

ALLT OCH ALLA FÖR KRIGSFÖRBANDEN
Försvarmaktens årsredovisning 2024

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2024

Resultatredovisning,
resultat- och balansräkning,
anslagsredovisning,
finansieringsanalys samt noter

Denna årsredovisning publiceras även på Försvarmaktens hemsida (www.forsvarsmakten.se).

Försvarmaktens årsredovisning 2024. FM2024-4113:43

Huvuddokument

Framsida:

Vi är Nato. På en av många platser i Sverige, Skaraborgs flygflottilj F 7, på Såtenäs, genomfördes ceremoni för att uppmärksamma Sveriges Natomedlemskap. Vid ceremonin deltog personal från hela garnisonen. I samband med hissandet av Natoflaggan genomfördes en överflygning med två Jas Gripen och ett TP 84 Hercules.

Foto: Per Forsberg/Försvarmakten.

Baksida:

Flygbassäk från F 16 övade medevac-moment tillsammans med Helikopterflottiljen på Kalixfors skjutfält i samband med övningen *Nordic Response*. Trots skyddsglasögon och uppdragen buff piskar det rejält i ansiktet när en Helikopter 16 dundrar in för att hämta en skadad soldat.

Foto: Per Neckman-Åhlin/Försvarmakten

Regeringen och sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

HKV FST GEN

Försvarsmaktens årsredovisning för 2024

(Huvuddokument och tre bilagor)

Försvarsmaktens årsredovisning för budgetåret 2024 fastställs. Den kompletta årsredovisningen utgörs av denna handling samt ytterligare två handlingar, med särskild sändlista, enligt tabell på sida 3.

__ o 0 o __

Arbetstagarorganisationerna har informerats enligt *Avtal om samverkan för utveckling inom Försvarsmakten*.

Generaldirektören, chefen för försvarsstaben, chefen för operationsledningen, chefen för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, chefsjuristen, ekonomidirektören, personaldirektören och kommunikationsdirektören har under ärendets beredning getts tillfälle att yttra sig enligt 52 § förordning (2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten.

__ o 0 o __

(ABE)

Postadress

Försvarsmakten

107 85 Stockholm

Besöksadress

Lidingövägen 24

Telefon

08-788 75 00

Telefax

08-788 77 78

E-post, Internet

exp-hkv@mil.se

www.forsvarsmakten.se

Denna årsredovisning har beslutats av general Michael Claesson. I den slutliga handläggningen har dessutom generalmajor Michael Cherinet, chefsjurist Carin Bratt, flottiljämiral Bo Berg, avdelningschef Anna-Lena Berg, chefscontroller Eva Gillberg och kommandörkapten Johan Guggenberger deltagit och som föredragande generallöjtnant Carl-Johan Edström.

Michael Claesson

Överbefälhavare

Carl-Johan Edström

Handlingar/ bilagor	Benämning	Handling
Hdok (ES)	Huvuddokument	Denna handling
1. (ES)	Personalberättelse	Denna handling
2. (ES)	Materielberättelse	Denna handling
3. (H)	Hemlig resultatredovisning	FM2024-4113:44
4. (KH)	Kvalificerat hemlig resultatredovisning	FM2024-4113:45
5. (ES)	Förtroendet för Försvarsmakten	Denna handling

Under-bilagor	Benämning	Handling
2.1 (H)	Materielinvesteringar – Hemlig redovisning	FM2024-4113:44
2.2 (SK)	Materielinvesteringar – Ekonomisk redovisning	FM2024-4113:44
3.1 (H)	Internationella samarbeten	FM2024-4113:44
4.1 (H)	Personalplanering	FM2024-4113:44
4.2 (H)	Infrastruktur	FM2024-4113:44

Förklaring:

ES	Ej sekretess
SK	Sekretessklassificerad
H	Hemlig
KH	Kvalificerat hemlig

Sändlista

Försvarsutskottet
Riksdagens utredningstjänst
Riksrevisionen
Regeringen
Regeringskansliet (Fö)
Regeringskansliet (Fi)
Regeringskansliet (UD)
Försvarets materielverk (FMV)
Försvarets radioanstalt (FRA)
Kustbevakning (KBV)
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Rekryteringsmyndigheten
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
Ekonomistyrningsverket
Rikspolisstyrelsen
Riksarkivet
Fortifikationsverket
Statskontoret
OFR/O FM
OFR/S
SACO Försvar
SEKO Försvar

(fortsättning nästa sida)

Inom Försvarsmakten

ÖB

GD

AST, LG, I 13, I 19, I 21, K 3, K 4, P 4, P 7, P 18, A 8, A 9, Lv 6, Ing 2, T 2, SWEDEC, SkyddC, MSS, MS, 1.ubflj, 3.sjöstriflj, 4.sjöstriflj, Amf 1, Amf 4, MarinB, SSS

FS, F 7, F 16, F 17, F 21, Hkpflj, LSS

MR Syd, MR Väst, MR Mitt, MR Norr, HvSS

FMLOG, FMST, FömedC

MHS K, MHS H, FM HRC

LedR, FMTIS, FMUndSäkC

SOG

Infochefer vid förband, skolor och centrum

Inom Högkvarteret

HKV STAB

FST

FST STAB

FST EVS

FST STRA

FST GEN

FST STÖD

FST RHS

FST HR

FST JUR

FST KOMM

FST CIO

FST SÄK

SFL

MUST

OPL

REV

SÄKINSP

FLYGI

FIHM

Arkiv

Innehållsförteckning

Överbefälhavarens sammanfattning	1
Uppgifter och mål för Försvarsmakten	3
Om redovisningens disposition och innehåll.....	5
Väsentliga händelser efter 2024	6
Resultatredovisning.....	6
Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap.....	6
Övningar.....	7
Armén.....	10
Marinen	13
Flygvapnet.....	16
Lednings- och underrättelseförband	19
Logistikförband	21
Militärregioner och hemvärdet (inklusive frivillig försvarsverksamhet).....	23
Specialförbanden	25
Cyberförsvar.....	26
Mobiliseringsförmåga	27
Försörjning (av Försvarsmakten)	28
Nationella operationer	34
Internationella insatser.....	37
Internationella militära insatser	37
Insatser för säkerhetssektorreform (SSR).....	39
Övriga internationella insatser - fredsfrämjande	42
Försvarsmaktens stöd till Ukraina	44
Stöd till samhället	47
Utveckling	49
Forskning och utveckling.....	49
Studier och konceptutveckling	53
Försvarsinnovation	53
Objektsoberoende materielutveckling	53
Anslagsredovisning 2024.....	55
Totalförsvaret.....	59
Arbetet med en sammanhängande planering.....	60
Det civila försvarets förmåga att stödja det militära försvaret.....	60
Annat arbete inom totalförsvaret.....	61
Samverkan utifrån ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar	62
Internationella samarbeten.....	63
Utveckling av det internationella samarbetet	63
Internationell militär test, utbildning- och övningsverksamhet (ITÖ).....	70

Rustningskontroll	70
Exportstöd	71
Klimat och miljö	72
Samarbeten inom klimat och miljö	73
Förenade områden	74
Utfall kostnader och intäkter per verksamhet	75
Redovisning av övriga återrapporteringskrav	76
Rapportering enligt den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet	76
Fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter	77
Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft	78
Myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft	78
Avgiftsbelagd verksamhet	79
Finansiell redovisning	80
Sammanställning över väsentliga uppgifter	80
Resultaträkning	81
Balansräkning	82
Balansräkning	83
Anslagsredovisning	84
Redovisning mot anslag (Tkr)	84
Redovisning mot inkomstitel (Tkr)	84
Redovisning av beställningsbemyndigande (Tkr)	84
Finansiella villkor (Tkr)	85
Redovisning av utfall mot villkor i regleringsbrev och regeringsbeslut för 2024	86
Finansieringsanalys	87
Tilläggsupplysningar	88
Allmänt	88
Redovisnings- och värderingsprinciper	88
Undantag från ekonomiadministrativa regelverket	90
Ledande befattningshavare i Försvarsmakten	91
Ledamöter i insynsrådet vid Försvarsmakten	91
Noter till resultaträkningen	92
Noter till balansräkningen	94
Noter till anslagsredovisningen	100
Noter till finansieringsanalysen	100
Revision, granskning, kontroll och tillsyn	101
Försvarsmaktens internrevision	101
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	101
Flygsäkerhetsinspektören	101
Chefen för säkerhetsinspektionen	102
Militära säkerhetstjänsten och tillsyn av säkerhetsskyddet	102

Militära säkerhetstjänsten.....	102
Tillsyn av säkerhetsskyddet.....	103
Försvarsmaktens interna styrning och kontroll	104
Bilagor.....	106
Sökregister återrapporteringskrav	106
Överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning	116

Tabellförteckning

Tabell 1 Försvarsmaktens krigsförband enligt budgetunderlaget för 2022 (BU 22).....	4
Tabell 2 Betydande övningsverksamhet.....	10
Tabell 3 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2022-2024	17
Tabell 4 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, budget samt utfall	39
Tabell 5 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslagspost 1:2.1 – 1:2.4	41
Tabell 6 Genomförd verksamhet vid Fredsfrämjande insatser.....	42
Tabell 7 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 5, anslag 1:2	43
Tabell 8 Tillskott för lämnat stöd till Ukraina och till det kopplat utfall	46
Tabell 9 Verksamhetsutfall anslag 1:4 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier med mera	54
Tabell 10 Anslagsutfall samtliga anslag 2022-2024	55
Tabell 11 Anslag 1:1.1 – Större poster.....	57
Tabell 12 Under 2024 genomförda internationell test-, utbildnings- och övningsverksamhet i FMV:s regi	70
Tabell 13 Utfall kostnader och intäkter 2022-2024.....	75
Tabell 14 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2022-2024.....	79
Tabell 15 Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisning 2024.....	109
Tabell 16 Särskilda redovisningar som skett under 2024.....	115

Överbefälhavarens sammanfattning

Det första året som allierad var slutet på början i Sveriges integrationsprocess i Nato. Ett omfattande arbete bedrevs inför anslutningen och intensiteten var fortsatt hög under återstoden av 2024, vilket gör att Försvarsmakten har nått långt på kort tid. Vi försvarar nu – i enlighet med ny instruktion för Försvarsmakten – Sverige och allierade stater mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret.

Året präglades av det mycket allvarliga säkerhetsläget och en utmanande omvärldsutveckling. Försvarsmaktens medarbetare har genom nationella operationer och aktiviteter hävdad Sveriges suveränitet, territoriella integritet och intressen. Försvarsmaktens tillgängliga resurser bidrog till stabilitet och minskade spänningar i Sveriges geografiska närområde.

Försvarsmakten påvisade tidigt under 2024 Sveriges förmåga att möta våra allierades förväntningar och vi var från första stund en aktiv del av Natos gemensamma försvar och sammanhållning, exempelvis med lufrumsövervakning i samband med toppmötet i Washington inom *Atlantic Shield* och förstärkt kontroll av lufrummet längs alliansens östra flank i *Brilliant Vanguard*. Under året anpassades och integrerades nationella operativa planer till Natos operationsplanering. Nationella övningar och aktiviteter, tillsammans med internationella partner samt egna beredskapskontroller, genomfördes utifrån grundoperationens målsättningar.

Försvarsmakten anmälde för Sveriges räkning förband till Natos styrkeregister och vidtog förberedelser för att kunna bidra till Natos gemensamma koncept för avskräckning och försvar i det euroatlantiska området (DDA). Under 2024 förmågevärderades och certifierades förband för Natos incidentberedskap, för att kunna ingå i Natos stående marina styrkor och för insats inom ramen för Natos *Forward Land Forces* i Lettland - ett förband som sedan ställdes under Nato-befäl i februari 2025. Sveriges förmåga till värdlandsstöd utvecklades och internationella övningar på svenskt territorium genomfördes i syfte att stärka vår förmåga och interoperabilitet. Dessa övningar och aktiviteter fokuserades till Nordkalotten, Östersjöregionen och Västerhavet.

Planerad verksamhet, uppkomna operationer på grund av säkerhetsläget samt förmågetillväxt har pågått kontinuerligt. Att flexibelt kunna växla mellan nationella operationer, aktiviteter och övningar var ett viktigt verktyg. Begränsningar i tillgänglighet på personal och materiel ställde krav på prioritering av resurser, men genomförd övningsverksamhet, genomförda operationer och övriga aktiviteter har bidragit med viktiga erfarenheter till fortsatt krigsförbandsutveckling.

Under året påbörjade drygt 7 300 värnpliktiga sin grundutbildning och rekordmånga sökte till officersprogrammet vid Försvarshögskolan. Under hösten var det nära 300 kadetter som påbörjade sin utbildning till officer. Därutöver påbörjade cirka 580 elever specialistofficers- och reservofficersutbildning. 2024 kom drygt 310 nya yrkesofficerare till Försvarsmakten – att jämföra med de tre närmast föregående åren då nettoökningen varit mellan 100 till 130 per år. Vidare ökade antalet civila arbetstagare med 650 anställda jämfört med 2023 års utfall och antalet hemvärnssoldater vid årets slut var 22 274 individer, vilket uppfyllde målet. Till det kommer det stora antalet ansökningar till Hemvärnet, vilket är ungefär dubbelt så många som ett normalår.

Jämfört med föregående år ökade både Försvarsmaktens förvärv av mark via Fortifikationsverket och anskaffning av materiel. Markförvärven genomfördes för att utöka förrådskapacitet och omhändertaga genomförd materielanskaffning. Förutsättningarna för leveranser av materiel påverkades av det säkerhetspolitiska läget och kriget i Ukraina, vilket ledde till ökad efterfrågan på försvarsmateriel och utmaningar med långa ledtider. Trots det har omfattande leveranser av materiel skett under året. Satsningar på återanskaffning och lageruppbyggnad av reservdelar bidrog till att skapa ökad tillgänglighet hos materielen. I augusti 2024 sköts Försvarsmaktens första satellit upp som en prov- och försökssatellit för kommunikation och ett steg i förmågeutvecklingen inom rymddomänen.

Under året har Försvarsmakten fortsatt att stödja Ukraina med ett flertal stödpaket omfattande materielsystem men även kontinuerliga leveranser av reservdelar och utbytesenheter genom den etablerade försörjningslösningen för överlätna materielsystem till Ukraina. Materielstödet genomfördes i form av omfattande logistikoperationer där samtliga försvarsgrenar var delaktiga. Därutöver inkluderade stödet även fondutbetalningar, utbildning i form av instruktörer som genomförde militär grundutbildning av ukrainska medborgare, marin befattningsutbildning samt sjukvårds- och infanteriutbildning och utbildning av ukrainska minröjningsoldater.

Försvarsmakten har även haft stabsofficerare och förbindelseofficerare vid olika multinationella staber och vid ukrainska generalstabens logistikkommando.

I perioden 2021-2024 har den årliga ekonomin för att rusta vårt militära försvar nästan fördubblats. Utfallet har ökat från 61 miljarder kronor (2021) till 114 (2024). Bara mellan 2023 och 2024 har verksamheten och materielanskaffningen vuxit med 34 miljarder kronor. Ökningen mellan de två budgetåren var cirka 35 procent och beskriver, mätt i ekonomiska termer, en mycket högt ansatt ambitionshöjning. När 2024 summeras konstaterar Försvarsmakten ett mindre underskridande i nyttjande av de totala anslagen. Underskridandet omfattar bland annat tilldelade medel för internationella insatser och transfereringar till internationella organisationer, stöd till Ukraina som har kunnat genomföras till en lägre kostnad än tilldelade medel samt sena kostnadsutfall för rekrytering och utbildning av personal.

Sammanfattningsvis har Försvarsmakten i allt väsentligt utvecklat och vidmakthållit krigsorganisationen enligt plan. 2024, det sista året i förutvarande försvarsbeslutsperiod, lägger grunden för den fortsatta utvecklingen av krigsorganisationen enligt det försvarsbeslut och det orderläge som gäller från och med 1 januari 2025. Det har varit, och kommer fortsätta vara, en utmaning att förmågetillväxten kan ske med balans mellan försörjning av personal, materiel, infrastruktur och pågående verksamhet. Försvarsmaktens verksamhet ska mångdubblas i rekordfart. Något motsvarande har inte skett i modern tid. Utmaningarna vi möter i en så snabb tillväxt är utmaningar som vi delar med allierades försvarsmakter, men vi kommer också – enskilt och tillsammans med andra – hitta lösningar och vägar framåt för tempo och resultat.

Försvarsmaktens volym och förmåga ökar. Det stärker i sin tur alliansens gemensamma avskräckning och försvar.

ÖB överlämningsceremoni genomfördes den 1 oktober 2024 på Karlbergs slott i Stockholm. Under hösten bytte Försvarsmakten överbefälhavare från Micael Bydén till Michael Claesson. (Foto: Amanda Gahm/Försvarsmakten)

Uppgifter och mål för Försvarsmakten

Under 2024 blev Sverige medlem i Nato vilket föranledde en ändring av förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten (SFS 2024:143).

Enligt instruktionen var Försvarsmaktens huvuduppgift att försvara Sverige och allierade stater mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato.

Myndighetens målsättningar på såväl kort som lång sikt påverkades av omvärldsläget där aktiviteter och operationer, förmågetillväxt, fortsatt integration i Nato samt stöd till Ukraina var prioriterade områden.

Försvarsmaktens målsättning för verksamheten var att den skulle anpassas mot den samlade förmågan att förebygga, möta och bestrida ett väpnat angrepp, såväl enskilt som tillsammans med allierade inom Nato. Givet det aktuella säkerhetsläget skulle krigsförbandens tillgänglighet och förutsättningar för en samlad operativ förmåga här och nu prioriteras samtidigt som det långsiktiga arbetet för att nå planerad förmågetillväxt fortsatte.

Utgångspunkten för förmågetillväxten var de krigsförband som utgjorde del av planeringen enligt budgetunderlaget för 2022 (BU 22).

Krigsförband	Antal
Högkvarter med stabsförban	1
Nationell underrättelseenhet	1
Militärbas	24
Armén	
Arméstab	1
Jägarbataljon	1
Luftvärnsbataljon	2
Norrlandsjägarbataljon	2
CBRN-kompani	1
Lokalförsvarsskyttebataljon	5
MR-säkerhetsförband	5
Militärpolisbataljon	1
Säkerhetsbataljon	1
Underrättelsebataljon	1
1. division	1
Livgardesbrigaden	1
4. mekaniserade brigaden	1
7. mekaniserade brigaden	1
19. mekaniserade brigaden	1
Stridsgrupp Gotland	1
Marinen	
Marinstab	1
Sjöstridsfottillledning	2
Korvettdivision	2
Minröjningsdivision	2
Underhållsdivision	2
Marin basbataljon	2
Röjdykardivision	1

Krigsförband	Antal
Ubåtsflottiljledning	1
Ubåtsdivision	1
Ubåtsräddningsfartyg	1
Signalspaningsfartyg	1
Amfibiebataljon	2
Bevakningsbåtkompani	1
Marinbasen	1
Flygvapnet	
Flygstab	1
Flygflottilj	4
Stridsflygdivision	6
Transportflygskvadron	1
Specialflygskvadron	1
Statsflygdivision	1
Helikopterflottilj	1
Helikopterskvadron	4
Stridslednings- och luftbevakningsbataljon	1
Ledningsförband	
1. divisionsledningsbataljonen	1
Operativ sambandsbataljon	2
Försvarsmaktens meteorologiska och oceanografiska centrum (METOCC)	1
Telekrigstödenheten (TKSE)	1
Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS)	1
IT- försvarsförband	2
Telekrigsbataljon	1
Operativt kommunikationsförband	1
Logistikförband	
Operativ logistikbataljon	3
Trafik- och transportledningskompani	1
Sjukhuskompani	2
Fältsjukhus	2
Försvarsmaktens logistik (FMLOG)	1
Militärregioner med hemvärnsförband	
Regional stab	4
Hemvärnsbataljon	40
Specialförband	
Specialförband	1

Tabell 1 Försvarsmaktens krigsförband enligt budgetunderlaget för 2022 (BU 22)

Om redovisningens disposition och innehåll

Försvarsmaktens årsredovisning börjar med överbefälhavarens sammanfattning av årets genomförda verksamhet följt av en beskrivning av Försvarsmaktens huvuduppgifter och mål samt väsentliga händelser efter 2024.

Därpå följer resultatredovisningen indelad enligt följande avsnitt:

- Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap
- Nationella operationer
- Internationella insatser
- Försvarsmaktens stöd till Ukraina
- Stöd till samhället
- Utveckling
- Anslagsredovisning
- Totalförsvaret
- Internationella samarbeten
- Klimat och miljö.

Resultatredovisningen avslutas med en sammanställning över utfall av kostnader och intäkter per verksamhet samt redovisning av övriga återrapporteringskrav.

Påföljande avsnitt utgörs av den finansiella redovisningen och genomförd verksamhet inom revision, granskning, kontroll och insyn samt Försvarsmaktens interna styrning och kontroll. Därefter följer en förteckning över bilagor samt ett sökregister för de återrapporteringskrav som ingår i årsredovisningen och en förteckning över särskilda redovisningar som skett under året. Årsredovisningen avslutas med överbefälhavarens intygande av Försvarsmaktens årsredovisning.

Bilaga 1 och 2, personal- respektive materielberättelse, utgör en fördjupad del av resultatredovisningen avseende personal- och materielförsörjning. I materielberättelsen ingår även två hemliga underbilagor.

Den hemliga delen av resultatredovisningen redovisas i bilaga 3 och redogör för effekterna av den verksamhet som väsentligt påverkat Försvarsmaktens operativa förmåga samt krigsorganisationens utveckling. Den hemliga resultatredovisningen speglar och kompletterar den öppna redovisningen i huvuddokumentet. I underbilaga 3.1, Internationella samarbeten, redovisas styrkebidrag Nato och bemanningsläget i Nato.

Resultatet av genomförda åtgärder för att utveckla och vidmakthålla krigsorganisationen redovisas i den kvalificerat hemliga resultatredovisningen (bilaga 4). I bilagans tillhörande hemliga underbilagor 4.1 och 4.2 redovisas uppfyllnadsgrad av krigsplacerad personal i krigsförbanden och i reserver (personalplanering) samt en beskrivning av infrastrukturförsörjningens slutna bestånd.

Avslutningsvis redovisas resultat av mätningar kopplade till förtroendet för Försvarsmakten i bilaga 5.

Väsentliga händelser efter 2024

I början på januari startade Nato operation *Baltic Sentry* syftande till att förstärka sjöövervakningen och avskräcka en statlig eller icke-statlig aktör från att sabotera kritisk undervattensinfrastruktur i Östersjön. Sverige bidrar med korvetter, stödfartyg samt radarspanings- och ledningsflygplan. I samband med operationen överlämnade Försvarmakten för första gången över ledningen av fartyg och ställde dessa under direkt ledning av Nato i en operation. Det sker efter mindre än ett år som allierad och visar att Försvarmakten är en trovärdig och pålitlig allierad. Försvarmaktens radarspanings- och ledningsflygplan kommer att stödja insatsen men fortsatt ledas av flygvapnet. Under *Baltic Sentry* kommer även den svenska incidentjakten vara beredd att bistå om så behövs. Tidigt under året bidrog även marinen med HMS Belos för att stödja Finland med att skapa en fördjupad lägesbild av skador på den kritiska undervattensstrukturen i Finska viken.

I februari 2025 överlämnade Sverige befälet av en reducerad mekaniserad bataljon till chefen för Natos multinationella brigad i Lettland, MNB-LVA. Den multinationella brigaden i Lettland leds av Kanada och har sitt högkvarter i Ādaži, utanför Riga. Brigaden består av cirka 3 000 soldater i hög beredskap och vid övningar eller högre beredskap utökas antalet soldater. Brigaden består av styrkor från 14 Natoländer, inklusive Sverige, Kanada och Danmark. Det är arméns första större bidrag till Natos stående styrkor sedan Sveriges medlemskap i alliansen.

I mitten på december 2024 fattade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, ett beslut som rör viss hantering av brandfarliga varor för FMTS markverkstäder. MSB anmärkte på brister som främst berör organisation och de eventuella risker som det innebär med öppen hantering (ATEX) av brandfarlig vara. Försvarmakten utarbetade och implementerade en handlingsplan tillsammans med MSB för att skyndsamt åtgärda bristerna och kunna återgå till full kapacitet under första kvartalet 2025.

Resultatredovisning

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Försvarmakten ska i årsredovisningen redovisa viktiga övningar och hur dessa bidrar till att inta den beslutade krigsorganisationen och Försvarmaktens förmågeutveckling.

RB p 2

Försvarmakten ska redovisa genomförd internationell utbildnings- och övningsverksamhet samt till den kopplade erfarenheter i årsredovisningen.^{1, 2}

SRB
I:16

Under året har Försvarmakten i allt väsentligt utvecklats och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarmaktens budgetunderlag för 2022.

Under året vidtog ett antal åtgärder för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla personal som ledde till ett positivt resultat för myndighetens personal- och kompetensförsörjning. Under året påbörjade drygt 7 300 värnpliktiga sin grundutbildning, antalet anställda ökade och avgångarna var få. Rekordmånga sökte till officersprogrammet och den grundläggande officersutbildningen och antalet elever som påbörjade sina studier på en yrkes- eller reservofficersutbildning var också fler jämfört med 2023. Medarbetarundersökningen som genomfördes under 2024 visade att det generellt finns en positiv syn på Försvarmakten som arbetsgivare.

Materieförsörjningen påverkades fortsatt av det säkerhetspolitiska läget och kriget i Ukraina, vilket ledde till ökad efterfrågan på försvarsmateriel och långa ledtider. Återanskaffning och uppbyggnad av reservdelslager bidrog till ökad tillgänglighet av materiel, trots fortsatta svårigheter med äldre system. Förbättringar i försörjningskedjor och samarbete mellan myndigheter prioriterades för att möta kraven på förmågetillväxt. Fokus låg även på att åtgärda tidigare identifierade brister genom handlingsplaner och systematiskt arbete för att stärka krigsförbandens tillgänglighet.

¹ Rambeslut avseende Försvarmaktens deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet under 2024 och 2025, 2023-12-14 (Fö2023/01808)

² Återrapporteringskravet redovisas under respektive försvarsgren, stridskraft eller funktion som genomfört internationell utbildnings- och övningsverksamhet

Inom infrastrukturförsörjningen ökade mängden förvärv jämfört med tidigare år. Markförvärv genomfördes för att utöka förrådskapaciteten för att omhänderta genomförd materielanskaffning. Försvarsmakten har tillsammans med Fortifikationsverket genomfört en omfattande utveckling av arbetet med lokalförsörjning.

Natoceremoni i Karlskrona. (Foto: Amanda Gahm/Försvarsmakten)

Övningar

Försvarsmaktens övnings-, tränings- och värderingsverksamhet bidrog till att bygga förmåga, till avskräckning och gav underlag för strategisk kommunikation. Då Sverige under 2024 blev fullvärdig medlem i Nato anpassades planeringen av verksamheten till motsvarande planering inom alliansen. I Nato används övningar uttalat för att driva planering och förmågeutveckling för att uppnå önskade operativa och militärstrategiska effekter. Kraven på värdering av förbandens förmåga är tydliga. De skarpa planerna styr val av aktivitet och prioriterade förmågor övas.

Nedan beskrivs ett urval av övningar av särskilt väsentlig betydelse som genomfördes under 2024. Ytterligare ett antal övningar presenteras i tabell 2. Kvartalsvis redovisas³ genomförda respektive kommande övningar med internationellt samt svenskt deltagande till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).⁴

³ Datum och skrivelse nummer för de under 2024 insända rapporterna framgår av tabell 16 Särskilda redovisningar som skett under 2024 (RB p 2 i RB 24 respektive RB p 13 RB 23).

⁴ Enligt återrapporteringskrav i regeringsbeslut I:8 - Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försvarsmakten, 2023-12-20

Nordiskt övningsamarbete

De nordiska länderna har ett nära samarbete avseende övningsverksamhet. Samarbetet utgår från *Nordic Defence Concept* som bygger på en samsyn om hur Norden ska försvaras innan det sker en övergång till Natos kollektiva försvar inom ramen för artikel 5. För att uppnå önskad effekt har de nordiska länderna en synkroniserad övningsplan som bygger förmåga tillsammans med bland annat USA och Storbritannien.

Steadfast Defender 24

Natoövningen *Steadfast Defender 24* var Natos största övningsserie på decennier. Övningen involverade samtliga medlemsländer, cirka 90 000 soldater och sjömän samt svenskt deltagande med delar från armén, flygvapnet, marinen, hemvärnet och försvarsgrensgemensamma förband. Huvudsyftet var att öva Natos förmåga att förstärka Europa genom truppflyttning från Nordamerika till Europa. Fokus för Sverige var genomförandet av värdlandsstöd, tillsammans med civila myndigheter inom totalförsvaret. Denna förmåga prövades vid Natos genomförande av operationer i norra och södra Sverige, där Försvarsmaktens förmåga att genomföra strategisk transport, skydd och bevakning inom ramen för säkerhetstjänst övades.

En del i genomförandet av *Steadfast Defender 24* var *Nordic Response 24* som är en utveckling av den norska övningen *Cold Response* som syftade till att öva och validera planer för försvar av Norden samt mottagande av Natoförstärkning till Norge och Nordkalotten. Nytt för genomförandet i mars 2024 var att övningen även syftade till att integrera Sverige och Finland i Nato. Övningen omfattade svenskt och finskt territorium och var ett viktigt verktyg i utvecklandet av det nordiska försvarskonceptet, *Nordic Defence Concept*. I övningen deltog förband från tretton Natoallierade länder samt delar av staber i Natos organisation. Det totala antalet övningsdeltagare uppgick till 20 000 varav 4 500 från Sverige. Det svenska deltagandet blev extra uppmärksammat eftersom dagen för det svenska Natomedlemskapet inträffade under övningen.

Försvarsmakten deltog med förband från samtliga försvarsgrenar som avdelades till utländska taktiska chefer och stöd lämnades till Norge, Finland och Frankrike. För arméförbanden och deras logistikstöd tillämpades och övades framförallt planer och koncept som är etablerade inom ramen för det svensk-finska FISE-samarbetet.

Den svenska flygvapenövningen Luftförsvarsövning 24 samordnades med *Nordic Response 24*.

US Defender

Som en del av övningen *US Defender 24* svarade Sverige för värdlandsstöd under två separata aktiviteter, *Immediate Response 24* respektive *Swift Response 24*, i april-maj 2024. Båda dessa övningar var en del i genomförandet av den ovan nämnda Natoövningen *Steadfast Defender 24*.

I norra Sverige genomfördes övningen *Immediate Response 24* som innebar truppflyttningar av amerikanska förband från norska Riksgränsen, genom Norrbotten, till Finland. Under övningen upprättades understödsområden för de transiterande amerikanska förbanden inom norra militärregionen. Sveriges värdlandsstöd bestod i att bistå med skydd, trafikledning och logistiskt stöd.

Under avslutningen av *Steadfast Defender 24* i Sverige genomfördes operationen *Swift Response 24* i södra militärregionen. Under den operationen genomfördes luftlandsättning och fällning av materiel och cirka 800 soldater ur en amerikansk luftburen bataljon över Hagshult. Övningen innefattade även skarpskjutning på Skillingaryds skjutfält. Fokus för Försvarsmakten som helhet var värdlandsstöd, medan fokus för södra militärregionen, med stöd av lokala förband, var att upprätta understödsområden för de allierade förbanden.

Casualty Move

I september genomfördes den Natoleda övningen *Casualty Move 24* i Enköping. Deltagare från 16 nationer övade på ett scenario där ett stort antal patienter behövde flyttas från frontlinjen i ett Natoland till mindre belastade sjukvårdssystem inom andra Nato- eller EU-länder. I övningen deltog representanter från ett flertal svenska totalförsvarsmyndigheter.

Parallellt med övningen genomfördes Nationell seminarieövning 24 med målet att utveckla totalförsvarets kapacitet att hantera patientflöden under krigstillstånd. I övningen deltog representanter för totalförsvarsmyndigheter, framförallt från Försvarsmakten, MSB och Socialstyrelsen.

Överbefälhavarens chefsfältövning

Överbefälhavarens chefsfältövning 24 genomfördes på Gotland i maj med ett brett deltagande av chefer från Försvarsmakten, Regeringskansliet och ett tjugotal andra myndigheter. Övningen bidrog till att höja kunskapen om utvecklingen i närområdet, hotbilder, myndighetssamverkan, totalförsvarsplanering, beredskapshöjning, mobilisering och militärstrategisk doktrin.

Förmågevärdering

Under 2024 förmågevärderades och verifierades JAS 39 för Natos incidentberedskap (*Quick Reaction Alert* för *NATO Air Policing*), minjaktfartyg av Kosterklass för att kunna ingå i Natos stående marina styrkor (*NATO Standing Naval Forces*) och en reducerad mekaniserad bataljon för insats inom ramen för Natos *Forward Land Forces* i Lettland. För en fördjupad beskrivning hänvisas till den hemliga resultatredovisningen (bilaga 3).

Under 2024 påbörjades utveckling mot ett gemensamt koncept för förmågevärdering i Försvarsmakten. Syftet är att ta fram direktiv för hur förmågan hos krigsförband, funktioner och ledningar ska mätas och redovisas baserat på Natos förmågekrav och ramvillkor.

Archipelago Endeavour 24, samövning med US Marine Corps. Skjutning med en Stinger 157. (Foto: Bezav Mahmod/Försvarsmakten)

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Involverade försvarsgrenar/förband
MARINÖVNING VÅR 24	Nationell marin samövning som syftade till att öva stridsteknik och marin ledning.	Marinen, Flygvapnet, Kustbevakningen
NEPTUNE STRIKE 24-1	Multidomän Natoövning som genomfördes i bl.a. Östersjön, Medelhavet, Polen och Rumänien. Övningen syftade till att säkra kanaliserande farvatten, genomföra avskräckningsaktiviteter och uppdrag i flera domäner samt visa på interoperabilitet.	Marinen, Flygvapnet
CYBER FLAG 24-1	Övningen, som fokuserade på kollektivt försvar, anordnades av det amerikanska försvarsdepartementets <i>Cyber Command</i> främst i syfte att inom cyberdomänen öka andra nationers interoperabiliteten med USA samt att stärka den operativa beredskapen för att avvärja cyberhot mot kritisk infrastruktur. Sverige och Finland deltog i övningen med ett gemensamt lag.	Ledning (Cyberförsvar)
RAMSTEIN ALLOY 24	Syftar till samövning av <i>Quick Reaction Alert</i> (QRA, luftrumsövervakning och luftförsvar) inom ramen för <i>NATO Air Policing</i> i Baltikum.	Flygvapnet
BALTOPS 24	Amerikanskledd övning som genomfördes i Östersjön samt på land i Sverige, Polen, Tyskland och Litauen. Syftet med övningen var öka förmågan att genomföra integrerade marina operationer och deltagande i Natos insatsstyrkor samt utveckla förmågan till värdlandsstöd.	Samtliga försvarsgrenar
ARTIC FIGHTER MEET	Övningen syftade till att öka integrationen av luftstridskrafter från deltagande nationer och ge övning med hög realism för piloter.	Flygvapnet
ARCHIPELAGO ENDEAVOUR 24	Samövning med <i>US Marine Corps</i> .	Marinen
MARINÖVNING HÖST 24	Övningen syftade till att öva stridsteknik och ledning. Samtliga marinens krigsförband deltar.	Samtliga försvarsgrenar
BOLD QUEST 24	<i>Bold Quest</i> är en årligt återkommande amerikansk utvecklingsövning som genomförs i syfte att möjliggöra för Natoallierade och partners att tillsammans testa teknik och metoder. Försvarsmaktens övergripande målsättning med deltagandet i BQ är att utveckling rörande <i>Joint ISR/Targeting/Fires</i> samt <i>Integrated Air Missile Defence</i> (IAMD) och gemensam lägesbild.	Cyberförsvarsledningen, lednings- och underrättelseförband
JOINT PROTECTOR 24	<i>Joint Protector 24</i> var en brittiskledd övning inom ramen för <i>Joint Expeditionary Force</i> (JEF). Övningen genomfördes i Lettland i oktober-november. .	Samtliga försvarsgrenar
EUROPEAN CHALLENGE	<i>European Challenge</i> var en övning inför EU:s <i>Battle Group 2025</i> (EUBG 25). Försvarsmakten deltar med en kirurgtropp.	Logistik

Tabell 2 Betydande övningsverksamhet

Armén

Under året har armén i allt väsentligt utvecklats och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1.

Arméns krigsorganisation har sedan 2021 successivt fyllts med personal och materiel samt samövats för att nå de mål för operativ förmåga som regeringen beslutat.⁵

Återetableringen av fyra nya organisationsenheter har fortsatt. Bergslagens artilleriregemente (A 9) med ansvar för utbildning av två till tre artilleribataljoner, Dalregementet (I 13) och Västernorrlands regemente (I 21) med kapacitet att årligen utbilda 200-250 inryckande per organisationsenhet samt Norrlands dragonregemente (K4) med ansvar för utbildning av två norrlandsjägarbataljoner.

Ur ett materiellt och personellt perspektiv var det utmanande att balansera förmågetillväxt i form av ökad grundutbildning och uppbyggnad av nya förband. Denna situation förstärktes av arméns stöd till Ukraina, parallellt med nationella operationer. Arméns operativa förmåga och krigsförbandens krigsduglighet har i stort utvecklats och vidmakthållits enligt plan.

⁵ Regeringsbeslut - Försvarsmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025, 2020-12-17 (Fö nr 4).

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Utvecklingen av brigadförmågan fortsatte samtidigt som strukturer för divisionsledningsförmågan etablerades genom bemanning av vissa nyckelbefattningar och deltagande i övningar. Begränsade personella resurser och brister i materiell tillgänglighet, samt konsekvenser av skänkt materiel till Ukraina, påverkade vidmakthållandet och utvecklingen av krigsförbanden vilket beskrivs i den hemliga resultatredovisningen (bilaga 3).

Armén har ökat sin grundutbildning med fler värnpliktiga än föregående år och planerar för fortsatt ökning i den takt som bland annat tillgång till infrastruktur och befäl medger. Under året slutförde 3 355 individer sin grundutbildning i armén. Årets inryck omfattade 4 385 individer.

Under året påbörjades arbetet med integrering i Nato genom att harmonisera typförbandsmålsättningar och krigsplanläggning med Natostandard. Vidare genomfördes förberedelser för arméns styrkebidrag med en reducerad mekaniserad bataljon i Lettland (*Forward Land Forces, FLF*).

En tillfälligt sammansatt brigad deltog i övningen *Nordic Response 24* under ledning av en finsk divisionsstab i Norge och Finland. Under övningen *Spring Strike 24* övades fjärde brigadstaben och till del första divisionsstaben. Övningarna har medverkat till fortsatt förmågeuppbyggnad inom väpnad strid med brigad samt ökad förmåga till ledning genom divisionsstab. Under övningen *Swift Response 24* genomfördes värdlandsstöd till utländska förband. Övningen ökade arméns förmåga till värdlandsstöd och samarbete med allierade styrkor.

Armén upprätthöll under 2024 både nationell och internationell beredskap samt deltog i ett antal beredskapsoperationer. Som en effekt av Sveriges medlemskap i Nato inleddes även förberedelser för att upprätthålla beredskap inom alliansen. Armén deltog även i ett antal mindre samt i en mer omfattande beredskapskontroll, dessa beskrivs i den hemliga resultatredovisningen (bilaga 3).

Skjutning med Grg 18 på Kusträsk skjutfält utanför Boden. (Foto: David Kristiansen/Försvarsmakten)

Arbetet med att realisera särskilda åtgärder på personalområdet i syfte att attrahera, rekrytera och behålla personal inom armén har pågått även under 2024. Åtgärder som genomfördes var, bland annat, att på respektive förband syna arbetsprocesser och interna regelverk och föreslå förändringar. Vidare genomfördes arbete med lönemålbilder, gästarbetsplatser på olika orter, förbättring av fysisk arbetsmiljö samt utbildning i arbetsgivarrollen för chefer.

Möjligheten att leda och följa upp verksamheten inom hela markdomänen förbättrades genom fortsatta materielleveranser av det taktiska ledningsstödsystemet för markförbanden. Andra leveranser som ökade förmågan i krigsförbanden och gav större tillgänglighet för förbandsproduktionen var fortsatta leveranser av renoverade Stridsfordon 90 och Stridsvagn 122. Under året levererades även Granatkastarpansarbandvagn 90 samt en förserie för Pionjärpansarbandvagn 90 och Driftstödspansarbandvagn 90. Vidare levererades lätta och tunga hjulfordon, hjullastare samt splitterskyddade bandvagnar (Bandvagn 410) kontinuerligt under året. Ledningsstödsystem Mark, marktaktiskt samband och marktaktiskt ledningsstödsystem integrerades fortsatt i ledningsplatser och fordon. Fjärrstyrda flygfarkoster, UAV 06 Skatan, levererades löpande under året. Leveranser av nytt eldhandvapensystem påbörjades och kaliberbunden ammunition levererades kontinuerligt. Därutöver levererades materiel för signaturanpassning och maskering samt personlig skyddsutrustning.

Förbandsproduktionen påverkades fortsatt av den bristande tillgängligheten på äldre stridsfordon och stridsvagnar. Den låga tillgängligheten beror bland annat på problem med integreringen av nytt ledningssystem och brist på dess delsystem samt ett ackumulerat behov av utbytes- och reservdelar och reparationer. Tillgängligheten påverkades också av att Försvarsmakten skänkt delar av beståndet av stridsvagnar, stridsfordon och artilleripjäser till Ukraina. Detta påverkade både behovstäckningen för krigsorganisationen och förbandsproduktionen. Tillsammans med Högkvarteret genomfördes en analys för att identifiera vilka orsaker som påverkar materielens tillgänglighet. Analysen resulterade i en handlingsplan med åtgärder och ansvarsfördelning med tillhörande arbetsgrupper. Arbetet fortsätter under 2025.

Inom området materielunderhåll prioriterades arbetet med att tydliggöra det långsiktiga behovet av materielunderhåll i grund- och krigsorganisationen för att möjliggöra bättre dimensionering av markverkstäderna. Planerat underhåll genomfördes i huvudsak med gott resultat under året. Inom vissa materielssystem har underhållet dock påverkats av tillgång på personal, infrastruktur, verktyg och reservdelsmateriel. Detta gäller både inom markverkstäderna och den avtalade privata underhållsleverantören.

Materiellt sett befinner sig armén i ett generationsskifte där produktionen sker med en stor del gammal materiel samtidigt som mycket ny materiel tillförs. Detta ställde och kommer fortsatt ställa höga krav på en organisation som över tiden kan hantera vidmakthållandet.

Infrastrukturförsörjningen för armén innebar en balansering och prioritering mellan behov av resurser samt kapacitet kopplat till arméns förmågetillväxt. Arbetet med att återinrätta regementen fortgick under året och tillgången på relevant infrastruktur var och är fortsatt en av de större utmaningarna. Under året genomfördes markförvärv i syfte att möta behovet av utökad förråds- och grupperingskapacitet vid övnings- och skjutfält.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Armén genomförde under året nationella operationer i en stor omfattning. Dessa genomfördes främst inom ramen för världlandsstöd och stödet till Ukraina samt nationellt i bevaknings-, underrättelse- och säkerhetsfunktionen. För delar av verksamheten som samtidigt bedrev förbandsproduktion innebar detta utmaningar. För vissa förband bidrog dock erfarenheter från verksamheten positivt till den fortsatta krigsförbandsutvecklingen.

Armén ansvarade fortsatt för rotation av observatörsinsatser och enskilda stabsofficerare. Träningsinsatserna *Operation Inherent Resolve* (OIR) i Irak samt *European Union Training Mission* (EUTM) i Somalia fortsatte under 2024.

Stödet till samhället omfattade materiel- och ambulanstransporter, expertis inom sökförmåga, säkerhetstjänst och CBRN samt allmän stabspersonal. Stöd lämnades fortsatt till Polismyndighetens nationella bombstyrka (NBS) och till Nationellt bombdatacentrum (NBDC). Detta stöd bidrog positivt till att stärka samordningen mellan berörda myndigheter och därigenom den samlade totalförsvarsförmågan.

Skoterkörning utanför K 4 i Arvidsjaur. (Foto: Bezav Mahmod/Försvarsmakten)

Marinen

Under året har marinen i allt väsentligt utvecklat och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1.

Marinen genomförde kontinuerlig övervakning av svenskt sjöterritorium genom verksamhet till sjöss och inom kustzonen. Därutöver prioriterades operationer och övningar med allierade.

Genom pågående och genomförda utbildningsuppdrag inom ramen för *Intercharge* i Rumänien, donationer av materiel (stridsbåtar, gruppåtar) och övningsverksamhet bidrog marinen till att utveckla den ukrainska förmågan att verka mot ryska förband i kustzonen och på större öar.

Effekterna av genomförda operationer och den utökade övningsverksamheten inkluderat krigsförbandens utveckling och förmåga samt den materiella tillgängligheten per fartygstyp framgår av den hemliga resultatredovisningen (bilaga 3).

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Natomedlemskapet och Natos ökade verksamhet i Östersjön innebar en markant ökning av marina samövningar med allierade utöver planerad verksamhet. Dessa övningar bidrog till att ytterligare stärka marinens integrering i Nato, både ur ett strategiskt och operativt perspektiv. Marina enheter under svensk ledning anmäldes som stöd till Natos marina högkvarter (MARCOM) och till övningar som bidrog till Natos lägesbild i Östersjöområdet. Personal ur marinen bemannade dessutom MARCOM och den nyinrättade regionala staben *CTF Baltic*.

Marinen bidrog till Sveriges territoriella integritet genom ständigt pågående sjöövervakning. Samarbetet med andra nationer och myndigheter avseende den delade sjölägesbilden förbättrade Försvarsmaktens informations- och underrättelseläge även när det gäller den nationella sjölägesbilden.

Den begränsade tillgängligheten på personal och materiel fortsatte att ställa höga krav på prioritering av marinens resurser. Planerad verksamhet, uppkomna operationer samt förmågetillväxt inom de marina förbanden pågick kontinuerligt och avvägningar för den övergripande verksamheten gjordes löpande.

Marinen deltog under 2024 tillsammans med allierade i övningarna Marinövning vår och Marinövning höst, *Baltops*, *Archipelago*, *Endeavour* och *Borealis*. Marinens deltagande i internationella övningar innebär att sjöstridskrafterna vidareutvecklade förmågan att delta i Natos insatsstyrkor och bidrog till att stärka alliansens förmåga till väpnad strid i skärgårdsmiljö.

Stödet till Ukraina avseende utbildningsinsatsen *Intercharge* i Rumänien samt donation och överlämnande av marin materiel genomfördes enligt beslut. Försörjningsstöd i form av underhåll och reparationer av viss donerad materiel påbörjades.

Under året slutförde 860 individer sin grundutbildning i marinen. Årets inryck omfattade 1 145 individer.

Under 2024 fortsatte utvecklingen av de marina basbataljonerna och marinens logistikkoncept, framförallt genom deltagande vid de marina övningar där basbataljonerna tränades och logistikkonceptet prövades. Marinen gav därtill ett omfattande stöd till militärregionerna inom ramen för världlandsstöd, samt skydd och bevakning kopplat till det stora antalet allierade och partners som baserade fartyg på svenskt territorium.

Marinen arbetade fortsatt med projektet Marinens Särskilda Satsning på Personal (MASSP) som ska stärka den marina professionen genom attraktion, rekrytering, utveckling samt har ett perspektiv för att behålla personal. Resultatet var ett märkbart positivt inflöde till marinen. Däremot finns det fortfarande utmaningar med att attrahera personal till teknisk tjänst samt undervatten- och luftstrid. Marinen har fortsatt brist på vissa spetskompetenser och detta har påverkat kontinuiteten i arbetslag och besättningar eftersom personal, på grund av vakansläget, behövt flyttas mellan arbetslag och besättningar med korta tidsförhållanden.

Verksamheten begränsades under 2024 på grund av att det inte anställdes tillräckligt många civila vid stöd- och logistikfunktionerna på de marina militärbaserna, vilket innebär att yrkesofficerare var tvungna att hantera administrativa uppgifter och inte kunde arbeta i huvudtjänst eller i operativ verksamhet fullt ut.

Under året har flera leveranser mottagits, bland annat hamnbogserbåtar, vapensystem Torped 47 och gummibåtar för ingenjörsförband, samt leveranser av IFF-transpondersystem⁶. Halvtidsmodifieringen av korvett typ Gävle slutfördes och den första anskaffningen av ett nytt kustrobotssystem påbörjades.

Projekt som beställts under året inkluderar nya arbetsfartyg, halvtidsmodifiering av korvett typ Visby, ny fjärrstyrd undervattensfarkost, tung kustrobot, motorbåtar och undervattenssensorer.

Marinen fortsatte arbetet med att öka förutsättningarna för Försvarets materielverk och industrin att omhänderta vidmakthållandeuppdrag för att skapa efterfrågad tillgänglighet. Merparten av dessa uppdrag inklusive materielunderhåll utförs av varvsindustrin. Generellt har det funnits resursbrister för genomförande av vidmakthållande, men även förutsättningskapande arbete som att ta fram avtal har varit gränssättande för förmågetillväxten.

Under 2024 begränsades tillgängligheten på marinens hamn- och infrastruktur på grund av pågående renoverings- och infrastrukturprojekt. Renovering och nyanskaffning kommer att bidra till marinens framtida förmågetillväxt.

⁶ *Identification Friend or Foe.*

Marinens deltagande i *Nordic Response 24*. (Foto: Maja Hansson/Försvaretsmakten)

Operationer, insatser och stöd till samhället

Marinens verksamhetsår 2024 präglades av inträdet i Nato. Interoperabiliteten var hög redan före inträdet och fördjupades ytterligare främst gällande operativ planering och verksamhet. Parallellt med Natointegreringen genomförde marinen nationella operationer och övningar samt avdelade personal till internationella operationer och staber. Deltagandet i EU-insatsen *Aspides* och JEF-aktiviteten *Nordic Warden* stärkte Sveriges multilaterala samarbeten samt bidrog till en säkrare sjötrafik i Röda havet, Adenviken och i vårt närområde.

Tillsammans med Kustbevakningen fördjupades arbetet för ökad interoperabilitet i syfte att kunna samverka under höjd beredskap. Under året lämnade marinen även stöd till Sveriges grannländer avseende skydd av kritisk undervattensstruktur.

Flygvapnet

Under året har flygvapnet i allt väsentligt utvecklat och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1.

Under dygnets alla timmar och årets alla dagar har svenskt territorium övervakats. Vid behov har ingripanden mot kränkningar genomförts. Luftstridskrafterna har vid flera tillfällen deltagit i Natos aktiviteter för avskräckning och försvar.

Den nationella och internationella övningsverksamheten, tillsammans med gemensamma aktiviteter med allierade har positivt bidragit till att utveckla krigsorganisationen och förmågan. En utvecklad resultatredovisning framgår av hemlig bilaga 3.

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Under 2024 upprätthöll flygvapnet nationell och internationell beredskap, deltog i ett antal beredskapsoperationer samt genomförde ett stort antal aktiviteter i form av utbildning, övningar och insatser, övervägande tillsammans med allierade och partners. Merparten av aktiviteterna genomfördes inom ramen för alliansen, men det förekom även bi- och multilateralt samarbete med de nordiska länderna samt med USA, Storbritannien, Tyskland och Frankrike.

De nordiska flygvapenchefernas gemensamma koncept för fördjupat samarbete mellan ländernas flygvapen, *Nordic Air Power Concept* (NAPC) operationaliserades i linje med de fyra huvudsakliga operationslinjerna, gemensam planering och ledning av luftoperationer, samordnad utveckling och nyttjande av de nordiska flygbaserna, utökad gemensam situationsförståelse och gemensam utbildning samt träning och övningsverksamhet. Detta stärkte den gemensamma förmågan att planera och genomföra luftoperationer och skapade förutsättningar för ett tillgängligt och starkt kollektivt försvar inom ramen för Nato. Planen är att samordna luftoperationer inom Norden från ett gemensamt, digitalt sammankopplat *Joint Air Operation Center*. Sedan tredje kvartalet 2024 har flygvapnets incidentberedskap⁷ deltagit integrerat i Natos incidentberedskap (*airpolicing*) i Östersjöregionen.

Övningsverksamheten var i paritet med tidigare år, vilket på ett positivt sätt bidrog till avskräckning, utbildning, utveckling och vidmakthållande av krigsförbanden. Tyngdpunkt på utvecklingen var att öka förmågan att verka tillsammans med andra nationers flygstridskrafter. Krigsförbanden nådde ställda krav avseende operativ förmåga med enstaka undantag. Begränsningarna berodde i huvudsak på personalbrist.

Flygvapnet deltog under året i de större övningarna, *Nordic Response 24*, *Swift Response 24*, *Spring Strike*, *Lion Effort 24*, *Gripen Weapon Instructor Course* samt *Ramstein Flag 24*. Detta bidrog till att krigsförbanden ökade sin förmåga, främst avseende samverkan med allierade.

Inom ramen för *Finnish Swedish Training Event* genomfördes ett antal samövningar, med deltagande från ett antal länder som baserat flygstridskrafter i Sveriges närområde, exempelvis USA, Italien och Spanien. Dessutom skedde återkommande samövningar inom ramen för *Cross Border Training* under året.

Under augusti 2024 sköts Försvarsmaktens första satellit upp. Projektet, GNA 3, är en prov- och försökssatellit för kommunikation. Det är ett steg i förmågeutvecklingen inom rymddomänen som ska ge viktig kunskap för Försvarsmakten i integreringen av nya plattformar i framtiden, bland annat för att möjliggöra multinationella och gemensamma operationer.

Inom rymdområdet fokuserades årets verksamhet i övrigt på utveckling av produktion och distribution av rymdlägesbild samt på nationell och internationell samverkan. Vidare skedde framtagande av rymdstrategier, samt planerades för den framtida satellitverksamhet som ska ge stöd till multidomänoperationer.

Under hösten 2024 upprättades ett experimentkontor vid Luftstridsskolan, där idéer och koncept kan testas i en kontrollerad miljö. Etableringen syftar till att stärka innovationskraften hos såväl personal som organisation, och på så sätt göra flygvapnet bättre samt öka förmågan relativt en eventuell motståndare. Ett första experiment rörande signaturreducering genomfördes framgångsrikt strax innan årsskiftet.

⁷ Avdelade flygplan (med piloter) som är med korta tidsförhållanden är redo att lyfta i det fall främmande enheter kränker eller bedöms kunna kränka svenskt territorium.

Flygning på hög höjd med hund.
(Foto: Jesper Sundström/Försvarsmakten)

Samtliga flygsystem nyttjades i stort enligt plan. Likt tidigare år var behovet av flygtid större än produktionskapaciteten, vilket begränsade förmågeutvecklingen inom främst helikoptersystemen.

Flygplanstyp	2024	2023	2022	Not
JAS 39	11 256	11 092	10 364	
Sk 60	1 673	4 341	4 770	1
Sk 40	483	0	0	
Tp 84	1 617	1 627	1 714	
Fpl 100	1 028	1 019	864	
Fpl 102	1 723	1 627	1 947	
Hkp 14	1 535	1 316	1 133	
Hkp 15	3 534	3 364	3 221	
Hkp 16	2 355	2 082	2 293	
Summa	25 204	26 468	26 306	

Tabell 3 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2022-2024

1. Sk 60 avvecklades 2024-06-30.

Tillgången till personal och takten på nuvarande förmågetillväxt var gränssättande för verksamheten och den operativa förmågan. Flygvapnet arbetade under 2024 aktivt med att behålla och rekrytera personal samt genomförde en omfattande översyn av hela personalområdet. Ett antal åtgärder identifierades vilka kommer hanteras under kommande år. Särskilda utmaningar fanns fortsatt bland nyckelkategorier såsom flygtekniker, räddningspersonal samt piloter. Kopplat till behovet av att behålla personal med flygteknisk kompetens initierades särskilda åtgärder under året.

Under året slutförde 708 individer sin grundutbildning i flygvapnet. Årets inryck omfattade 971 individer.

Inom flygvapnet fortsatte den materiella utvecklingen med blockuppdatering av JAS 39 C/D och leveranser av kvalificerad flygammuniton i form av bomber (Mk-82, GBU-12, GBU-49) och jaktrobotar (IRIS-T, METEOR). Leveranser omfattade även tre skolflygplan SK40, materiel till flygbasbataljonerna såsom flygunderhållsfordon, tankbilar, ammunitionsbilar, plogar samt sop- och blåsmaskiner. Under året genomfördes beställningar av större materielprojekt. Exempel på dessa beställningar var, effektbestämmande materiel till JAS 39, tolv Helikopter 16, ett radarspaningsflyg modell S106, basplatta rymdlägesbild, ytterligare tre skolflygplan SK40, sambands- och infrastruktur till flottiljer och flygbaser samt C-UAS-system. Dessa investeringar förväntas på sikt ge förutsättningar för ökad operativ förmåga för krigsförbanden. Förberedelsearbete för anskaffning av långräckviddig bekämpningsförmåga fortskred också under året. Försvarsmakten genomförde verksamhet för framtida stridsflyg i konceptfasen (Vägval Stridsflyg), bland annat genom att ta fram en uppdaterad planering för programmet fram till och med 2030. Vidmakthållandet av flygmaterielsystemen genomfördes i stort enligt plan. Inom stridsflyg JAS 39 fortsatte arbetet med att höja tillgängligheten avseende utbytesenheter och reservdelar, vilket gav positiva resultat. Personalbrist och längre leveranstid för bland annat basmateriel och verktygssatser innebar utmaningar avseende förberedelser för införande av JAS 39E samt modifieringar av JAS 39C/D och uppbyggnad av flygverkstaden på F17.

Flygverkstäderna för helikopter 14 i Ronneby och Luleå bemannades inte fullt ut men rekryteringen av teknisk personal fortgick, vilket bedöms påverka tillgängligheten positivt. Helikopter 15 hade fortsatt viss reservmaterielbrist och det är ett föråldrat flygmaterielsystem där det fanns brister i stödet från industrin. Helikopter 15 är dock fortsatt basen i flygtidsproduktion för helikoptersystemen. Helikopter 16 genomförde en stor planerad modifiering under 2024, vilket tillfälligt påverkade tillgängligheten negativt. Modifieringen gick bra och ökade systemets operativa förmåga avsevärt.

Efterfrågan på flygplan 100 var fortsatt stor avseende radarspaning och transportflygningar. Under 2024 producerades flygtid i nivå med föregående år. Trots relativt få flygplan, brist på tekniker och problem med föråldrad materiel nådde tillgängligheten efterfrågad nivå genom att underhållet utfördes av extern part. Reservmaterielanskaffning anpassades i syfte att motverka de tillgänglighetsproblem som ett föråldrat flygsystem kan medföra.

Flygskolan i Linköping flyger SK 40.
(Foto: Amanda Gahm/Försvarsmakten)

Tillgängligheten för Flygplan 102 var överlag god men tillgängligheten för statsflygskvadronen var lägre på det äldre flygplanet av typen Gulfstream IV. Viss anskaffning av reservdelar genomfördes för att undvika brister och åtgärder vidtogs för att kontraktera underhållsleverantörer närmare Sverige. Efterfrågan var fortsatt stor på både transportflygningar och signalspaningsflygningar.

Totalavveckling av SK 60 inleddes under året och sista flygningen i Försvarsmaktens regi genomfördes den 30 juni 2024. Samtliga beställda SK 40 levererades under året och flyger nu vid Luftstridsskolan. Viss anpassning genomfördes för att möta de krav som ställs på ett skolflygplan i operationsmiljö. Ett exempel är ett avisningssystem för att minska risken för isbildning. Det fanns en del utmaningar under införandet, bland annat levererades inte den beställda säkerhetsmaterielen enligt plan.

Transportflygsystem 84 är flygvapnets äldsta flygsystem, vilket påverkade tillgängligheten. Planerade flygningar genomfördes, men med återkommande omprioriteringar. Under året kontrakterades ny underhållsleverantör då tidigare leverantör inte kunde möta ett ökat underhållsbehov.

Inom säkerhetsmaterielområdet genomfördes en omsättning av en stor del av det befintliga säkerhetsmaterielsystemet. Leveranser skedde dels från Försvarets materielverk och viss materiel anskaffades av Försvarsmakten eller gångtidsförlängdes vid behov. Brister när det gäller säkerhetsmateriel påverkade tillgängligheten i samtliga flygsystem.

Anskaffningstakten avseende infrastruktur ökade för att möta förmågetillväxten, skapa produktionsförutsättningar och möta operativa krav. Inom flygvapnet färdigställdes fler objekt än tidigare år vilka togs i bruk och flera förutsättningskapande markförvärv genomfördes.

Flygvapnets behov av Fortifikationsverkets vidmakthållandeåtgärder ökade med det föråldrade fastighetsbeståndet. Flera byggnader har nått sin tekniska livslängd vilket påverkade verksamhet som behövde utrymmas. Åtgärder vidtogs också för att hantera ett ökande antal fastigheter som är fukt-, mögel- eller kemikalieskadade.

Under året påbörjades arbete för att omhänderta en initial lösning för flygsystem S106 innan den permanenta lösningen är på plats i Uppsala och Arlanda.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Nationella operationer genomfördes över tid och vid flera tillfällen anpassades uppgifter och beredskap, i syfte att hantera ett allvarligt läge i närområdet och en negativ omvärldsutveckling.

I juli genomförde flygvapnet för första gången som Natomedlem en allierad operation. Operationen, *Atlantic Shield* genomfördes som luftburen övervakning över Nordatlanten med ASC 890 i samband med Natos toppmöte i Washington. I november genomfördes ytterligare en operation, *Brilliant Vanguard II* med ASC 890 under Natos ledning, denna gång genomfördes luftburen övervakning över Natos östra flank.

Under 2024 lämnades stöd enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) vid två tillfällen. Stöd enligt förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter lämnades vid tre tillfällen där samtliga tillfällen avsåg övning.

Lednings- och underrättelseförband

Under året har ledningsstridskraften i allt väsentligt utvecklats och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1.

Under året ökade ianspråktagandet av stridskraftens förband såväl i operationer som i övningar. Stödet till Ukraina var omfattande, framförallt vad avser språk- och tolkresurser samt sambands- och ledningssystemkompetens. Tolkskolan utvecklades med nya rutiner under året och erfarenheterna från stödet till Ukraina bidrog till utökning av antalet tolkar och bättre planeringsverktyg.

Stridskraftens personalvolym ökade under året, men bristande tillgång på erfaren personal kommer även fortsättningsvis vara begränsande. Krigsplacering av personal fortsatte under året och utbildningen av 9. operativa sambandsbataljonen påbörjades.

Under året utbildades och krigsplacerades ett radiolänkkompani samt del av ett bataljonstabskompani. Därutöver utbildades och tillfördes ett sammansatt ledningskompani för divisionsledningsbataljonen och ett sammansatt telekrigskompani för telekrigsbataljonen.

Krigsförband och staber övades och tränades på ett sätt som ökade både den samlade operativa förmågan och interoperabiliteten med Nato. På så vis utvecklades lednings- och underrättelseförbandens krigsduglighet positivt där operationerna bidrog till att uppnå fastställda mål för verksamheten.

Under året var följande områden prioriterade:

- Anslutning till Nato
- Underhåll av Försvarsmaktens landstäckande tele- och datakommunikationsnät
- Underhåll av sensorkedjan för bibehållen sjö- och luftlägesbild
- Förutsättningsskapande åtgärder till stöd för operationer och övningar
- Uppgradering av myndighetens förvaltningssystem
- Utbyte av tekniska bevakningssystem

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Ledningsregementet och Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FM UndSäkC) genomförde under året värnpliktsutbildning med gott resultat.

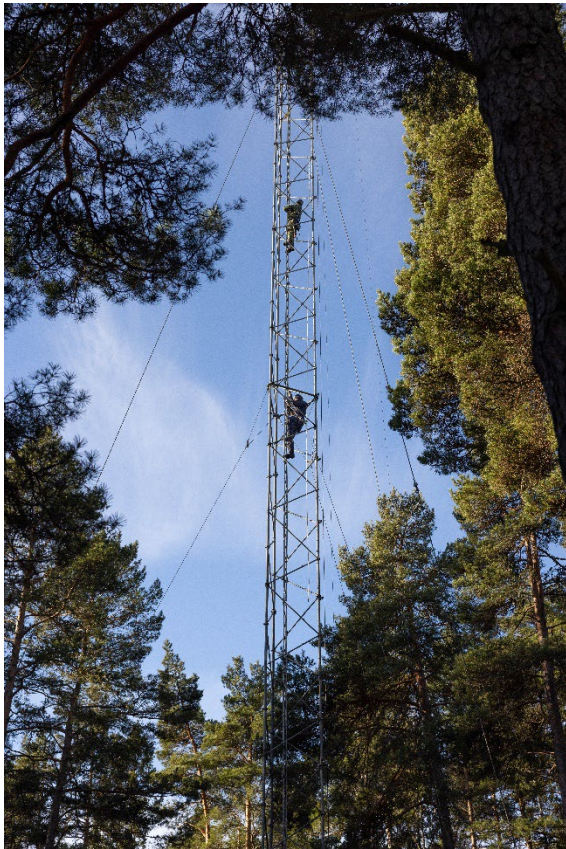
Övningsverksamheten under året var omfattande. Den internationella stabsövningen *Cagey Kestrel* genomfördes för första gången på divisionsnivå. Bland annat Danmark, Norge, Nederländerna och Finland deltog i övningen.

I september, efter Sveriges Natointräde, faciliterade LedSS den första Natoövningen på strategisk nivå i Sverige, *Casualty Move 24 (CAMO24)*. Övningen omfattade beredskap och förmågor för individuell och kollektiv patientflödeshantering vid masskadeutfall. Både militär och civil personal deltog i övningen med cirka 150 deltagare från 16 olika länder.

Krigsförbanden genomförde särskild övning befäl (SÖB) varvid yrkesofficerarna övade sina färdigheter avseende ordergivning och planering samt arbetade med skarp krigsplanering. Detta har gjort förbanden bättre förberedda för insatser i alla konfliktnivåer och relevanta militärstrategiska typsituationer.

Vidare genomförde FM UndSäkC två försvarsmaktsgemensamma övningar, Särinner och Funktionsövning underrättelse och säkerhetstjänst (FUS). Under Särinner övades och tränades deltagarna i planering och ledning av nationella underrättelse- och säkerhetsoperationer på taktisk och operativ nivå. Under FUS övades deltagarna, på förbandsnivå, taktisk och operativ nivå, i grundläggande metoder i underrättelse- och säkerhetstjänst. Erfarenheterna från övningarna tjänar till dubbla syften, dels ökad förmåga hos deltagare och förband, dels för att utveckla träningsenheten vid FM UndSäkC.

Lednings- och underrättelseförbandens internationella samarbeten utvecklades genom deltagande i aktiviteter rörande Nato inom telekrig, system för motverkande av obemannade luftfarkoster (C-UAS)⁸, geografisk informationssystemtjänst och vädertjänst.

Radiolänkmast. (Foto: Erik Westberg/Försvarets makt)

Inom ledningssystemområdet fortsatte försvarets telenät att utvecklas materiellt för att kunna betjäna både Försvarets makt och övriga totalförsvaret med it-tjänster. Under året skedde leveranser av bland annat krypton för signalskydd, teknisk bevakning, C-UAS, SWE NATO CIS samt skjutfältsövervakning.

Konvertering av det centrala verksamhetsledningssystemet (PRIO) genomfördes och en versionsuppdatering slutfördes under 2024. Steg två kommer slutföras under 2025, därefter kommer det finnas en bättre grund för att möta behov i kommande IT-initiativ samt bättre förutsättningar att ta datadrivna beslut för att bidra till ökad operativ förmåga.

Styrmodellen för information och kommunikationsteknologi (*Information and Communication Technology, ICT*) togs fram under 2024. Styrmodellen ska ge tydligare vägledning till medarbetare, underlätta beslutsfattande i vardagen samt styra mot önskad effekt inom ledningsområdet.

Telekommunikations- och informationssystemförbundet (FMTIS) vidtog åtgärder som förstärkte cybersäkerheten och ökade kontrollen av hot och försök till intrång i Försvarets makt.

Natointrädet innebar utmaningar inom ledningsstödsystemområdet, exempelvis kopplat till roller, ackreditering och pågående teknikutveckling. Arbete påbörjades i stridskraften för att möta Natos förmågemål. Vidare påbörjades upprättandet av en gemensam medicinsk funktion, en så kallad *Joint Medical* (JMED), för att möta generalläkarens krav inom sjukvård.

Förbanden växte under 2024 och återanställningen av yrkesofficerare var gynnsam under året. För att möta efterfrågan på kompetens inom områdena ledning samt underrättelse och säkerhet krävs dock en fortsatt personaltillväxt på området. Tillgången på erfaren personal, både civil och militär, fortsatte att vara den största utmaningen för Lednings- och underrättelseförbanden. Funktionen är konkurrensutsatt eftersom det finns en stor efterfrågan på personal med denna kompetens från andra myndigheter och civila företag. Detta påverkade möjligheten att behålla personal i förbanden. FMTIS tog fram och genomförde programmet Insteg IT, och hade vid ansökningstillfällena under 2024 mer än 900 sökande. Insteg IT är en ettårig anställning med introduktion till Försvarets maktens IT-system där utbildning varvas med praktik. Över 90 procent av de som gick programmet valde att fortsätta inom Försvarets makt.

Under året slutförde 493 individer sin grundutbildning inom stridskraften. Årets inryck omfattade 561 individer.

Produktionstakten på anskaffningssidan var låg inom vissa materielområden, till exempel fanns det utmaningar inom områdena signalskydd, IT-säkerhetskomponenter, radio och taktiska datalänkar. För att öka takten på inflöde av materiel till Försvarets makt har beställningsrutiner och metoder för beställningsförfarande setts över. Myndigheten påbörjade därför tillsammans med Försvarets materielverk (FMV) en fördjupad analys för att klarlägga orsakerna till dessa utmaningar och kunna vidta åtgärder. Samarbetet med FMV justerades även för att tillsammans hitta tidsvinster i processerna.

⁸ Counter Unmanned Aerial System

Under året upprättades en planering som omhändertar krigsförbandens behov av förråd. Även ”Ny kasern” finns i infrastrukturplanen för både Ledningsregementet och FM UndSäkC för att omhänderta möjlighet till personell tillväxt.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Lednings- och underrättelseförbanden upprätthöll under året nationell och internationell beredskap och deltog i ett antal planerade och uppkomna nationella operationer vilket inneburit en hög arbetsbelastning för viss personal. Krigsförbanden genomförde beredskapskontroller med syfte att kontrollera Försvarsmaktens förmåga till gemensam bekämpning.

Lednings- och underrättelseförbanden bidrog under året till stödet till Ukraina vad avser materieltransporter, sambandslösningar och tolkstöd. Mängden tolkuppdrag ökade under året och uppgifterna varierade i omfattning och karaktär.

Vidare genomfördes en övning tillsammans med Post- och telestyrelsen i syfte att öka förmågan att stödja civilsamhället. Stridskraften arbetade aktivt med att förstärka förbindelsen till andra totalförsvarsmyndigheter.

FMTIS medverkade i etableringen och försörjningen av det svenska bidraget till Nato *Forward Land Forces* (FLF) i Lettland rörande samband och IT-stöd. Sambandslösningen var på plats i Lettland i december.

Logistikförband

Under året har logistikstridskraften i allt väsentligt utvecklat och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1.

Inträdet i Nato och förmågetillväxten med ökad övningsverksamhet, mer världsstöd och transiteringar, mer import och export samt inrikes och utrikes resor medförde hårt tryck på verksamheten. Samtidigt gav det värdefulla erfarenheter för stridskraften både i rollen som stödjande förband och som verkansförband vilket lett till ökad förmåga att planera, genomföra och leda samt utvärdera operationer.

Därutöver upprätthöll stridskraften nationell och internationell beredskap samt deltog i ett antal beredskapsoperationer. Stridskraften upprätthöll även myndighetens lägesbild avseende transporter och förnödenhetsförsörjning. Stödet till de nationella operationerna och Sveriges stöd till Ukraina ökade påtagligt under 2024 men har inte påverkat förmågan negativt. En utvecklad resultatredovisning framgår av hemlig bilaga 3.

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Försvarsmedicinskt centrum har under året rekryterat och utbildat traumatroppar för *European Battle Group* (EUBG 25). Vidare genomfördes omfattande utbildningsverksamhet inom ramen för *EU Military Assistance Mission* (EUMAM) - Ukraina. Centrumet har även bidragit med resurser till etablering av *Forward Land Forces* (FLF) Lettland. Typförbandsutvecklingen för markverkstäderna påbörjades under året med målet att nå full effekt 2027 vilket är i linje med beslutad krigsförbandsutveckling.

Under februari genomfördes Logistikstabsövning 24 i Enköping. Deltagandet var brett med representation från samtliga försvarsgrenar och stridskrafter samt med ett stort deltagande från andra myndigheter och organisationer så som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Trafikverket, Socialstyrelsen, SJ och ett flertal regioner från norr till söder. Med utgångspunkt i ett gråzonsscenario utövades logistikledning från högre stab ned till genomförande förband, samverkades och utarbetades övergripande planer och interna åtgärdsplaner.

Försvarsmaktens Logistik (FMLOG) deltog i ledningsövning *Staff exercise 24* och därutöver som stöd till andra övade krigsförband i ett flertal övningar, bland annat med specialtransporter.

Stridskraften genomförde under året värnpliktsutbildning med gott resultatet. Slutövning för värnpliktiga genomfördes vid ett flertal tillfällen tillsammans med övriga försvarsgrenar. Totalt antal inläggande värnpliktiga visade på en ökning som bedöms fortsätta under 2025. Trots detta motsvarade årets rekrytering inte planerad tillväxt.

Under året slutförde 111 individer sin grundutbildning inom stridskraften. Årets inryck omfattade 118 individer.

Arbetet med logistik för att öka tillgängligheten och uthålligheten inom Försvarsmakten fortsatte, där återanskaffning av reservmaterial utgjorde en väsentlig del av arbetet. Anskaffningar och vidmakthållande genomfördes även inom övriga delar av logistikområdet, exempelvis inom drivmedel, fältförplägnad, livsmedel, bas- och underhållsutrustning, hälso- och sjukvårdssystem samt personlig utrustning.

Försvarsmaktens Tekniska Skola fortsatte under året utvecklingen av föregående års nyetableringar av markverkstäderna i Östersund och Falun för att möta materielunderhållsbehovet. Vid verkstaden i Sollefteå påbörjades rekrytering av mekaniker. Årets produktionstimmar ökade med 2,3 procent jämfört med föregående år. Trots att målen för rekrytering inte uppnåts har markverkstäderna mött efterfrågad produktion med övertid och skiftgång.

Försvarsmakten har ett stort behov av omlagringscentraler som är jämnt fördelade över Sverige för att frigöra förrådsytor och medge omlagring av förnödenheter. Under året hyrdes den första omlagringsterminalen in och förberedelser genomfördes inför uppstart av verksamheten. Anläggningen kommer att etableras under första kvartalet 2025.

För att uppnå omedelbar logistikeffekt, med mobiliseringsförråd och ersättningsförråd i hela landet, har byggnader och anläggningar återförvärvats. Detta arbete kommer att fortsätta under 2025.

Under 2024 slutfördes etableringen av markverkstäderna i Östersund och Falun. För Kristinehamn och Sollefteå påbörjades etablering.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Försörjningslösningen för stödet till Ukraina bygger huvudsakligen på att Försvarsmakten bistår med visst underhåll och reparation. Flera av de aktiviteter som genomfördes var unika och ledde till värdefulla erfarenheter av hur krigsskadad materiel ska tas om hand. Stridskraften bemannade det internationella donationssamordningscentret (IDCC)⁹ och *Remote Maintenance and Distribution Cell – Ukraina (RDC U)*¹⁰ samt deltog i beredningen av Ukrainas önskemål om försvarsmateriel.

Transport under FLF Creval 24. (Foto: Emy Åklundh/Försvarsmakten)

⁹ International Donor Coordination Center

¹⁰ RDC-U är en del av *NATO Security Assistance and Training for Ukraine (NSATU)* som ser till att materiel och fordon är i gott skick innan leverans samt vid returer av skadad materiel laga på plats eller skickas tillbaka till respektive nation som bidragit med materielen

I samband med nationella operationer och internationella insatser genomförde stridskraften arbete tillsammans med *National Movement Coordination Centre* (NMCC) inom ramen för olika samarbetsforum, som till exempel *Movement Coordination Center Europe* (MCCE) och det finsk-svenska försvarssamarbetet (FISE). Införandet av Natos logistikledningssystem¹¹ fortsatte och där deltog stridskraften i ett antal utbildningar, samt utsågs till ansvarig för införandet av systemet inom Försvarsmakten.

Försvarsmedicinskt centrum deltog i *Arctic Surgery Challenge*, en övning och utbildning i sjukvård i vintermiljö med internationellt deltagande. I övningen kombinerades krigskirurgi med medicinsk verksamhet i subarktisk miljö. Centrumet deltog även som facilitator i *Casualty Move* och Nationell Seminarieövning 24 (CAMO/NSÖ) som genomfördes under hösten i samverkan med Nato och civil sjukvård. CAMO var en Natoövning i storskalig patientevakuering. NSÖ var en nationell seminarieövning för att öka civila myndigheters kunskap och ansvar för patientflödeshantering enligt Natos förväntningar.

I samband med den multinationella operationen *Aspides*, en EU-ledd insats till sjöss i Röda havet och Adenviken, bedrev medicinsk personal från traumatroppar internationell militär insats under tio veckor ombord på ett nederländskt fartyg. Insatsen skedde parallellt med arbetet som Försvarsmedicinskt centrum bedrivit gällande insatsuppbyggnad och integration med traumatroppens personal och materiel inför *EU Battlegroup 2025* som står i beredskap från den första januari 2025 under tysk medicinsk ledning.

Militärregioner och hemvärnet (inklusive frivillig försvarsverksamhet)

Under året har stridskraften i allt väsentligt utvecklat och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1.

Det säkerhetspolitiska läget påverkade stridskraften genom ökade beredskapsåtgärder, övningar och nationella operationer. Förmågan att skydda och bevaka har ianspråktagits i ökad utsträckning, exempelvis inför och under örlogsbesök samt vid övningar med internationella inslag. Vidare stärktes förmågan till myndighetsöverskridande operationer genom utökad samverkan och övning inom totalförsvarets ram.

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Stridskraften med militärregionstaberna upprätthöll under 2024 nationell beredskap och deltog med förband i beredskapskontroller enligt plan.

Uppsättande och utveckling av beslutade militärregionförband påbörjades under året. Kraven på krigsförbanden är fortsatt under revidering i enlighet med Natos regionala planer. En kraftsamling påbörjades även i syfte att säkerställa personalförsörjningen av fast anställd personal och frivillig personal inom såväl militärregionförband som hemvärnsförband. Det under året påbörjade arbetet med att utveckla utbildningssystemet i syfte att öka professionaliteten och tillgängligheten samt omhändertaga införandet av ny materiel, kommer att fortsätta under 2025.

Under året slutförde 238 individer sin grundutbildning inom stridskraften. Årets inryck omfattade 163 individer.

¹¹ LOGFAS

Svenska Lottakåren (SLK) utbildar fältkockar till Hemvärnet. SLK fyllde 100 år under hösten. (Foto: SLK)

Tillförsel av förbandsmateriel och hantering av personlig utrustning för hemvärnssoldater var faktorer som skapade hög arbetsbelastning främst för utbildningsgrupperna. Vissa kritiska funktioner i de regionala staberna hade vakanser och utgör fortsatt den största utmaningen och risken för krigsförbanden och verksamheten i stridskraften.

Under året tillfördes ny materiel som förbättrade den tekniska utrustningen och stridstekniken. Detta gäller främst kapaciteten att verka i mörker genom tilldelning av mörkermateriel och sensorer.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Hemvärnet bidrog under hela året med instruktörer för utbildning av ukrainska soldater i Storbritannien (*Interflex*). Kontinuerlig samverkan genomfördes mellan militärregioner och de nordiska ländernas motsvarigheter på regional nivå. Vidare operationaliserades samarbetena i syfte att kunna ge och ta emot stöd, genomföra gränsnära eller gränsöverskridande operationer samt utveckla och stärka förmågan och det gemensamma ansvaret för geografiskt område, intressen och värderingar.

Därutöver upprättades samarbetsavtal med Norge och Danmark i syfte att skapa förutsättningar för gemensam försvarsplanering och gränsnära/gränsöverskridande operationer. Dessutom tecknades avsiktsförklaringar med Estland, Lettland och Litauen, med fokus på att fördjupa samarbetet inom ett flertal områden, såsom förmågutveckling och övnings- och personalutbyte.

Under 2024 fördjupades och genomfördes fortsatt samarbete med amerikanska specialförband avseende stöd till hemvärnet. Samarbetet syftar till att höja militärregionerna och hemvärnsförbandens förmåga att lösa sina ordinarie uppgifter, främst skydda och bevaka, samt utveckling av förmågan för att stödja specialförband.

Militärregionerna bidrog i det omfattande arbetet med att utveckla den regionala totalförsvarsplaneringen tillsammans med flera regionala aktörer där främst civilområden, länsstyrelser, polisregioner, Trafikverket, Tullverket och regioner utgjorde de främsta aktörerna. Dessutom bidrog hemvärnet till Försvarmaktens lämnade stöd vid bränder, översvämningar, snöstormar, större trafikstörningar samt till Polismyndigheten vid exempelvis eftersök av försvunna personer.

Specialförbanden

Under året har specialförbanden i allt väsentligt utvecklats och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1.

En utvecklad resultatredovisning av specialförbandens förmåga framgår i den hemliga resultatredovisningen (bilaga 3).

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Under året gjordes förändringar för att skapa en mer robust organisation för specialoperationer. Utvecklingen av grund- och krigsorganisationen fortsatte under 2024. Krigsorganisation utvecklades med omstrukturering av enheter för att bättre möta Natomedlemskapets effektkrav. Detsamma gällde även de förband som är utpekade att ingå i en specialoperativ kontext, men som ingår i andra försvarsgrenar, främst armén. Parallellt under året påbörjades en transformation av grundorganisationen för ökad rationalitet, tydligare verksamhetsansvar samt bättre möjligheter att möta en framtida förmågeutveckling. Under året skapades förutsättningar för att specialförbandssystemet ska fortsätta utvecklas inom alla typer av specialoperationer. Syftet är att säkerställa en ständigt ökande förmåga inom ramen för Nato och nationellt försvar.

Övningsverksamheten som genomfördes under 2024 var omfattande. Övningarna genomfördes tillsammans med armén, marinen, flygvapnet och hemvärnet samt med utländska partners, vilket utvecklade förmågan till gemensamma operationer. Vidare bidrog verksamheten till myndighetens arbete med att uppnå interoperabilitet med ett flertal andra nationer, främst USA.

Under året upprätthöll specialförbanden nationell och internationell beredskap enligt plan.

När det gäller personal skedde tillväxten under året i stort sett i enlighet med specialförbandens planering. Dock är vissa personalkategorier alltså svårrekryterade, något som påverkade tillväxttakten inom vissa områden.

Under året var huvuddelen av materielproduktionen inriktad mot vidmakthållande av den materiella basplattan inom specialförbanden. Detta innebar att system inom redan befintliga funktioner och förmågor omsattes och uppdaterades under året. Eftersom inga större internationella operationer bedrevs av specialförbandssystemet under året har materielunderhållet genomförts på materielsystem som främst nyttjats i övning och träningsverksamhet.

Specialförbanden är under kraftig tillväxt. Tillförsel av adekvat infrastruktur anger takten i tillväxten. Inom vissa funktioner och förmågor har infrastrukturen begränsat tillväxten.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Inom ramen för nationella operationer genomförde specialförbanden ett flertal verksamheter som bidrog till Försvarsmaktens gemensamma målsättningar och avskräckning.

Cyberförsvar

Under året har cybersförbanden i allt väsentligt utvecklat och vidmakthållit krigsorganisationen enligt den plan som låg till grund för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2022 och framgår av tabell 1 samt därefter planerad utveckling. Cyberförsvarsförbanden har under året upprätthållit beredskap enligt plan. Sammantaget genomfördes operativ verksamhet samtidigt som cyberförsvarsförmågan utvecklades enligt gällande inriktningar i inriktningsbeslut och planering.

Under 2024 genomfördes flera övningar för att visa förmåga och utveckla nationella och internationella samarbeten. Målsättningarna för året inkluderade därutöver att tydliggöra ansvarsförhållanden och begrepp samt att fortsätta etablera ett system för kompetens- och personalförsörjning för cyberförsvaret.¹²

En utvecklad resultatredovisning av cyberförsvaret framgår av hemlig resultatredovisning (bilaga 3).

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Under året utvecklades ledningsförmågan av cyberförsvaret genom tillsättandet av rollen chef för cyberförsvaret¹³ samt cyberförsvarsledningen som en militärstrategisk stabsenhet. Detta tydliggörande av ansvarsförhållanden ökar förmågan att verka samordnat med övriga stridskrafter och försvarsgrenar.

Under året publicerades för första gången en doktrinär grund för cyberförsvaret, Doktrinansats cyberförsvar¹⁴. Denna innehåller en gemensam begreppsapparat för genomförandet av cyberoperationer och har som syfte att beskriva cyberdomänens karaktäristik samt strukturer, ledningsprinciper och förutsättningar.

Etableringen av 2. cyberförsvarsförbandet fortsatte under året enligt plan. Detta bidrog till att cyberförsvaret breddade förmågan att försvara och behålla handlingsfriheten med kritiska system och infrastruktur.

Under året undertecknade Försvarsmakten och *United States European Command* (USEUCOM) en bilateral avsiktsförklaring kring samarbete inom cyberförsvarsområdet. Målet med avsiktsförklaringen är bland annat att främja interoperabilitet, gemensam förmågeutveckling och planering och genomförande av övningar. Samarbetet med USEUCOM sker i flera forum och kommer framöver att främja utvecklingen av cyberförsvarets förmågor såväl bilateralt som trilateralt med Finland och med andra Natoallierade.

Försvarsmakten deltog i internationella övningar i syfte att utveckla cyberförsvarets krigsorganisation. Övningen *Locked Shields* syftade till att träna teknisk och ledningspersonal i respektive funktion. Sverige deltog i ett gemensamt lag tillsammans med personal från Island. Totalt bestod det svensk-isländska laget av cirka 120 personer ur Försvarsmakten, andra myndigheter och näringslivet. Ytterligare en övning som genomfördes var *Bold Quest*, en återkommande experiment- och demonstratorverksamhet som leddes av US Joint Staff. *Bold Quest* innehöll ett stort antal inriktningar, bland annat informationsdelning, eldledning, cyber och sjukvård. Sverige leder sedan ett antal år tillbaka cybertråden vid övningen. Slutligen genomfördes *Cyber coalition* som är en årligt återkommande övning som leds av alliansens militärstrategiska ledning för transformation (ACT).¹⁵ Övningen omfattade samarbete och träning av metoder i samband med cybersäkerhetsincidenter inom Natos strukturer och nationella organisationer.

Cyberförsvaret befinner sig i en period av kraftig tillväxt. Därför pågår ett arbete med att etablera ett kompetens- och personalförsörjningssystem för cyberförsvaret som tillgodoser det speciella behov av specialisering som är nödvändigt för att nå Försvarsmaktens förmågemål.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Försvarsmaktens cyberförsvar med cyberförsvarsförband genomförde under året cyberoperationer till skydd och försvar av funktioner och system vitala för det militära försvaret.

¹² Skrivelse FM2022-10372:13 Försvarsmaktens budgetunderlag för 2024

¹³ Chefen för cyberförsvarets ansvar inbegriper att utveckla, skapa och vidmakthålla förmåga, tillgänglighet och beredskap för cyberförsvaret.

¹⁴ En doktrinansats tas fram för att främja diskussion om ett område och utgör underlag till beslut om hur området ska vidareutvecklas doktrinärt.

¹⁵ *Nato Allied Command Transformation* (ACT)

Mobiliseringsförmåga

En central del i Försvarsmaktens uppdrag är att kunna krigsorganisera myndigheten genom mobilisering.¹⁶ Med mobilisering avses alla de åtgärder som, efter regeringens beslut om höjd beredskap, krävs för att sammanföra personal, förnödenheter och anläggningar till krigsförband.¹⁷

Under 2024 stärktes Försvarsmaktens förmåga att mobilisera och anpassa beredskapen till rådande och potentiella hot. De genomförda övningarna och operationerna bidrog till ökad samordning mellan svenska och Natoförband, vilket i sin tur stärkte både Sveriges försvarsförmåga och Natos kollektiva säkerhet.

De erfarenheter som samlats in under året utgör en värdefull grund för att vidareutveckla det svenska beredskapssystemet, med målet att fullt ut integrera det i Natos strukturer och processer. Detta arbete förbättrar inte bara Sveriges egen mobiliseringskapacitet, utan bidrar även till att förstärka alliansens gemensamma avskräckningsförmåga och operativa effektivitet.

Fickminne mobilisering. (Foto: Hugo Höglund/Försvarsmakten)

Genomförd verksamhet

Under verksamhetsåret 2024 utvecklade Försvarsmakten mobiliseringsplaner samt genomförde mobiliseringsövningar och en beredskapsoperation.

Mobiliseringsplanerna anpassades efter Försvarsmaktens uppgifter inom ramen för Natos kollektiva försvar. Arbetet tog utgångspunkt i Natos regionala plan med stöd från alliansens försvarsgrensgemensamma ledning i Brunssum.¹⁸ Planeringen tillförde även viktiga kunskaper om Natos beredskapssystem (NRS), ett system som även bedöms påverka övriga delar av totalförsvaret.

Mobiliseringsövningar genomfördes som naturliga delar av krigsförbandens repetitionsutbildningar. Dessa stärker krigsförbandens inneboende förmåga till mobilisering samtidigt som erfarenheterna ligger till grund för utvecklingen av territoriella och funktionella mobiliseringsförberedelser. En av mobiliseringsövningarna genomfördes oförberett och omfattade intagande av mobiliseringsplatsberedskap vid en av arméns garnisoner.

¹⁶ Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten (SFS 2024:143); Regeringsbeslut I:8 - Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försvarsmakten, 2023-12-20

¹⁷ Försvarsmakten, *Mobiliseringsreglemente (MobR 2018)*, Försvarsmakten, 2018

¹⁸ *Allied Joint Force Command*, Brunssum.

Överraskningsmomentet och omfattningen på denna övning gav delvis nya och viktiga insikter om hur mobiliseringsförberedelserna kan förbättras.

Beredskapsoperationen visade att Försvarsmakten, med skarp vapeninsats, snabbt och samordnat kan agera för att möta fientliga aktiviteter. Den genomförda operationen bidrog också till att utveckla förmågan att samordna insatser med Natostyrkor, något som bidrar till alliansens kollektiva försvar och avskräckningsförmåga.¹⁹

Försörjning (av Försvarsmakten)

Inledning

Försörjning inom Försvarsmakten inbegriper begreppet *Sustainment* vilket inom Nato syftar till förmågan att långsiktigt stödja militära förband så att de ska kunna genomföra operationer effektivt. Detta innebär att säkerställa både tillgänglighet och uthållighet. De stödjande verksamheterna för att uppnå detta omfattar personalförsörjning, logistikförsörjning, försvarsmedicin, materiel- och infrastrukturförsörjning/ingenjörsmånga, upphandling av varor och tjänster samt finansiering. Försörjning inom Försvarsmakten omfattar både förmågeutveckling och förmågenyttjande.

Försörjningstrygghet

Försvarsmakten ska redovisa vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit för att utveckla försörjningstryggheten i materieförsörjningen. Redovisningen ska göras med utgångspunkt i kraven på operativ förmåga och krigsorganisationens uthållighet. Redovisningen ska inkludera vilka åtgärder som Försvarsmakten vidtagit för att öka robusthet och uthållighet i försörjningen av ammunition samt organisations- och effektbestämmande materiel. Redovisningen ska vidare omfatta samverkan med industrin i alla beredskapsnivåer och den långsiktiga finansieringen av denna verksamhet. Av redovisningen ska även framgå hur Försvarsmakten samverkat med Försvarets materielverk i arbetet med att utveckla försörjningstryggheten. Redovisningen ska lämnas in efter att underlag och synpunkter har inhämtats från Försvarets materielverk.

RB p 1
(del av)

Försvarsmakten och Försvarets materielverk (FMV) etablerade under året ett myndighetsgemensamt arbete i syfte utveckla försörjningstryggheten i materieförsörjningen och koordinera åtgärder för försörjningstrygghet för att uppnå större effekt. En av de första gemensamma åtgärderna var att identifiera och utvärdera systematik och metod för analys av kritiska försörjningskedjor. Utifrån slutsatserna i det gemensamma arbetet har myndigheterna kommit fram till att arbetet behöver fortsätta bedrivas gemensamt under kommande år.

För att möta kraven på operativ förmåga och krigsorganisationens uthållighet måste flera perspektiv och områden beaktas, inklusive industrins bidrag, som del i att skapa försörjningstrygghet åt krigsförbanden. Fyra typer av försörjningskedjor avseende materieförsörjningen identifierades: leverans av materielsystemet, systemets vidmakthållande, erforderliga förnödenheter och relevanta tjänster. Vid kravställning och upphandling av nya tekniska system ska samtliga fyra områden beaktas och värderas för att säkerställa att valt tekniskt system också är försörjningsbart och ekonomiskt finansierat under hela livscykeln.

För att realisera Försvarsmaktens operativa planer och grundförmåga ska den underliggande försörjningen av Försvarsmakten samordnas och balanseras för att i varje läge säkerställa nödvändiga resurser. För att utreda hur försörjningen i Försvarsmakten ska bedrivas genomfördes metodutveckling via tre pilotprojekt för framtagande av försörjningslösningar. Pilotprojekten omfattade personell bevakning, drivmedel samt livsmedel och syftar till att upprätta robusta och transparenta försörjningskedjor inom respektive område. Arbetet bedrevs tvärfunktionellt med aktörer från hela Försvarsmakten, sektorsansvariga myndigheter, industri och allierade.

Inom det kommersiella området genomfördes en vidareutveckling av Försvarsmaktens strategiska inköpsstrategiarbete i syfte att öka försörjningskedjans pålitlighet. Detta innebär att kommersiella risker i försörjningskedjan analyseras, prioriteras och förebyggs. Under året utvecklades en metod för att systematiskt identifiera och analysera kommersiella risker i försörjningskedjorna. Syftet var att öka organisationens medvetenhet gällande risker och avvikelser i den kommersiella delen av försörjningskedjan.

För att öka robustheten i försörjningskedjorna genomfördes ett samarbete med industrin avseende alternativ reservmaterieförsörjning genom nyttjande av additiv tillverkning. Syftet är att tillsammans ta fram en process för hur en reservdel som inte kan levereras av ordinarie leverantör kan ersättas med en additiv tillverkad

¹⁹ Försvarsmakten, "Beredskapskontroll med skarp ammunition", *Försvarsmakten*, 18 oktober 2024, <https://www.forsvarsmakten.se/sv/aktuellt/2024/10/beredskapskontroll-med-skarp-ammunition/> [hämtad 2024-10-20].

reservdel. Parallellt samverkade Försvarsmakten med företag som tillverkar ersättningsprodukter såsom packningar och hydraulslangar.

Inom ammunitionsområdet fortsatte Försvarsmakten och FMV, i samverkan med sina nordiska motparter, arbetet inom ramen för det nordiska samarbetet för försörjningstrygghet, *Security of Supply* (SoS). Parterna påbörjade kartläggning och analys av försörjningskedjor och etablerade en struktur för gemensam nordisk förhandling mellan de nordiska länderna och industrin. Målet är att kunna ingå ett strategiskt partnerskapsavtal (SPA) med avtal om åtaganden om försörjningstrygghet i kris och i krig med i första hand det norska försvarsindustrieföretaget Nammo AS under 2025.

Personal- och kompetensförsörjning

Under året vidtogs ett antal åtgärder för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla personal som ledde till att årets resultatutveckling för personal- och kompetensförsörjningsområdet var positiv.

Under året påbörjade drygt 7 300 värnpliktiga sin grundutbildning, vilket överskred målsättningen. Rekordmånga sökte till officersprogrammet vid Försvarshögskolan och i augusti var det nära 300 kadetter som påbörjade sin utbildning till officer. Antalet anställda, både civila och militära, ökade under året och antalet avgångar var få. Trots att antalet anställda ökat är det dock fortsatt svårt att rekrytera vissa kompetenser inom exempelvis it, logistik och teknik. Inträdet i Nato medförde att fler befattningar vid de olika Natostaberna bemannades med framför allt officerare.

Rekryteringskampanjen Unga Kvinnor. (Foto: HKV FST KOMM/Försvarsmakten)

Andelen kvinnor ökade i flera personalkategorier, med undantag för kategorin värnpliktiga med grundutbildning. För att nå målgruppen unga kvinnor genomfördes en riktad kampanj för att öka intresset för värnplikt. Under året vidtogs även ytterligare åtgärder i syfte att utveckla mer jämställd materiel, som till exempel kroppsskydd till kvinnor.

För detaljerad redovisning avseende personal- och kompetensförsörjningen se Personalberättelsen (bilaga 1).

Försvarsmedicin

Krav på den hälso- och sjukvårdsverksamhet och övrig försvarsmedicinsk verksamhet som bedrivs inom myndigheten finns i gällande lagstiftning, myndighetsföreskrifter, Natodoktrin inklusive förmågemål (*capability targets*). Bland annat ska myndigheten säkerställa god och säker vård, men också uppfylla de krav som Nato ställer på sjukvårdsförmåga, såväl strategiskt som operativt och taktiskt.

Försvarsmaktens försvarsmedicinska verksamhet har under året bidragit till att öka totalförsvarets förutsättningar. Årets verksamhet bidrog även till att identifiera områden som behöver förstärkas, vilka framgår av hemlig resultatredovisning (bilaga 3).

Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap

Tillsammans med Socialstyrelsen och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har generalläkaravdelningen under året genomfört delgivning och utbildning av det planeringsverktyg för prognosbedömning avseende antal skadade och döda baserat på aktuell stridsfrekvenslinjal som togs fram under 2023. Genom att besöka regioner, länsstyrelser, civilområden (CIVO) och militärregioner skapades förutsättningar för samverkan på regional och nationell nivå. Planeringsverktyget kan användas för beräkning av resursåtgång av läkemedel och sjukvårdsförmågor i krig. Utifrån detta arbete har Försvarsmakten skapat omsättningslager för läkemedel som slutförs 2026. Försvarsmakten, Socialstyrelsen och MSB anordnade en nationell stabsövning (NSÖ24) som genomfördes parallellt med övningen *Casualty Move 24 (CAMO24)*²⁰ för att utföra patientflödesövningar och utforska begreppet patientrörlighet. Övningen gav ökad förståelse om olika aktörers uppdrag och förmåga inom totalförsvaret.

Vidare deltog försvarsmedicinsk personal i arbetsgrupper kopplade till *Permanent Structured Cooperation, European Defence Agency (Pesco)*, *Multinational Medical Coordination Centre-Europe (MMCC-E)*, FISE, Nato och *Committee of the Chiefs of Military Medical Services in NATO (COMEDS)*. Deltagande i dessa arbetsgrupper och möten medförde insikt i och förståelse för det internationella perspektivet, men också ett ansvarstagande som allierade.

Inom ramen för stödet till Ukraina lämnade delar av den försvarsmedicinska verksamheten stöd med hälso- och

sjukvård samt tandvård. Under året skänktes även omsatta läkemedel. En utvecklad redovisning av försvarsmedicinsk verksamhet kopplad till totalförsvarsförmågan och stödet till Ukraina framgår av hemlig resultatredovisning (bilaga 3).

Befattningen Försvarsmaktens chefsjuksköterska infördes under 2024. Chefsjuksköterskan deltog i de forum där Natoländernas motsvarigheter träffas för att diskutera interoperabilitet inom det försvarsmedicinska området.

Försvarsmedicinsk verksamhet, vård i fält. (Foto: Lennart Hammarstrand/Försvarsmakten)

Inom materielområdet anskaffades transportemballage och förvaringsutrustning för att bedriva blodverksamhet. Materielen levererades till sjukhuskompanierna som nu är uppfyllda vad avser materiel. Anskaffning av adekvat materiel för bedrivande av sjukvårdsverksamhet är en väsentlig del i uppbyggnaden av krigsförbanden.

²⁰ Försvarsmakten var värd för övningen CAMO24 som leddes av Natos multinationella koordinationscenter MMCC-E som har mandat både från Nato och EU.

För att ytterligare utöka Försvarsmaktens kapacitet och säkerställa redundans avseende blodförsörjning, ansökte Försvarsmakten under året om godkännande av väsentlig förändring vid blodverksamhet. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) beslutade i augusti 2024 att godkänna byte av lokaler för blodverksamhet. Utvecklingen av den egna kapaciteten har bidragit till större handlingsfrihet för Försvarsmakten.²¹ Därutöver inspekterade IVO under året Försvarsmaktens blodverksamhet.

Operationer, insatser och stöd till samhället

Försvarsmakten lämnade under 2024 stöd till Socialstyrelsen i flera regeringsuppdrag.²² Den samordning som skett mellan myndigheterna innebär att metoder för prognos och beräkning harmoniserats i den utsträckning detta har varit möjligt, vilket förväntas bidra till att öka den samlade totalförsvarsförmågan. Även de uppdrag som avser utveckling av samverkan mellan civil och militär hälso- och sjukvård, hantering av farliga ämnen och nationell samordning av sjuktransporter bidrar till ökad förståelse och stärkt totalförsvar. Försvarsmaktens stöd till civila myndigheter bidrar till uppbyggnaden av totalförsvarets CBRN-förmåga.

Materieförsörjning

Försvarsmaktens materieförsörjning under 2024 påverkades starkt av det säkerhetspolitiska läget och kriget i Ukraina, vilket ledde till ökad efterfrågan på försvarsmateriel och utmaningar med långa ledtider. Regeringsuppdrag om att förbättra tilldelning av personlig utrustning och gruppmateriel i organisationen resulterade i flera delredovisningar och slutsatsen att en handlingsplan behöver tas fram som systematiskt omhändertar utmaningar inom området. Satsningar på återanskaffning och lageruppbyggnad av reservdelar bidrog till ökad tillgänglighet av materiel, trots fortsatta svårigheter med äldre system. Förbättringar i försörjningskedjor och samarbete mellan myndigheter prioriterades för att möta kraven på förmågetillväxt. Fokus låg även på att åtgärda tidigare identifierade brister genom handlingsplaner och systematiskt arbete för att stärka krigsförbandens tillgänglighet.

Ny automatkarbin 24 levererades från FMV under året. (Foto: Jesper Moldvik/Försvarsmakten)

²¹ Inspektionen för vård och omsorgs beslut, dnr 4.2.2-0807/2024-5, daterat 2024-08-08.

²² Uppdrag att tillhandahålla vissa utbildningar och kompetenshöjande insatser som stärker beredskapen inom hälso- och sjukvården S2024/10006 2024-05-16, Uppdrag till Socialstyrelsen och Försvarsmakten att utveckla samverkan mellan militär och civil sjukvård S2024/00865 2024-04-18, Uppdrag att kartlägga resurser för sjuktransporter och ta fram ett förslag till plan för nationell samordning vid fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig S2023/03207 2023-12-07, Uppdrag att skyndsamt stärka hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera händelser med vissa farliga ämnen S2023/01047 2023-03-16.

Under 2024 ökade Försvarsmaktens anskaffning jämfört med föregående år, främst på grund av återanskaffning av materiel som skänkts till Ukraina och en höjd bemyndiganderam. Trots en positiv utveckling med förbättrad planering och dialog med industrin, påverkades förmågetillväxten negativt av resursbrist och leveransföreningen. Viss påverkan beror också på utmaningen att anskaffa reservdelar till äldre materielsystem, t.ex. där tillverkningen har upphört. Försvarsmakten lyckades dock i stort möta de prioriterade behoven.

För detaljerad redovisning och resultatanalys avseende materielförsörjningen se Materielberättelsen (bilaga 2).

Infrastrukturförsörjning

Försvarsmaktens infrastrukturförsörjning utövas i nära samverkan med Fortifikationsverket (FortV) i rollen som ägarföreträdare och byggherre samt med Försvarets materielverk (FMV). Infrastruktur omfattar de anläggningar, fastigheter, etableringar, enskilda byggnader, tillfälliga införryningar och lokaler, skjut- och övningsfält och tekniska försörjningssystem som Försvarsmaktens verksamhet nyttjar. Styrande för arbetet är krigsorganisationens behov och hur krigsförbanden ska produceras och användas. Tillsammans med FortV har lokalförsörjningen genomgått en omfattande utveckling under ett par års tid. Utvecklingen syftar till att effektivisera och möta de förändrade krav på infrastrukturförsörjningen som uppstått i samband med Försvarsmaktens förmågetillväxt. En viktig del i infrastrukturförsörjningen är de miljö- och tillståndsprövningar som bedrivs runt om i landet, sanering av förorenade områden inklusive PFAS. Arbetet med riksintresseanspråk och bevakning i samband med Försvarsmaktens förmågetillväxt är en viktig del av vårt arbete samtidigt som remisshantering av energiförsörjningsåtgärder har ökat under året.

Mängden förvärv ökade markant jämfört med tidigare år, inte enbart avseende etablering av nya organisationsenheter. Markförvärv genomfördes för att utöka myndighetens förrådskapacitet och omhänderta genomförd materielanskaffning.

För att hantera den önskade tillväxten är temporära lösningar och inhyrningar en kortsiktig förutsättning, men det måste balanseras på längre sikt med permanent infrastruktur, något som kommer att innebära ökade kostnader totalt sett.

Befintlig infrastruktur nyttjas allt mer och tidigare eftersatt underhåll behöver hanteras. Inom de närmsta åren väntas omfattande reoveringar av markinfrastruktur, militärrestauranger, kajer och verkstäder på flertalet verksamhetsplatser. För att hantera omfattande ägarrelaterade investeringar och anpassa dessa till Försvarsmaktens nya behov ställs högre krav på gemensam planering och samordning med Fortifikationsverket. En viktig del för att möjliggöra detta är att Fortifikationsverket levererar längre underhållsplaner till Försvarsmakten.

På infrastrukturuområdet utgör långa ledtider och prisutvecklingen på anläggningar och lokaler risker. En långsiktig hög prisnivå kommer på sikt även att återspeglas i myndighetens framtida hyreskostnader.

Försvarsmaktens ekonomi belastas årligen med stora kostnader avseende hyror för inhyrda lokaler från annan fastighetsägare än Fortifikationsverket. Enligt 9§ i Lokalförsörjningsförordningen får inte Fortifikationsverket utan regeringens medgivande teckna längre avtal än sex år. Det medför problem för Försvarsmakten avseende långsiktig planering av verksamheten samt osäkerhet för fastighetsägaren angående underhåll och behov av eventuella investeringar.

Genomförd verksamhet

Den planerade förmågetillväxten medförde att omfattande investeringar i infrastruktur måste göras för att realisera krigsorganisationen och uppnå operativ förmåga. Dessutom tillkom andra behov på grund av ökat fokus på nationellt försvar, teknikutveckling och möjlighet att säkerställa världlandstöd till Sveriges allierade inom Nato samt försvarssamarbetsavtalet med USA

För att möjliggöra denna produktion genomfördes en omfattande utveckling av lokalförsörjningen tillsammans med Fortifikationsverket.²³ För behov relaterade till alliansen arbetade Försvarsmakten under året med att implementera modellen för gemensamt finansierad förmågeutveckling.

²³ Fortifikationsverket är statens ägarföreträdare för försvarsfastigheter. Försvarsmakten hyr, i olika former, i första hand av Fortifikationsverket

Realiserbarheten i Försvarsmaktens och Fortifikationsverkets infrastrukturplanering påverkades kraftigt av yttre faktorer, såsom omfattande och utdragna processer för tillståndsprövning enligt miljöbalken, finansiell styrning samt i övrigt bristande rättsliga förutsättningar med hänsyn till plan- och bygglagens bestämmelser.

Tillsammans med Fortifikationsverket och Försvarets materielverk påbörjades under året en översyn av gällande myndighetsöverenskommelser för infrastrukturuområdet. Försvarsmaktens miljöprövningsenhet arbetade enligt ställda uppdrag med provotidsutredningar, bullerisolerande åtgärder, tillståndsprövningar och förorenade områden samt ammunitionseffekter under vatten. Inom ramen för tillståndsprövningar förädlades och reviderades den strategiska planeringen för arbetet med myndighetens miljöfarliga tillståndspliktiga verksamhet.

Redovisning av pågående återetablering av nya organisationsenheter

Försvarsmakten ska i årsredovisningen utgående från regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarsmakten 2021-2025 (Fö nr 30) och Försvarsmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025 den 17 december 2020 (Fö nr 4) övergripande redovisa resultatet av myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på den återinrättade organisationsenheten Bergslagens Artilleriregemente (A 9) samt uppföljande redovisning av Dalregementet (I 13), Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21), Norrlands dragonregemente (K 4), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Upplands flygflottilj (F 16) som ska nå full kapacitet under perioden 2026-2030. Eventuella avvikelser eller risk för avvikelser och hur de bedöms ska framgå av redovisningen [En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 14 juni 2024.]. Redovisningarna ska lämnas in efter samverkan med Försvarets materielverk och Fortifikationsverket.

RB p 1
(del av)

Här redovisas infrastruktur i grundorganisationen, för redovisning av infrastruktur i krigsorganisationen se underbilaga 4.2 (H) Arbetet med etablering av nya organisationsenheter fortlöpte i huvudsak enligt plan. Fördjupade inplaceringsstudier och nödvändiga utredningar, såsom geologiska, hydrologiska, naturvärdesinventering genomfördes under ledning av Fortifikationsverket för etableringarna i Sollefteå, Östersund, Falun och Kristinehamn. Försvarsmakten, tillsammans med Fortifikationsverket, planerar för att bygga etableringarna sekventiellt baserat på typ- och referensbyggnader för att reducera kostnader och förkorta anskaffningstider.

Dalregementet (I 13) Falun

För att uppnå planerad verksamhet i Falun genomfördes värnpliktsutbildning och förbandsproduktion i interimistiska hyrda lokaler. Valet av plats för det nya regementsområdet försenades på grund av naturvärdesinventering och hydrologiska undersökningar.

Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21) Sollefteå och Östersund

Delar av gamla I 21, kaserner, förråd med mera hyrdes in så att planerad värnpliktsutbildning och förbandsproduktion kunde genomföras. Inplaceringen av regementet är beslutad i samråd med Fortifikationsverket. Kompletterande utredningar för detaljplanen togs fram under hösten (2024).

Grytans skjutfält i Östersund saknar befintligt miljötillstånd och Försvarsmakten har inlett processen att tillståndspröva fältet. Med nuvarande lagstiftning bedömer Försvarsmakten att det kommer ta upp till tio år innan ett giltigt miljötillstånd finns på plats för Grytans skjutfält.

Norrlands dragonregemente (K 4) Arvidsjaur

Ansökan om nytt miljötillstånd lämnades under året till miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen. Försvarsmakten inväntar för närvarande begäran om eventuella kompletteringar alternativt beslut från miljöprövningsdelegationen i ärendet.

Bergslagens artilleriregemente (A 9) Kristinehamn

Planering för etableringen på området ”Harberget” pågick under året. Kommunen förväntas fatta beslut om antagande av detaljplan runt årsskiftet 2025/2026. Beslut om en infrastrukturell interimslösning för etablering av A 9 på etableringsplatsen togs och verkställdes under 2024 innebärande kontorsplatser för A 9 och Örebro-Värmlandsgruppen.

Villingsbergs läger utvecklades enligt tidigare beslut, men förstärktes också med interimslösningar för A 9:s grundutbildning. Därmed kan grundutbildningen genomföras på Villingsbergs skjutfält fram till dess att etableringen är klar i Kristinehamn.

Etableringsplatsen Harberget saknar idag utpekad riksintresseområde. Arbetet med riksintesserevidering pågår inom vilket även nya riksintresseanspråk ses över.

Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) Göteborg

Fastighetsförvärv genomfördes av Fortifikationsverket i skärgårdsområdet i syfte att öka övningsterrängen för Amf 4:s marina delar.

Norra delen av Säve analyserades som möjligt fastighetsförvärv. Ett sådant förvärv skulle öka möjligheterna för omhändertagandet av återetableringen av Amf 4 och även för förmågetillväxten för främst logistikförbanden och hemvärnet inom Göteborgs garnison. Fortifikationsverket har skickat in ansökan om planbesked för aktuellt område.

Upplands flygflottilj (F 16) Uppsala

Försvarsmakten beslutade under året att placera radarspaningsplan S 106 på F 16 i Uppsala, med en framskjuten basering på Arlanda. Försvarsmakten har uppdragit åt Fortifikationsverket att påbörja förhandlingar avseende fastighetsförvärv på Arlanda för att tillgodose Försvarsmaktens behov.

Nuvarande tillstånd för Uppsala flygplats är utformat för en mestadels civil flygplats. Ansökan om omprövning av det befintliga miljötillståndet bereds i nuläget inom Försvarsmakten och ansökan planeras att lämna in inom de närmaste åren.

Risker och avvikelser avseende återetablering av organisationsenheter

Avvikelsen i form av försening i Falun som tidigare har identifierats kvarstår. I nuläget bedöms den infrastrukturella uppbyggnaden av permanent infrastruktur för I 13 att färdigställas först i perioden 2030-2032, främst med anledning av nu pågående kommunala detaljplaneprocess. Detta påverkar inte Försvarsmaktens förbandsproduktion eller etableringen av verksamhet på orten utan avser endast processen att tillhandahålla en komplett permanent infrastrukturlösning för regementet.

Nationella operationer

Året präglades av det rådande säkerhetsläget i närområdet och Sveriges medlemskap i Nato. Försvarsmakten har under 2024 genom nationella operationer och aktiviteter bidragit till att hävda Sveriges suveränitet, territoriella integritet och intressen. Med tillgängliga resurser bidrog verksamheten till stabilitet och minskade spänningar i Sveriges geografiska närområde. Vidare skyddades de egna skyddsvärdena från hotaktörer och egen förmåga vidmakthölls. Försvarsmakten var en del av alliansens aktiviteter för avskräckning och försvar, dels genom deltagande i operationer och aktiviteter, men även genom att understödja Natos operationer i Sverige med att visa, samt parallellt utveckla, Sveriges förmåga till värdlandstöd.

Under året genomfördes en rad aktiviteter och övningar nationellt och tillsammans med internationella partner inom ramen för avskräckning. Svenskt territorium övervakades kontinuerligt och Försvarsmakten ingrep mot tre överträdelse av Tillträdesförordningen (1992:118), två inom luftdomänen och en inom markdomänen. Det var lika många konstaterade överträdelse som under 2023.

Under året genomfördes operationer i syfte att indikera, klarlägga samt motverka säkerhetshotande verksamhet riktad mot Försvarsmakten. Detta genomfördes i nära samarbete med andra myndigheter. Resultatet av dessa operationer har legat till grund för ytterligare anpassningar av säkerhetsskyddsåtgärder, säkerhetsunderrättelseoperationer samt beredskap. Vidare genomfördes insatser för att värna skyddsvärd verksamhet.

Försvarsmakten anpassade beredskapen och genomförde verksamhet för att kunna ingripa eller möta hot genom nationella operationer, såväl självständigt som i samverkan med civila myndigheter, samt med internationella partner.

Det aktiva försvaret var en viktig del i de nationella operationer, aktiviteter och övningar som genomförts under året. Att kunna vara flexibel i att växla mellan nationella operationer, aktiviteter och övningar är ett viktigt verktyg i försvaret av Sverige. Planerade övningar och uppkomna aktiviteter sätts inom alliansen i ett större operativt sammanhang, och är en del av Natos gemensamma avskräckning och försvar.

Nationellt präglades verksamhetsåret av Sveriges deltagande i Natos övningsserie *Steadfast Defender 24*. Under året genomfördes även ett antal aktiviteter mellan Försvarsmakten och internationella partner som verkade i Sveriges närområde.

I början av året baserade två amerikanska bombflyg av typ *B-1B Lancer* ur *US Bomber Task Force* (US BTF) på Norrbottens flygflottilj (F 21), vilka genomförde samövning tillsammans med svenska JAS 39 Gripen. I mars genomfördes en samövning med US BTF när ett bombflyg typ *B-1B Lancer* samt *B-52 Stratofortress* eskorterades av svenska JAS 39 Gripen som passerade över stora delar av svenskt luftrum.

Under våren deltog enheter ur marinen och flygvapnet i Natoaktiviteten *Neptune Strike* och övade gemensam sjömålsbekämpning i Östersjön.

Under sommaren deltog marinen och Kustbevakningen i JEF-aktiviteten²⁴ *Nordic Warden*, som genom förstärkt patrullering och ökad närvaro av fartyg till sjöss bidrog till skyddet av kritisk undervattensinfrastruktur i Östersjön och längs Sveriges västkust. Under sommaren deltog Försvarsmakten även i Natos operativa verksamhet över Nordatlanten i samband med toppmötet i Washington. Flygvapnet bidrog med förmåga till luftburen övervakning och stridsledning i form av en ASC 890 med personal på marken och luften. Enheten baserade på den amerikanska flygbasen Keflavik på Island och genomförde luftburen övervakning under ledning av Nato.

Under hösten genomfördes *Neptune Strike 24:2*, Natos strategiska aktivitet för avskräckning och försvar, i syfte att visa Natos sammanhållning och vilja att försvara alliansen. Aktiviteten genomfördes i två operationsområden parallellt, i Nordsjön och Östersjön samt i Medelhavet och Adriatiska havet. Det innebär att Nato övertog den operativa ledningen av flertalet enheter, däribland hangarfartyg, ubåtar och stridsflyg och genomförde operativa aktiviteter till sjöss och i luften för att visa förmågan att genomföra gemensamma operationer på flera platser samtidigt.

Verksamheten omfattade bland annat bekämpning av markmål med stridsflyg, amfibieoperationer och försvar mot drönare. Försvarsmakten deltog med flygstridskrafter från 172:a stridsflygdivisionen vid Blekinge flygflottilj (F 17) i Ronneby, som även ansvarade för värdlandsstöd åt sex amerikanska F 18-plan, tillhörande det amerikanska hangarfartyget USS Harry S Truman.

En oanmäld beredskapskontroll genomfördes under året, med fokus på gemensam bekämpning i Stockholms skärgård samt i norra Sverige. Beredskapskontrollen syftade till att säkerställa förmågan att lösa Försvarsmaktens huvuduppgift, att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp, hävda vår svenska territoriella integritet och skydda svenska intressen. Detta är en viktig del i Sveriges avskräckning samtidigt som det bidrar till Natos gemensamma försvar och avskräckning.

För en komplett redovisning hänvisas till hemlig resultatredovisning (bilaga 3) där resultat och tillhörande analys redovisas.

²⁴ *Joint Expeditionary Force* (JEF) är en expeditionsstyrka ledd av Storbritannien

Den 7 mars 2024 började himlen skymma över de svenska markstridskrafterna i *Nordic Response* i finska Lappland. Då kom det plötsliga beskedet om Sveriges inträde till NATO vilket föranledde flera spontana ceremonier i övningsmörkret. Bilden är tagen vid en av dessa spontana ceremonier som genomfördes av P 7:s pansarskyttekompani. (Foto: David Kristiansen/Försvarsmakten)

Internationella insatser

Internationella militära insatser

Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa resultat och erfarenheter från genomförda internationella militära insatser.

RB p 3
(del av)

Internationella militära insatser

Bedömningen är att det ömsesidiga förtroendet mellan militära organisationer har stärkts genom Sveriges deltagande i internationella insatser. Erfarenheterna av att lösa uppgifter tillsammans med andra länder i internationella insatser uppfattas vara centrala för bilden av att Sverige är en trovärdig samarbetspartner.

Försvarsmakten har genom deltagande i internationella insatser fått erfarenheter som är värdefulla för att utveckla det nationella militära försvaret. Deltagandet i dessa insatser utvecklade också den tekniska och konceptuella interoperabiliteten. Förmågan att verka tillsammans med andra länders soldater, organisationer och utrustning ökade.

Operation EUNAVFOR Aspides

Mot bakgrund av attackerna mot internationell sjöfart i Röda havet och närliggande områden fattade EU:s utrikesråd den 8 februari 2024 beslut om att inrätta en marin militär insats med namnet *operation EUNAVFOR Aspides*. Insatsens övergripande målsättning är att EU genom en marin närvaro i insatsområdet ska bidra till att upprätthålla maritim säkerhet i syfte att säkerställa fri sjöfart och navigering.²⁵

Försvarsmaktens deltagande under 2024 bestod av stabsofficerare vid *Operation Headquarter (OHQ)* i Larissa Grekland samt en kvalificerad medicinsk traumaenhet om tolv personer ombord på styrkans ledningsfartyg inom ramen för en bilateral överenskommelse med Nederländerna. Traumaenheten avslutades i augusti 2024 medan bidraget med stabsofficerare fortlöpte under hela 2024. Ytterligare rapportering avseende genomförd verksamhet återfinnes i hemlig resultatredovisning (bilaga 3).

EUFOR Bosnia-Herzegovina Military Operation Althea

Insatsen utgör en del av EU:s Gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), som leds av EU med stöd av Nato och baseras på det så kallade Berlin Plus-avtalet.²⁶

Insatsens övergripande målsättning är att övervaka och implementera de militära delarna av Daytonavtalet syftande till att säkerställa en trygg och säker miljö²⁷, vilket främst sker genom att EUFOR stödjer landets myndigheter och dess väpnade styrkor. Sverige har bidragit till denna insats sedan november 2023 med en stabsofficer vid insatsens högkvarter i Sarajevo.

EUNAVFOR Somalia Operation Atalanta

Syftet med den EU-ledda marina insatsen *Atalanta* är att bidra till att avvärja, förebygga och bekämpa sjöröveri utanför Somalias kust. Sverige har deltagit i insatsen sedan 2009 med bland annat fartygsförband. Under 2024 deltog Försvarsmakten med tre stabsofficerare vid det operativa högkvarteret i Rota (Spanien).²⁶

EUNAVFOR MED Irini

Operation Irini har som uppdrag att stärka FN:s vapenembargo mot Libyen, att utbilda och träna den libyska kustbevakningen samt att motverka människosmuggling och illegal oljeexport. Sverige har bidragit med personal ända sedan *Operation Sophia* inleddes i juni 2015, och som därefter ersattes av *Operation Irini*. Under 2024 bidrog Försvarsmakten med två stabsofficerare till det operativa högkvarteret i Rom. ^{Fel! Bokmärket är inte definierat.}

European Union Training Mission (EUTM) - Somalia

Utbildningsinsatsens uppdrag i Somalia omfattar strategisk rådgivning till den somaliska försvarssektorn och direkt stöd till den somaliska nationella armén genom utbildning, rådgivning och mentorskap. Syftet med den EU-ledda insatsen är att bidra till en stabilisering i Somalia. ^{Fel! Bokmärket är inte definierat.}

²⁵ Regeringsbeslut I:9 – Uppdrag till Försvarsmakten att placera stabsofficerare i EU:s sjöfartsskyddsinsats *Eunavfor Aspides*, 2024-02-22, (Fö2024/00365) respektive regeringsbeslut I:3 – Uppdrag till Försvarsmakten att lämna ett styrkebidrag till *Eunavfor Aspides*, 2024-04-18, (Fö2024/00220)

²⁶ Enligt regeringsbeslut I:8 - Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försvarsmakten, 2023-12-20

²⁷ *Safe and Secure Environment (SASE)*

Försvarsmaktens deltagande i insatsen bestod under 2024 av sex till nio personer över tid (stabsofficerare och instruktörer). Insatsen bidrog till somalisk kapacitetsuppbyggnad samt utvecklade den deltagande försvarsmaktspersonalens förmåga att verka i multinationella utbildningsinsatser.

NATO Mission Kosovo (KFOR)

Insatsen syftar till att upprätthålla fred och allmän säkerhet i Kosovo och vilar på FN:s säkerhetsrådsresolution 1244 från 1999. De utökade uppgifter som beslutades 2008 omfattar bland annat stöd till uppbyggnaden av Kosovos försvarsmakt.

Försvarsmakten bidrog även under 2024 till vidareutvecklingen av Kosovos säkerhetsstruktur genom att delta med tre stabspersonal över tid i högkvarteret för *Kosovo Force* (KFOR).^{Fel! Bokmärket är inte definierat.}

NATO Mission Iraq (NMI)

Den övergripande politiska målsättningen med Sveriges militära deltagande i Natos insats i Irak är att bidra till att stärka de irakiska försvarsstyrkornas militära förmåga att motverka hotet från Daesh.^{Fel! Bokmärket är inte definierat.}

Med anledning av förändrade kravprofiler bemannade Försvarsmakten inte insatsen under 2024. I stället påbörjades en översyn av en framtida bemanning parallellt med att omorganisationen av *Operation Inherent Resolve* (OIR) fortsatte i dialog med berörda samarbetspartners. Dessa arbeten bedöms fortgå även under 2025.

Operation Inherent Resolve (OIR) – Irak

Operation Inherent Resolve (OIR) genomförs i Irak och i Syrien och verkar inom ramen för en koalition som leds av USA. Det övergripande syftet med det svenska deltagandet är att bidra till att stärka de irakiska försvarsstyrkornas militära förmåga att motverka hotet från Daesh.²⁸

Försvarsmaktens deltagande i insatsen bestod under 2024 av två till fyra personer över tid. Under 2024 påbörjades en omorganisation avseende mandat, uppdrag, basering och bemanning, vilken bedöms fortgå även under 2025.

Operation Gallant Phoenix – Jordanien

Operation Gallant Phoenix (OPG) i Jordanien baseras på ett multilateralt samarbete och omfattar såväl militär som civil personal samt brottsbekämpande enheter och organ.²⁹ Samarbetet leds av USA och har skapat förutsättningar för en ökad och fördjupad förståelse såväl inom Försvarsmakten som för övriga svenska myndigheter avseende transregionala våldsbejakande extremistiska organisationer och nätverk. Sverige deltog under 2024 med upp till fem personer. Ytterligare rapportering avseende genomförd verksamhet återfinns i hemlig resultatredovisning (bilaga 3).

Operation Unifier - Ukraina

Med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina bedrevs ingen verksamhet i *Operation Unifier* i Ukraina under 2024.

²⁸ Enligt regeringsbeslut I:8 - Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försvarsmakten, 2023-12-20

²⁹ Enligt regeringsbeslut I:1 – Uppdrag till Försvarsmakten att placera stabsofficerare i Jordanien, 2022-12-15 (Fö2022/01574)

Insatser för säkerhetssektorreform (SSR)

Internationella militära insatser

[...] Resultatet av genomförda insatser inom säkerhetssektorreform ska redovisas.

RB p 3
(del av)

Målet med stöd till säkerhetssektorreformer (SSR) är att bidra till ökad effektivitet och transparens, stärka demokratisk och politisk styrning av ländernas försvarsmakter, främja förståelsen för mänskliga rättigheter samt bidra till praktiska färdigheter inom landets/regionens säkerhetssektor. Ansatsen att tidigarelägga planering, begränsa antalet aktiviteter samt ge tydligare målbeskrivningar har fortgått. Bedömningen är att detta resulterat i färre aktiviteter och ett mer fokuserat stöd, vilket i sin tur bedöms ha haft en positiv inverkan på Försvarsmaktens bidrag till den övergripande måluppfyllnaden.

Med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har rådande säkerhetsläge inneburit svårigheter för implementeringen av SSR-arbetet i framförallt Ukraina.

Sammanställning regeringsbeslut

Region	Regeringsbeslut	(Tkr)		
		Ram	Utfall	Avvikelse
Ukraina	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Ukraina under 2024. Regeringsbeslut I:4, (Fö2023/01585) (delvis), 2023-12-20	4 200	1 863	2 337
Georgien	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Georgien under 2024. Regeringsbeslut I:2, (Fö2023/01585) (delvis), 2023-12-20	2 000	271	1 729
Moldavien	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Moldavien under 2024. Regeringsbeslut I:3, (Fö2023/01585) (delvis), 2023-12-20	300	122	178
Summa		6 500	2 256	4 244

Tabell 4 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, budget samt utfall

Utfallen skiljer sig från tilldelad ram på grund av partners begränsningar, framförallt att personalen inte varit tillgänglig.

Ukraina

Under året fick Försvarsmakten sammanlagt 4,2 miljoner kronor för genomförande av överenskomna aktiviteter i enlighet med den bilaterala årsplanen. Syftet var att stödja utvecklingen av Ukrainas säkerhetssektor.

Betydande delar av Försvarsmaktens stöd till Ukraina kanaliserades genom det omfattande militära stödet som lämnades av Sverige till Ukraina. Det stöd som lämnades inom ramen för SSR följde i stora drag tidigare överenskomna samarbetsområden, men en viss omfördelning av uppdrag gjordes.

Swedint och det nordiska centret för gender i militära operationer NCGM³⁰ utbildade och bidrog till förberedelserna inför att Nato åter ackrediterade det ukrainska centret för internationell träning³¹ och militärpolisens utbildningscenter.³²

Inom ramen för de marina Natoövningarna *Sea Breeze 24.1* respektive *Sea Breeze 24.3* bidrog Försvarsmakten med mentorer och dykinstruktörer.

³⁰ Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM)

³¹ International Peacekeeping and Security Centre (IPSC)

³² 25th Military Police Training Centre, 25 (MPTC)

De av Sverige donerade stridsbåtar och gruppbåtar, som nu rör sig i Svarta havet längs Ukrainas floder och kust är inte bara verktyg för krig, de är symboler för hopp, motståndskraft, Ukrainas kamp för frihet och demokrati och för Europas säkerhet. (Kommunikationschef Amf 1: Maja Hansson/Försvarmakten)

Georgien

Försvarmakten fick för verksamhetsåret sammanlagt två miljoner kronor för att genomföra de överenskomna aktiviteterna i enlighet med den bilaterala årsplanen, i syfte att stödja utvecklingen av Georgiens säkerhetssektor.

Under 2024 genomförde Swedint ett besök i Georgien för att stämma av planen för ackrediteringen av Georgiens *NATO Joint Training and Evaluation Center (JTEC)*.

Försvarmakten bidrog även finansiellt avseende språkstöd till Georgiens försvarsdepartement eftersom behovet av språkutbildning fortsatt bedömdes vara stort. I slutet av året avbröt Försvarmakten all verksamhet med landet beroende på den politiska utvecklingen.

Moldavien

Försvarmakten fick för verksamhetsåret sammanlagt 300 000 kronor för att genomföra de överenskomna aktiviteterna i enlighet med den bilaterala årsplanen i syfte att stödja utvecklingen av Moldaviens säkerhetssektor.

I slutet av november genomförde Försvarmakten ett utbildningsbesök till Moldavien. Syftet med besöket var att bygga kapacitet hos ett antal officerare och civila tjänstepersoner inom totalförsvar, strategisk kommunikation, samt värnplikt efter svensk modell.

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2

Internationella militära insatser Utfall i förhållande till budget ska redovisas i enlighet med särkostnadsmodellen.

RB p 3
(del av)

Insats (Mnkr)	2024			2023		2022		Not
	Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	
Anslagspost 1:2.1 Försvarsmaktens väpnade insatser								
MINUSMA Mali				270	98%	511	89%	
TAKUBA						120	70%	
Sudan				28	92%			
Uppföljning personal i internationella insatser	20	8	40%	15	73%	10	51%	
Återställningskostnader	80	43	54%	99	99%	80		
Ledningssystem	40	41	103%					1
Europeiska fredsfaciliteten och Athena				351	99%	225	75%	2
Summa Försvarsmaktsram	140	92		762		945		
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.1	231	92	40%	762	98%	945	83%	
Överföringar från 2023	23							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	254							
Anslagspost 1:2.2 Försvarsmaktens övriga insatser internationellt								
Stab - OHQ EUNAVFOR Aspides		6						3
EUFOR Bosnia-Herzegovina Military Operation Althea		2		0,3				
Stab - OHQ EUNAVFOR op Atalanta		4		4		3	93%	
Stab - OHQ EUNAVFOR MED Irini		2		3		2	98%	
EUTM Somalia		22		16		16	105%	
Nato Mission Kosovo (KFOR)		4		4		5		
NATO Mission Irak (NMI)		0		4		3		
Operation Inherent Resolve (OIR) - Irak		14		12		10		
Operation Gallant Phoenix - Jordanien		5		4		4	100%	
Operation Unifier - Ukraina		0		0		0,4		
Thunderbird		2						4
EUTM Mali						6	66%	
EUTM RCA (Centralafrikanska republiken)						4	50%	
SSR, verksamhet		2		6		2		
Trust Fund	2 201	1 537		615		322		5
FN DPO Trust Fund		15		14				
Summa Försvarsmaktsram		1 617		684		378		
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.2	2 304	1 617	70%	684	66%	378	96%	
Överföringar från 2023	30							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.2	2 333							
Anslagspost 1:2.3 Natoavgifter								
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.3	723	698	97%					
Anslagspost 1:2.4 Europeiska fredsfaciliteten								
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.4	1 000	815	82%					2

Tabell 5 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslagspost 1:2.1 – 1:2.4

1. Samlade kostnader för ledningsstödsystem i tidigare internationella insatser.
2. Finansieras via egen anslagspost (1:2.4) från och med år 2024, historiskt utfall framgår av anslagspost 1:2.1.
3. Regeringsbeslut I:9 - Beslut om placering av stabsofficerare i EU:s sjöfartskyddsinsats *Eunavfor Aspides*, 2024-02-22 (Fö2024/00365) och regeringsbeslut I:3 - Uppdrag till Försvarsmakten att lämna ett styrkebidrag till *Eunavfor Aspides* (anm. Trauma tropp), 2024-04-18 (Fö2024/00220).
4. Kostnader kopplade till planeringsförberedelser under 2024 inom ramen för regeringens anvisning i regeringsbeslut 2024-06-28 (Fö2024/00933).
5. Avser finansiellt stöd till UKR, se tabell 8. Av kvarstående belopp om 664 miljoner kronor behåller Försvarsmakten ett sparande om 15 miljoner till nästa år (2025) och lämnar tillbaka 649 miljoner kronor.

Övriga internationella insatser - fredsfrämjande

Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter om freds- och säkerhetsfrämjande samt konfliktförebyggande verksamhet och hur erfarenheterna tas om hand inom myndigheten.

RB p 4

Av regleringsbrevet för budgetåret 2024 avseende anslag 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet³³, framgår det att Försvarsmakten har i uppdrag att bemanna: Neutrala nationernas övervakningskommission i Korea (NNSC), FN:s militära observatörsgroup i Indien och Pakistan (UNMOGIP) samt FN:s kommission för stilleståndsövervakning i Mellanöstern (UNTSO).

Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser bidrar till att vidmakthålla och utveckla förtroendet för Sverige och för Försvarsmakten som en kapabel och pålitlig internationell aktör. Sammantaget syftar verksamheten till att följa de mandat som ligger till grund för insatserna Sverige deltar i och som utgör en del i Sveriges långsiktiga internationella engagemang för fred och säkerhet. Deltagandet har skapat förutsättningar för att utveckla internationella kontakter och samarbeten samt ökat kompetensen hos Försvarsmaktens personal, men även till att vara rådgivare i militära frågor till den ukrainska generalstaben och som ett viktigt stöd för övervakningen av stilleståndsavtalet i Korea. FN-observatörer är fortsatt ett viktigt bidrag till en av FN-s kärnverksamheter, samtidigt som de bidrar till att stärka Försvarsmaktens insyn i framtida och potentiella insatsområden.

Efter varje rotation i utlandet genomför Försvarsmakten en erfarenhetsanalys som ligger till grund för utbildningen av kommande personal.

Insats	Bemanning och genomförd verksamhet
NNSC, Sydkorea	Fem delegater har deltagit i insatsen över tid.
UNTSO, Mellanöstern	Sju observatörer, inklusive en senior befattning, deltog i insatsen i början av 2024. Antalet observatörer har under året minskat till fyra inklusive en senior befattning.
UNMOGIP, Indien/Pakistan	Fyra observatörer deltog i insatsen i början av 2024, vilket har minskat till två observatörer.
EU delegation i Ukraina	En individ i Kiev på halvårsbasis

Tabell 6 Genomförd verksamhet vid fredsfrämjande insatser

Samarbetet med andra svenska myndigheter om freds- och säkerhetsfrämjande samt konfliktförebyggande verksamhet är relativt begränsat inom ovanstående område. Fredsfrämjande rådet har med Försvarsmakten som ordförande genomfört några möten under året varvid myndigheternas verksamhet inom ramen för fredsfrämjande verksamhet behandlats. Vid dessa möten genomfördes ömsesidig uppdatering om egna engagemang och lägesbild samt diskussioner om olika samarbetsmöjligheter kopplat till, till exempel WPS och gemensamt stöd vid FN-rekryteringar. Försvarsmakten har bidragit till insatsförberedande utbildning för Polismyndigheten.

³³ Enligt regeringsbeslut I:2 - Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende anslag 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, 2023-12-21 (UD2023/17346 (delvis) UD2023/18147)

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 5, anslag 1:2

Insats (Mnkr)	2024			2023		2022		Not
	Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	
NNSC		17,2		18,4		18,7		
UNTSO		11,8		12,9		12,0		
UNMOGIP		4,0		4,7		7,7		
EU delegation i Ukraina		2,7						
EU delegation i Kina/Peking				1,8		2,6		
EU delegation i Kenya/Somalia						0,4		
EU OSSE						1,6		
MINURSO				1,9		3,4		
Summa Fredsfrämjande insatser	56,0	35,7	64%	39,7	71%	46,4	83%	1
Insatsnära vht (främst utbildning)	2,8	1,0	36%	1,1	40%	0,8	30%	2
Summa Försvarsmaktsram	58,8	36,7		40,8		47,2		
Totalt anslagspost 1:2.1	60,7	36,7	61%	40,8	64%	47,2	79%	
Överföringar från 2023	1,9							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	62,6							

Tabell 7 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 5, anslag 1:2

1. Enligt regleringsbrev för budgetåret 2024 är ramen för personalbidrag 56 miljoner kronor.
2. Enligt regleringsbrev för budgetåret 2024 är ramen för annan insatsnära verksamhet 2,8 miljoner kronor.

De fredsfrämjande åtagandena enligt ovan fortgår som tidigare, om än med rekryteringssvårigheter. En befattning har tillförts gällande EU-delegationen i Ukraina.

Försvarsmaktens stöd till Ukraina

Under året har Försvarsmakten fortsatt att stödja Ukraina med ett flertal stödpaket innefattande materiel som ammunition, pansarvärnsvapen, luftvärnsvapen samt materielsystem i form av stridsbåtar, pansarbandvagnar samt radarspanings- och ledningsflygplan. Utöver detta genomfördes kontinuerliga leveranser av reservdelar och utbytesenheter genom den etablerade försörjningslösningen för överlåtna materielsystem till Ukraina. Materielstödet genomfördes i form av omfattande logistikoperationer där samtliga försvarsgrenar var delaktiga.

Stöd till Ukraina omfattade bland annat skänkta stridsbåtar. (Kommunikationschef Amf 1: Maja Hansson/Försvarsmakten)

Stödet inkluderade även i år utbildning i form av instruktörer som genomförde militär grundutbildning av ukrainska medborgare inom ramen för *operation Interflex*, marin befattningsutbildning inom *operation Intercharge*, deltagande med instruktörer inom sjukvårds- och infanteriutbildning vid utbildningsinsatsen *European Union Military Assistance Mission Ukraine* (EUMAM) samt deltagande med instruktörer vid utbildningsinsatsen *Nordic-Lithuanian Explosive Ordnance Clearance Training Initiative* (NLETI) för utbildning av ukrainska minröjningssoldater. Försvarsmakten har stabsofficerare vid *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC) i Bryssel samt sambandsofficerare vid ukrainska generalstabens logistikkommando och de multinationella staberna *International Donor Co-ordination Centre* (IDCC), *Remote Distribution Centre Ukraine* (RDC-U) samt *Security Assistance Group Ukraine* (SAG-U) för samordning av det militära stödet till Ukraina. Under året etablerades *NATO Security Assistance and Training for Ukraine* (NSATU) som övertar IDCC och delar av SAG-U:s uppgifter. I samband med detta övergick den svenska personalen vid IDCC och SAG-U till NSATU.

Operation Interflex - Ukraina

Den brittiskledda utbildningsinsatsen *Interflex* syftar till att genomföra militär grundutbildning inom markdomänen av ukrainska medborgare i Storbritannien för fortsatt tjänstgöring inom Ukrainas försvarsmakt och statsförvaltning. Insatsen genomfördes med stöd av ett flertal partnerländer och Försvaretsmakten bidrog under 2024 med totalt cirka 400 instruktörer, fördelade på åtta olika utbildningsomgångar. Försvaretsmakten har härvid bidragit till att tusentals ukrainska soldater har grundutbildats.

Finansieringen för insatsen sker via anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Det ekonomiska utfallet kopplat till utbildningen inom ramen för den brittiska utbildningsinsatsen uppgick till 160 miljoner kronor.

European Union Military Assistance Mission (EUMAM) – Ukraina

Stödet till Ukraina syftar till att utbilda de väpnade styrkorna (förbands- och specialistutbildning) och omfattar även stödåtgärder i form av vapen och andra materielsystem samt därtill kopplad utbildning.²⁶

Insatsen leds på militärstrategisk nivå av *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC) i Bryssel, varvid Försvaretsmakten sedan starten bidrar med en stabsofficer till denna enhet. Insatsen som sådan sker på två platser, en i Tyskland med fokus på specialistutbildning, respektive en i Polen med fokus på förbandsutbildning.

Sedan insatsen började i november 2022 har totalt cirka 60 000 personer utbildats, varav cirka 30 000 under 2024. Försvaretsmakten har deltagit i denna insats med cirka 50 instruktörer årligen inom ramen för en tysk utbildningskontingent sedan våren 2023. Fokus för det svenska instruktörsstödet har fortsatt varit sjukvårdstjänst samt utbildning av lätt skyttekompani i samarbete med Norge. Inom ramen för ett bilateralt engagemang med Ukraina genomfördes även ett flertal utbildningar på donerade vapen- och materielsystem på plats i Sverige.

Finansieringen för insatsen sker via anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Det ekonomiska utfallet kopplat till utbildningen inom ramen för den tyska utbildningskontingenten uppgick till tolv miljoner kronor.

Ekonomi

Under året tilldelad ekonomi för åter- och ersättningsanskaffning samt underhållet av det materiella stödet har, likt föregående år, inte varit möjligt att upparbeta under innevarande år.

För anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* har Försvaretsmakten under året tilldelats 986 miljoner kronor för stödet till Ukraina. Tillsammans med 20 miljoner kronor som Försvaretsmakten fått tillbaka från utbildningar från EUMAM och kvarvarande 47 miljoner kronor från 2023 har Försvaretsmakten haft 1 053 miljoner kronor disponibelt för aktiviteter för stödet till Ukraina. Då flertalet aktiviteter kunnat genomföras till en lägre kostnad återlämnar Försvaretsmakten 622 miljoner kronor och behåller 20 miljoner kronor för verksamhet som försenats till 2025.

För anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* har Försvaretsmakten under året tilldelats 543 miljoner kronor för stödet till Ukraina och 474 miljoner kronor fanns kvar från 2023. Av tilldelade och sparade medel förbrukades 496 miljoner kronor och vid årets slut fanns 522 miljoner kronor kvar att disponera.

För anslagspost 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* har Försvaretsmakten under året tilldelats 976 miljoner kronor för stödet till Ukraina och 1 392 miljoner kronor var kvar från 2023 och 2022. Av tilldelade och sparade medel förbrukades 176 miljoner kronor och vid årets slut fanns 2 192 miljoner kronor kvar att disponera.

För anslagspost 1:2.2 *Försvaretsmaktens övriga insatser internationellt* har Försvaretsmakten under året tilldelats 2 201 miljoner kronor för stödet till Ukraina. Av tilldelade medel utbetalades 1 537 miljoner kronor i finansiellt stöd till fonder för Ukraina och vid årets slut fanns 664 miljoner kronor kvar att disponera. Av kvarstående 664 miljoner kronor återlämnar Försvaretsmakten 649 miljoner kronor.

I nedan tabell framgår kvarstående tillskott från föregående år, vilket är inkluderat i beräkningen.

Anslag/Anslagspost (Mnkr)		2024					2023	2022
		Tillskott	Intäkt	Disponibelt	Utfall	Kvar att förbruka (Disp. ./ Utfall)	Utfall	
Utgiftsområde 6 (Försvarsdepartementet)								
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	986	20	1 053	411	642	473	36
	<i>Av kvarstående belopp lämnar FM tillbaka</i>					-622		
1:1.3	Vidmakthåll materiel & anläggningar	543	0	1 017	496	522	229	77
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	1 529	20	2 070	907	1 164	702	113
	<i>Kvar att förbruka 2025</i>					542		
1:2	FM insatser internationellt							
1:2.2	Övriga insatser internationellt	2 201	0	2 201	1 537	664	600	322
	<i>Av kvarstående belopp lämnar FM tillbaka</i>					-649		
	<i>Kvar att förbruka 2025</i>					15		
1:3	Anskaffning materiel & anläggningar							
1:3.2	Anskaffning materiel & anläggningar	976	0	2 368	176	2 192	0	166
Summa Försvarsmakten		4 706	20	6 639	2 620	4 019	1 302	600
<i>Kvar att förbruka 2025 efter återlämnade medel</i>						2 748		

Tabell 8 Tillskott för lämnat stöd till Ukraina och till det kopplat utfall

Försvarsmakten har sedan februari 2022 kontinuerligt följt kriget och inhämtat erfarenheter och information från samarbetsländer, ukrainska företrädare och relevanta myndigheter, särskilt Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarshögskolan. Regeringen gav Försvarsmakten den 13 juli 2023 i uppdrag att inkomma med en redovisning av erfarenheter och lärdomar från kriget i Ukraina och hur dessa kan tas tillvara i Försvarsmaktens verksamhet och den fortsatta utvecklingen av det militära försvaret. En delredovisning av uppdraget genomfördes den 2 november 2023³⁴ och uppdraget slutredovisades den 31 maj 2024.³⁵

Stöd till Ukraina omfattade stöd med sjukvårdsutbildning. (Foto: Lennart Hammarstrand/Försvarsmakten)

Vilken påverkan stödet haft på Försvarsmaktens förutsättningar att genomföra planerad verksamhet redovisas i avsnittet Uppbyggnad av krigsorganisation och beredskap och i hemlig resultatredovisning (bilaga 3).

³⁴ Skrivelse FM2023-2379:9 Försvarsmaktens lärdomar från kriget i Ukraina, 2023-11-02

³⁵ Skrivelse FM2023-2379:18 Fördjupade lärdomar och erfarenheter från kriget i Ukraina, 2024-05-31

Stöd till samhället

Försvarsmakten ska kunna lämna stöd till civil verksamhet med befintlig förmåga och resurser. Detta sker exempelvis vid olyckor, större polisinsatser eller väderrelaterade händelser. Försvarsmakten ska även kunna genomföra räddnings-, evakuerings- och förstärkningsinsatser. Stödet lämnas efter begäran från en myndighet eller annan aktör inom ramen för den reglering som finns om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet.³⁶

Försvarsmaktens genomförda stöd till samhället under det gångna året har bidragit till Sveriges samlade lägesuppfattning, att tillgodose Försvarsmaktens uthållighet samt att skydda samhällets strategiska funktionalitet. Under året säkerställdes att beredskapen för denna uppgift byggdes upp och gjordes tillgänglig där behov uppkom. Detta innebar att planer skapades, övades och resurser tillgängliggjordes så att stödet kunde lämnas så precist och effektivt som möjligt.

Stödet till andra myndigheter, exempelvis Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och länsstyrelser, har bidragit till att stärka den myndighetsgemensamma lägesbilden i Sverige. Genom att lämna stöd till exempelvis brottsbekämpande myndigheter utvecklades myndighetsöverskridande situationsförståelse genom samverkan och utbyte av information, vilket även ökade förståelse för myndigheternas ömsesidiga beroende av varandra. Stödet under året bidrog till att stärka relationen mellan Försvarsmaktens operativa lednings- och underrättelsefunktioner och dess motsvarigheter vid andra svenska myndigheter. Ett fungerande samarbete mellan Försvarsmakten och andra svenska myndigheter, samt en gemensam förståelse för respektive myndighets ledningsstruktur kan vara avgörande vid hantering av en större händelse av tidskritisk karaktär, exempelvis myndighetsgemensam terrorbekämpning.

Stöd enligt Förordning (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet

Under 2024 begärdes stöd enligt förordningen vid 61 tillfällen, varav fem avslogs. Begäran om stöd kan avslås exempelvis då Försvarsmakten inte har möjlighet att avdela resurser, begärt stöd inte har stöd i författningen eller om stödet finns att tillgå på den allmänna marknaden.

Det stöd som lämnades gick i huvudsak till Polismyndigheten och omfattade främst stöd med explosivhantering, lägesbild samt teknisk kompetens. I övrigt lämnades stöd till Utrikesdepartementet och svenska ambassaden i Beirut med förflyttning av ambassadpersonal från Libanon till Cypern med anledning av det försämrade säkerhetsläget i Mellanöstern. Försvarsmakten lämnade stöd till den nationella brottsutredningen avseende de två kabelbrott som inträffade på undervattenskablar i Östersjön. Marinen bidrog med fartyg i syfte att inhämta underlag för polisens och åklagarens utredningar. Fartygen som nyttjades har specialkompetens för undervattens- och dykarbeten och är utrustade med bland annat fjärrstyrda undervattensfarkoster.

Mottagare av 56 beviljade stöd var:

• FOI	1
• FMV	1
• Kustbevakningen	3
• Länsstyrelsen Skåne	1
• Polismyndigheten	42
• Svenska ambassaden i Beirut	2
• Säkerhetspolisen	1
• Sölvesborgs kommun	1
• Tullverket	2
• Utrikesdepartementet	1

Stödet delas in i följande kategorier:

• Eftersök	1
• Explosivhantering	8
• Transport	2
• Övrigt stöd	43

³⁶ Reglerat i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. Förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter.

Stöd enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Av LSO framgår att Försvarsmakten är skyldig att med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren. Samverkan mellan räddningstjänsten och Försvarsmakten sker på militärregionnivå.

Under 2024 lämnades stöd enligt förordningen vid 29 tillfällen. Vid 21 tillfällen lämnades stöd till Polismyndigheten med eftersök av försvunnen person. Resterande stöd lämnades främst till länsstyrelser och kommunal räddningstjänst. Vid två tillfällen begärdes stöd med helikopter, vid ett eftersök av försvunnen person samt vid stöd med tankning av brandbekämpningshelikoptrar. Dock nyttjades helikopter endast vid det senare tillfället.

Mottagare av totalt 29 stöd var:

• HeliAir Sweden via MSB	1
• Kommunal räddningstjänst (Aneby)	1
• Länsstyrelsen Västra Götaland	1
• Länsstyrelsen Skåne	2
• Polismyndigheten	23
• Räddningstjänsten Jönköping	1

Det stöd som ges enligt LSO delas in i följande kategorier:

• Brand	2
• Eftersök	23
• Explosivhantering	2
• Väder	1
• Övrigt	1

Stöd enligt Förordning (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter

Försvarsmakten lämnade inget stöd till skarpa insatser enligt förordningen, eftersom inga förfrågningar inkom under året.

Stöd enligt förordningen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terroristbekämpning

Försvarsmakten lämnade inget stöd till skarpa insatser enligt förordningen, eftersom inga förfrågningar inkom under året.

Utveckling

Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa hur resultat från forskning, utveckling och innovation, inklusive internationella samarbeten³⁷ och civil-militär samverkan, tillgodogörs till nytta för försvarsförmågan.

RB p 8

Under 2024 har Försvarsmakten beställt forskning och utveckling enligt plan. Under året har analyser och arbete med förändrade processer och metoder genomförts i syfte att anpassa området till rådande omvärldsläge och förändrade prioriteringar. Leveranser skedde inom samtliga områden. Att särskilt framhålla är civil-militärt innovationsprogram och skyndsamt materielutveckling (särskilt regeringsuppdrag). Vidare påbörjades ett antal projekt inom objektsoberoende materielutveckling som bedöms höja förmågan på både kort och lång sikt. Huvuddelen av beställd forskning levererades enligt plan och ökade därigenom kunskapsbasen. Även huvuddelen av planerad studieverksamhet slutfördes enligt plan. Försvarsmakten konstaterar att fortsatta förändringar är nödvändiga för att ytterligare öka takten i förmågeutvecklingen.

Försvarsmakten har transfererat 57 miljoner kronor till Vinnova för ett civil-militärt innovationsprogram (CMIP). Tre miljoner kronor fördelades till FHS, FMV och FOI för att stödja verksamheten inom CMIP. Utöver detta beställde Försvarsmakten verksamhet hos FMV för tio miljoner kronor för att genomföra Militärt innovationsprogram (MIP).

Den forskning och teknikutveckling som beställdes nyttiggörs och används både på kort och på lång sikt för en operativt relevant förmågeutveckling. Forskning och utveckling är en förutsättning för att Försvarsmakten ska kunna upprätthålla operativ förmåga samt bidra till att trygga tillgången till integritetskritisk kunskap och strategisk kompetens i Sverige.

Resultaten av forskning, utveckling och innovation låg delvis till grund för regeringens forsknings- och innovationsproposition, för Vinnovas uppdrag att leda en process för att identifiera och föreslå strategiskt viktiga tekniker för Sverige, och för Vetenskapsrådets uppdrag att ta fram underlag för hur en nationell kvantstrategi kan utformas. Resultaten ledde till yttranden om att nationell säkerhet bör vara en del av all arbete och att Försvarsmaktens behov bör tillgodoses i alla strategier. Vidare uttrycktes vikten av forskningssäkerhet och ansvarsfull internationalisering.

Forskning och utveckling

Genomförd verksamhet inom forskning och teknikutveckling samt studier fortsatte att öka jämfört med tidigare år. Genom fortsatt förstärkning i samtliga domäner (mark, sjö, luft, rymd och cyber) ökade möjligheterna till nyttiggörande i operativ förmåga. Den kunskap som byggdes upp har varit efterfrågad under året för såväl analys av händelser i omvärlden som för kravställning av nya förmågor.

Nedan följer redovisning per FoT-område med väsentligen uppkomna resultat.

Marksystem

Inom marksystem genomfördes under året forskning för att kunna värdera rörlighetsförmågan hos bland annat obemannade marksystem i samverkan med andra delsystem, såsom eldrörstabilisering. Inom markbaserad långräckviddig bekämpning genomfördes en studie för att prognostisera patrullrobotssystem ur ett tekniskt optimeringsperspektiv. Studiens syfte var att underlätta för FMV vid anskaffning, samt för FOI:s analys av stödet till svensk industri. För markplattformar fortsatte utvecklingen inom autonomi, kognitiv belastning hos stridsfordonsbesättning Dessutom planerades en studie av batteriinstallation i fordon som del i hybriddrivlinan i en stridsfordonsapplikation.

Flygsystem

Inom flygsystem fortsatte den långsiktiga utvecklingen av kunskap och verktyg för att skapa förståelse för och värdera tänkbara flygsystemkoncept med ingående delsystem i framtidens luftoperationer. Avtappning av tidigare uppbyggd kunskap ökade i och med behovet inom det strategiska vägvalsprogrammet för stridsflyg. Omfattningen av det objektberoende materielutvecklingsprogrammet ökade med flera projekt från luftdomänen i syfte att demonstrera kunskap med trolig nytta i materielutvecklingen av stridsflygsystem.

³⁷ Internationella samarbeten inom ramen för FoU redovisas under avsnitt Utveckling av det internationella samarbetet

FoT-projektet Flygvapnets stridslabb avslutades och övergick under året till ett försök att driva en experimentavdelning parallellt med studieavdelningen på luftstridsskolan. Syftet är att stimulera och underlätta luftstridskrafternas innovationskraft, som en komplettering av tidigare verksamhet inom studier och FoT.

Rymdsystem

Inom området rymdsystem bedrevs forskning inom rymdlägesbild, övergripande kunskap om satelliter samt spaning och övervakning från rymden. Studier genomfördes inför fysiska prov för inmätning av satelliter som en del av en militär rymdlägesbild. Därutöver påbörjades ett arbete med ett bilateralt demonstrationsprojekt med Danmark inom rymdbaserad datahantering. De områden som rymdsystem innehåller är alla starkt knutna till den planerade och kommande materielanskaffningen som syftar till att ge Försvarsmakten förmågor inom bland annat rymdlägesbild samt spaning och övervakning från rymden.

Satsning på nya rymdförmågor. (Foto: AI-genererad bild)

Sjösystem och undervattens teknik

Inom sjösystem utvecklades design- och värderingsverktyg för olika systemnivåer, från fartygsplattformar till marina domänen som helhet. Under 2024 låg särskilt fokus på ytfartygsskrov samt simuleringsredskap för radiolänk till sjömålsmissil.

Inom undervattens teknik låg huvudfokus på att stödja pågående och framtida utveckling inom undervattensvapen och motmedel, undervattenssensorer och signaturanpassning, undervattenskommunikation samt värdering av olika teknikområden genom försök och demonstratorer. Området omfattar marina spanings- och varningssystem för ubåtar och fartyg samt utläggbara och fasta undervattenssystem. Vidare bedrevs forskning och teknikutveckling inom farkostteknik, inklusive energi och framdrift, samt undervattensverkan inkluderande framtida undervattensvapen.

Operationer i cyberdomänen

Inom cyberdomänen fortsatte samverkan i Centrum för cyberförsvar och informationssäkerhet (CDIS) på Kungliga tekniska högskolan. Samverkan i CDIS bidrog till kunskapsuppbyggnad, nationell forskarkompetens och utbildning inom cyberförsvarsområdet. Under året var det sex doktorander som slutförde eller närmade sig slutet av sina doktorandstudier och tre nya som påbörjade sin utbildning under hösten 2024.

Bland övrig forskningsverksamhet genomfördes analyser av cyberkrigföring kopplat till kriget i Ukraina, sammanställning och överlämning av ett testpaket för urval av cybersoldater och officerare, framtagning av metod för att mäta prestation av grupper inom cyberförsvarsövningar samt genomförda tester för bedömning av simulerade hotaktörer inom en övningskontext. Inom ett pågående demonstratorprojekt som syftar till framtagning av ett semi-autonomt ledningssystem för cyberförsvar genomfördes under året en demonstrationsdag med fokus på teknisk förevisning och framtida utveckling.

Specialoperationer

Inom specialoperationer bedrevs kunskapsbyggnad avseende tillämpningar för att genomföra specialoperationer i alla domäner som i sin tur nyttjades för att stödja inriktning, utveckling, produktion och operationer.

Försvarsrelaterad medicin

Inom försvarsrelaterad medicin genomfördes studier av hälsostatus hos soldater i hemvärnsförbanden samt studier av kognitivt stridsvärde hos cybersoldater. Som en fortsättning på den studie som redovisat hög förekomst av järnbrist bland kvinnliga värnpliktiga vid Ledningsregementet, sker utökade provtagningar vid andra regementen.

Resultat inom traumatologi visade kopplingar mellan explosionsvåld och sömnstörningar och synliggjorde behovet av att kunna bedöma en stridshjälmns förmåga att skydda mot olika verkningsmekanismer.

Underrättelser och säkerhet

Forskning- och teknikutveckling inom underrättelse- och säkerhetstjänst, avsedd att stödja utvecklingen av försvarsunderrättelseverksamheten, riktades bland annat mot att stärka förmågan inom sex tematiska områden: utmaningar i ljuset av en ökande digitalisering i Försvarsmakten, generativ artificiell intelligens och maskininlärning, cyber, metodutveckling analysverksamhet, rymd samt inom omvärldsbevakning biologisk/kemisk-stridsmedelsförmåga.

Vapen och skydd

Inom vapen och skydd genomfördes värdering av vapen- och skyddssystem, verkansformer, vapen- och skyddstekniker samt laservapen och *High Power Microwave* (HPM)-vapen. Forskningsverksamheten spände från analys av processer för folkrättslig granskning av vapenprojekt till experiment med framtidens laserteknologier. Metoder för strideffektvärdering, såväl för luftförsvaret som för markstriden fortsatte att studeras. Hypersoniska hot har tidigare år kartlagts och under året studerades bekämpning av hypersoniska vapen. Vidare genomfördes studier av stridsdelar för verkan i fartyg, och av analysmetoder för att värdera effekter. Resultat och kunskap från området tillämpades även i såväl demonstratorverksamheten av patrullrobotar som i anskaffningsförberedelser av pansarvärnsrobotar.

Telekrig

Inom telekrig mot kommunikationssystem fokuserades arbetet på att möta utvecklingen inom trådlös kommunikation. Fokus är att möta utvecklingen av nya vågformer, nya användningsområden för civila system (s.k. *dual use*) samt ett breddat frekvensutnyttjande. Inom telekrig mot radarsystem anpassades metoder och teknik för att möta nya utmaningar inom radarutvecklingen.

Utvecklingen av HPM-vapen, pulsade mikrovågor med hög energi, gick framåt under 2024. Forskningen fokuserade på att följa utvecklingen och bygga kunskap för att kunna anskaffa och eller föreslå relevanta skydd mot HPM. Inom C-UAS fokuserade forskningen på att genom telekrig skapa möjligheter att skydda trupp, materiel eller område mot hot där system med obemannade flygande farkoster (UAS) på något sätt utgör en delkomponent.

Sensorer och signaturanpassning

Området sensorer och signaturanpassning levererade signaturmodeller till olika materielprojekt för att kunna simulera och göra beräkningar av olika sensorsystems prestanda så att bästa möjliga system kan anskaffas. Teknikutvecklingsarbetet med fokuseringsfri optik och lasersignaturreduceringar av optiska system fortsatte för att höja förmågan hos militära användare. Konstellationer med bland andra FOI och svensk industri vann under året några forsknings- och materielutvecklingsprojekt inom EDF:s utlysning från 2023 vilka stödjer utvecklingen inom andra kompetensområden.

Ledning och MSI

Inom området ledning och MSI (Människa-System Interaktion) bedrevs forskning bland annat avseende förutsättningarna för militär ledning att dra fördel av utvecklingen som sker inom artificiell intelligens (AI) avseende robusthet mot vilseledningsattacker, hur AI tränas och nyttjas med begränsad tillgång till data och beräkningskraft, samt hur AI i form av maskininlärning kan nyttjas för att förbättra effektiviteten hos trådlösa kommunikationssystem. Forskning genomfördes avseende förutsättningar för att utforma Försvarsmaktens framtida ledning och ledningsplatser, i syfte att påvisa tekniska möjligheter inför framtida utveckling och anskaffning av ledningssystem. Inom området *Positioning, Navigation & Time* (PNT) initierades kunskapsbyggande inom tekniker för att öka förmågan till noggrann position och tid. Vidare genomfördes arbete med hur människor och högt automatiserad teknik kan samverka för bästa möjliga systemeffekt. I en förstudie om Nato fortsatte arbete inom människa-svärm-interaktion. Inom AI-området bidrog arbete på temat verifiering och validering och systemsäkerhet till att bygga och sprida kunskap.

Autonomi och obemannade system

Inom FoT-området autonomi och obemannade farkoster studerades både hur funktioner i styrningen av farkoster kan automatiseras och hur interaktionen med användarna kan ske. Inom forskningen utvecklades också metoder för att autonomt detektera systemfel och hantera dessa vilket är centralt för tillämpningen av obemannade farkoster. Resultaten implementerades löpande i experimentsystemet. Vidare studerades den rättsliga utvecklingen inom autonoma system i militära tillämpningar, med fokus på bekämpningsfunktioner. Analysen av rättsutvecklingen och de svenska rättsliga åtagandena utgjorde ett stöd till Försvarsmakten och Regeringskansliet i nedrustningsförhandlingarna i FN:s konvention om vissa konventionella vapen (CCW GGE LAWS³⁸), där arbetet mot en gemensam syn på regler för LAWS fortsatte.

Skydds- och anläggningsteknik

Inom skydds- och anläggningsteknik studerades fortifikatoriska skydd och robust försörjning för befästningar i syfte att återta och bygga kunskap som möjliggör befästningsutveckling för moderna värden med aktuell och framtida hotbild. En utgångspunkt var tidigare genomförd FoT-verksamhet avseende påverkansfaktorer för befästningar. Under året fortsatte litteraturstudier, studiebesök och workshops om påverkansfaktorer men med nytt fokus på produktionsinfrastruktur och militära baser. Inom projekt studerades även metoder för förändrade energiflöden i befästningar i syfte att minimera energiflöden genom befästningens skalskydd. Tillförsel och avförsel av energi för befästningar påverkar skydds nivå och risk för upptäckt.

Vidare studerades robust lagring av energi i form av batteri och vätgas och en demonstrator för energiförsörjning via vätgas sattes upp i syfte att utvärdera teknik för hållbar och robust energiförsörjning för såväl befästningar som produktionsinfrastruktur och militära baser.

CBRN

Verksamheten inom CBRN genomfördes inom plattformsoberoende indikering av detektion av kemiska stridsmedel, joniserande strålning och kärnvapenexplosioner (CRN) och resulterade i strategisk kunskap inom området.

Skydd och verkan i informationsmiljön

Under 2024 genomfördes projekt för att skapa ny kunskap om skadlig informationspåverkan genom strategiska narrativ från illasinnade stater och aktörer. Fokus låg på att undersöka vilka faktorer som avgör individers och gruppernas mottaglighet för skadlig informationspåverkan för att öka förståelsen för hur konsumtion av desinformation sker och därmed hitta metoder att minska påverkan från desinformation.

Program för omvärldsbevakning

Programmet utvecklar kunskap om hur teknikutvecklingen kan följas och värderas för det militära försvarets behov, samt också kunskap om teknikutvecklingen till stöd för försvarets strategiska planering. Inom ny bioteknologi, digitala tvillingar och extremt värmetåligen material genomfördes avskanningar av forskningsfronten.

³⁸ *Convention on Certain Conventional Weapons – Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems.*

Inom AI genomfördes värderingar i obemannade system, mekaniska metamaterial, 3D-grafen, E-skin och muonradiografi. Kunskapsöverföring om framväxande, strategiska och kritiska tekniker genomfördes genom publikationerna *Teknisk Prognos, Omvärld och Framtid*. Vidare genomförde Utrikespolitiska institutet (UI) studier inom geo- och säkerhetspolitik, med fokus på Kina, Ryssland och EU. Avslutningsvis genomförde Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) studier inom området klimat och säkerhet med inriktning mot år 2050 vilket bidrog till Försvarsmaktens långsiktiga strategiska planering.

Transferprogram FoT

För att möjliggöra en omsättning av förslag från Försvarsmaktens studieverksamhet och/eller FoT-resultat till framtida förmågeskapande systemlösningar genomförs programmet för forsknings- och teknologitransfer. Målet är att bygga kunskap hos försvarsmyndigheterna likvärd som förmågan hos industrin att producera det Försvarsmakten behöver. Under 2024 startade fyra transferprojekt. Två av dessa inom markdomänen, ett inom sjödomänen samt ett inom ledningsdomänen.

Nya FoT-områden

Energiförsörjning

Under 2024 genomfördes en förstudie hos FOI i syfte att kartlägga kunskapsläge och befintlig verksamhet som berör energiförsörjning och övriga försvarsmyndigheter samt i omvärlden. Förstudien gav även rekommendationer kring utformning av verksamhet för att bättre möta Försvarsmaktens behov. Inom ramen för området genomfördes även annan verksamhet som utredning av åldringsmekanismer hos litiumjonbatterier, metallförbränning, analys av drivkrafter för energiomställningen i Försvarsmakten och kunskapsuppbyggande verksamhet kopplat till bio- och elektrobränslen.

Studier och konceptutveckling

De operativa och domänspecifika huvudstudierna, som primärt avkastat resultat till perspektivstudien, påbörjade under året analysen inför arbetet med framtagning av försvarskoncept. Utöver det startade två nya huvudstudier, inom rymd och inom strategisk kommunikation. Andra studier som startades var studier om cyberförmåga, framtida baskoncept för flygvapnet, sensorsamordning i markdomänen och nya ytstridssystem för marinen. Studiernas omfattning minskade något jämfört med föregående år som följd av personell resursbrist.

Försvarsinnovation

Försvarsmakten kraftsamlade på innovationsområdet i enlighet med regeringens strategiska inriktning för försvarsinnovation. För att främja möjligheterna för svenska civila företag att vara en del i försvarsinnovationsnätverket genomfördes Militärt innovationsprogram (MIP) tillsammans med FMV. Programmet syftar till att initiera civil-militär samverkan via *Tech-Days* och resulterade i flera kortare beställningar till civila företag inom innovativa områden som till exempel kvantteknik och teknik för hållbarhet. Utöver detta startade i enlighet med regeringsuppdrag, Försvarsmakten och Vinnova tillsammans ett civil-militärt innovationsprogram (CMIP), som syftar till att värdera och stödja utvalda civila tekniska lösningar till militära tillämpningar.

Följande utlysningar genomfördes inom CMIP under året:

- Acceleration av civil-militära innovationer: utlysningen riktades mot startup-företag som kan bidra till civil-militära synergier och teknikutveckling.
- Samverkansprojekt för civil-militära synergier: utlysningen syftade till att skapa konsortier som kan bidra till utveckling av innovativa och banbrytande tekniklösningar.
- Infrastruktur för civil-militära synergier: utlysningen syftade till att skapa en nationell infrastruktur för samspel mellan civila och försvarsorienterade innovationsmiljöer.

Objektsoberoende materielutveckling

Försvarsmaktens program för objektsoberoende materielutveckling och demonstratorer omfattar verksamhet hos samtliga av Försvarsmaktens försvarsgrenar och stridskrafter, samt funktioner, vilka äger och ansvarar för projekten och för att omhänderta dess resultat. Under året slutredovisades demonstratorprojektet *High-Power Microwave* (HPM) laser mot UAV, vilket var en lyckad integration mellan sensorer, C2 och verkansdelar.

Kedjan *sensor-to-shooter* demonstrerades med gott resultat. Försök med HPM kunde inte genomföras då system inte har funnits tillgängliga. Utöver detta startades två nya projekt och beslut fattades om tilldelning av medel till ett trettiotal nya projekt. Under året låg stort fokus på att undanröja hinder och skapa förutsättningar för att gå från identifierat behov eller idé till genomförande och omhändertagande av resultat. Programmets processer utvärderades och nya agila metoder implementerades i syfte att skapa ökade möjligheter till omsättning av projekt samt att omhändertaga innovation och forcerad utveckling.

Verksamhetsutfall anslag 1:4 per FoT- och andra FoU-områden

Område (Mnkr)	Forskning 2024	Teknikutv. 2024	Totalt 2024	Totalt 2023	Totalt 2022	Not
Ledning och MSI (människa och systeminteraktion)	53,3	14,9	68,2	64,7	53,8	
Militära professionen	25,5	0,0	25,5	25,5	20,3	-
Krigsvetenskap	32,6	0,0	32,6	30,1	24,6	-
Sensorer och signaturanpassning	71,0	29,3	100,3	98,9	92,8	
Undervattensteknik	57,0	13,6	70,6	66,0	68,2	
Vapen och skydd	83,2	34,9	118,1	112,5	114,2	
Operationer i Cyberdomänen	24,2	4,4	28,6	23,7	19,9	
Telekrig	68,7	19,3	88,0	99,9	87,1	
Försvarsrelaterad medicin	23,0	0,0	23,0	30,9	28,7	
Flygsystem	38,6	23,5	62,2	60,6	54,8	
Temaområden	18,0	3,3	21,2	31,6	17,4	
Samverkansprogrammet	7,4	21,3	28,6	29,6	20,3	
Underrättelse- och säkerhetstjänst	17,8	2,1	19,9	22,6	15,9	
Omvärldsbevakning	10,4	10,2	20,7	13,5	14,2	1
Sjösystem	9,6	16,1	25,7	22,8	8,3	
Marksystem	9,2	8,3	17,4	13,1	10,5	
Rymdsystem	11,7	7,0	18,7	13,5	10,4	
Specialoperationer	6,5	0,6	7,1	6,4	5,0	
Autonomi och obemannat	11,5	2,9	14,4			2
Logistik	5,1	0,5	5,6			3
Militär infrastruktur	7,0	0,6	7,6			4
Delsumma FoT	591,2	212,8	804,0	765,6	666,3	
Forskning- och teknologitransfer			79,9	33,9	19,4	
Forsknings- och utvecklingssamarbete inom den Europeiska försvarsbyrån, EDA			3,3	6,8	7,9	
Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP			25,0	25,0	20,0	5
Civil militärt innovationsprogram, CMIP			59,8			6
Koncernstödsuppdrag, inkl. OA-stöd och FLSC			88,5	74,2	70,4	
Studier och konceptutveckling			40,2	37,8	38,0	
Totalt	591,2	212,8	1 100,6	943,4	822,1	

Tabell 9 Verksamhetsutfall anslag 1:4 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier med mera

1. FoT-området hette tidigare Program för forskningsskanning och teknisk prognos.
2. Nytt FoT-område fr.o.m. 2024
3. Nytt FoT-område fr.o.m. 2024
4. Nytt FoT-område fr.o.m. 2024
5. Högsta finansiella villkor enligt regleringsbrev för budgetåret 2024 är 25 miljoner kronor.
6. Högsta finansiella villkor enligt regleringsbrev för budgetåret 2024 är 60 miljoner kronor.

Anslagsredovisning 2024

Anslagstilldelningen för budgetåret 2024 innebar att Försvarsmakten disponerade totalt 77 694 miljoner kronor. Det var en ökning med 18 135 miljoner kronor jämfört med disponibla anslagsmedel budgetåret 2023. Ökningen mellan de två budgetåren var cirka 30 procent och beskriver, mätt i ekonomiska termer, vikten av en snabbt ökande försvarsförmåga.

Det slutliga anslagsutfallet 2024 uppgick till 74 368 miljoner vilket var 15 374 miljoner mer än utfallet 2023. En ökning på 26 procent innebär att Försvarsmakten lyckades åstadkomma omfattande ökning av både verksamhet och investeringar bland annat genom att antalet anställda och värnpliktiga utökades samt genom att mer materiel och infrastruktur anskaffades. Det slutliga anslagsutfallet innebar ett underskridande av totalt tilldelade anslagsmedel. En stor del av underskridandet, cirka 1 000 miljoner kronor, beror på att ekonomi som tilldelats Försvarsmakten för att, efter regeringens anvisningar, överföra till internationella organisationer inte ianspråktogs. En annan del är att delar av stödet till Ukraina i form av utbildning och transporter kunde ske till en lägre kostnad, cirka 600 miljoner kronor. Därutöver fanns under året flera kostnadsposter av engångskaraktär, exempelvis krediteringar, ökade ränteintäkter och lägre infrastrukturella kostnader som sammantaget omfattade cirka 500 miljoner kronor. Sammanfattningsvis har Försvarsmakten dock i allt väsentligt utvecklat och vidmakthållit krigsorganisationen enligt plan.

Anslag/Anslagspost (Mnkr)	2024			2023	2022	
	Disponibla anslag	Utfall	Anslags-sparande (+) kredit (-)	Utfall		
Utgiftsområde 6 (Försvarsdepartementet)						
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	37 482	35 274	2 208	31 468	27 411
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	197	195	1	189	125
1:1.3	Vidmakthåll materiel & anläggningar	23 177	22 397	780	18 163	17 663
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	1 646	1 637	9	1 419	1 323
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	62 502	59 503	2 999	51 238	46 522
1:2.1	Väpnade insatser internationellt	254	92	162	762	945
1:2.2	Övriga insatser internationellt	2 333	1 617	716	672	378
1:2.3	Natoavgifter	723	698	25		
1:2.4	Europeiska fredsfaciliteten	1 000	815	185		
1:2	FM insatser internationellt	4 310	3 221	1 089	1 434	1 323
1:3.2	Anskaffning materiel & anläggningar	9 744	10 506	-762	5 338	6 237
1:4	Forskning och teknikutv.	1 075	1 101	-26	943	822
Utgiftsområde 5 (Utrikesdepartementet)						
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande vht	63	37	26	41	47
Summa Försvarsmakten		77 694	74 368	3 327	58 994	54 952

Tabell 10 Anslagsutfall samtliga anslag 2022-2024

Anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Totalt för samtliga anslagposter inom anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap är utfallet 8 265 miljoner kronor högre än 2023, en ökning med 16 procent.

Anslag 1:1.1 Förbandsverksamhet och beredskap

Vid årets ingång hade Försvarsmakten en anslagskredit på 273 miljoner kronor som reglerats under året. Det ekonomiska utfallet 2024 var cirka 3,8 miljarder kronor högre än 2023. Den enskilt största kostnadsökningen utgjordes av personalrelaterade kostnader som till följd av personaltillväxt ökade med cirka 2,9 miljarder kronor. Procentuellt ökade flera kostnadslag betydligt, t.ex. ökade rekryt-, officersaspirants- och pliktorsättningar med 20 procent och kostnaderna för lokaler med 15 procent. Se nedan tabell 11 som jämför skillnader över åren för större poster.

Försvarsmakten rapporterade under 2024 en risk för att underskrida disponibla medel på anslagsposten. Underskridandet av disponibla medel blev totalt 2 208 miljoner kronor. Det innebär ett återlämnande om 1 076 miljoner som inte ryms i anslagssparandet på tre procent.

Av återlämnade medel avser 622 miljoner kronor stöd till Ukraina där aktiviteter kunde genomföras till en lägre kostnad än tilldelade medel. Ett exempel är transport och bevakning kopplade till överlämning av pansarbandvagn 302, där beräknad kostnad uppgick till 375 miljoner kronor medan utfallet summerar till 133 miljoner kronor. I återlämnandet ingår även en intäkt på 20 miljoner kronor för verksamhet inom utbildningsinsatsen *European Union Military Assistance Mission* (EUMAM).

Ytterligare bidragande till underskridandet i det ekonomiska utfallet är sena kostnadsutfall för rekrytering och utbildning av personal. Antalet kontinuerligt anställda ökade med cirka 1 500 men långa ledtider innebar att kostnaderna uppstod senare under året än prognostiserat.

Bidragande är även den anslagsöverföring (600 miljoner kronor) från anslagspost 1:3.2 *Anskaffning materiel och anläggningar* som Försvarsmakten hemställde om i januari 2024 och som verkställdes i samband med vårändringsbudgeten. Vid ingången till 2024 visade erfarenheterna från 2023 på förseningar i både leveranser och beställningar av materiel vilket resulterat i ett anslagssparande från 2023 på anslagsposten 1:3.2. Det i kombination med en stor ökning av tilldelade medel för anslagsposten 1:3.2 gjorde att Försvarsmakten underskattade förmågan att under 2024 upparbeta tilldelade medel. Samtidigt fanns det på anslagspost 1:1.1 ett stort tryck i rekryteringar i slutet av 2023 och positiva ansökningssiffror till utbildningar tidigt 2024 som fick till följd att årets kommande personalkostnader överskattades. Utifrån slutligt utfall på båda anslagsposterna, inte minst på grund av de framgångsrika åtgärder som gjordes under året inom anskaffning av materiel och anläggningar, hade anslagsöverföringen inte behövts.

Andra bidragande orsaker till underskridandet är lägre kostnad för flygutbildning i Italien (-76 miljoner kronor), kreditering från Luftfartsverket (-160 miljoner kronor), ränteintäkter utöver budget (-150 miljoner kronor) och en minskad kostnad för mediareglering³⁹ från Fortifikationsverket (-147 miljoner kronor). Samtliga dessa kostnadsminskningar och intäkter avviker från nivåerna ett vanligt år.

Försvarsmakten framställde den 29 oktober⁴⁰ om ett utökat anslagssparande utifrån då prognostiserat utfall. Utökat anslagssparande beviljades på anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* och 1:3.2 *Anskaffning materiel och anläggningar* men inte på anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

³⁹ Avser el, vatten avlopp, snöröjning etc

⁴⁰ Skrivelse FM2024-24897:1 Framställan att få disponera anslagssparande, 2024-10-29

Nedbrytning anslagspost 1:1.1 (Mnkr)	Utfall			Förändring jmf med fg år			Andel av totalt utfall			Not
	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	
Personalrelaterade kostnader	23 571	20 678	18 662	+2 893	+2 016	+1 232	67%	66%	68%	1
Kostnader för lokalhyror	5 032	4 384	3 953	+648	+431	+560	14%	14%	14%	
Rekryt-, officersaspirants- och pliktsersättningar	1 144	953	816	+191	+137	+61	3%	3%	3%	
Materielunderhåll	1 288	1 168	839	+120	+329	+260	4%	4%	3%	
Resekostnader	1 049	952	750	+97	+202	+231	3%	3%	3%	
Konsulttjänster	436	462	369	-26	+93	+19	1%	1%	1%	
Övrigt	2 754	2 871	2 022	-117	+849	-399	8%	9%	7%	
Totalt anslagsutfall	35 274	31 468	27 411	+3 806	+4 057	+1 964				

Tabell 11 Anslag 1:1.1 – Större poster

1. Främst fast lön, arbetsgivaravgifter, pensionspremier och lönetillägg.

Anslag 1:1.2 Statlig ålderspensionsavgift

Anslagsposten avser statliga ålderspensionsavgifter för totalförsvarspliktiga som genomför grundutbildning eller som genomför repetitionsutbildning samt till hemvärnssoldater. Under året genomfördes utbetalningar till SPV enligt tilldelad ram.

1:1.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar

Vid årets ingång hade Försvarsmakten en anslagskredit på 208 miljoner kronor som reglerats under året. Totalt ökar utfallet med 4 234 miljoner kronor jämfört med 2023. Under året tillfördes anslagsposten ytterligare 843 miljoner kronor varav 543 miljoner kronor avsåg stöd till Ukraina (främst försörjningslösning för tidigare skänkt materiel).

Utfallet ökar inom samtliga områden på anslagsposten. Störst är ökning inom vidmakthållandeprojekt (+ 2 607 miljoner kronor) och materielunderhåll (+ 1 507 miljoner kronor).

Under året ökade återanskaffningen av reservdelar och förnödenheter liksom beställningar och leveranser av ammunition.

1:1.4 Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten

För anslagspost 1:1.4 *Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten* gick Försvarsmakten i in 2024 med en anslagskredit på åtta miljoner kronor som reglerats under året. Verksamheten genomfördes i stort enligt planerat. Årets utfall är 1 637 miljoner kronor vilket är 218 miljoner kronor högre än utfallet 2023 och innebär att Försvarsmakten nyttjar möjligheten till ett anslagssparande om nio miljoner kronor,

Anslag 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Anslag 1:2 *Försvarsmakten insatser internationellt* har ett samlat utfall på 3 221 miljoner kronor vilket är ökning med 1 787 miljoner från 2023. Anslaget har under 2024 tillförts ytterligare 2 516 miljoner kronor varav 2 201 miljoner kronor avser stöd till Ukraina.

Sammantaget underutnyttjas anslagsposterna inom anslaget med omkring 1 000 miljoner kronor. Merparten utgörs av ekonomiska medel som ska betalas till EU, Nato och Ukraina utifrån regeringens närmare anvisningar. Del av dessa medel lämnas tillbaka då de inte har förbrukats. Underskridandet har inte påverkat Försvarsmaktens förmågetillväxt.

Utfallet för anslagspost 1:2.1 *Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt* uppgick till 92 miljoner kronor vilket är 162 miljoner kronor lägre än disponibelt. Underutnyttjandet beror främst på lägre kostnader för avvecklingen av insatsen i Mali, lägre kostnad för ledningssystem samt lägre kostnad för uppföljning av personal i internationella insatser. Under året reglerade Försvarsmakten flera större eftersläpande poster kopplade till insatsen i Mali. Ej nyttjade medel återlämnas i sin helhet då anslagsposten inte längre har något möjligt anslagssparande.

Avseende anslagspost 1:2.2 *Försvarsmaktens övriga insatser internationellt* återlämnas 649 miljoner kronor efter anslagssparande om 69 miljoner kronor. Återlämnandet beror till största del på inte nyttjade medel för stödet till Ukraina.

För anslagspost 1:2.3 *Natoavgifter* (som tidigare finansierats via anslagspost 1:2.2) och 1:2.4 *Europeiska fredsfaciliteten* (som tidigare är finansierats via anslagspost 1:2.1) återlämnas 25 respektive 185 miljoner kronor. Beloppen avser i sin helhet medel som inte nyttjats för avgifter till Nato och EU.

För mer information avseende det ekonomiska utfallet i förhållande till ramar hänvisas till avsnittet Internationella insatser.

Anslag 1:3.2 Anskaffning av materiel och anläggningar

Försvarsmakten hade vid årets ingång ett anslagssparande på anslagspost 1:3.2 *Anskaffning materiel och anläggningar* om 453 miljoner kronor från 2023. Under 2023 hade beställningar och leveranser inte nått upp till planerade nivåer, till stor del beroende på att industrin inte kunnat leverera i samma takt som efterfrågats med förseningar av materiel och lägre ekonomiskt utfall som följd. Samtidigt ökade anslagstilldelningen för 2024 med drygt 3 000 miljoner kronor. Utifrån det läget framställde Försvarsmakten i januari 2024⁴¹ om en anslagsöverföring till anslagsposterna 1:1.1, 1:2.1, 1:2.2 samt 35 miljoner kronor till Klimat och näringslivsdepartementet. I verkställandet överfördes 745 miljoner kronor till andra anslagsposter.

Under året tillfördes anslagsposten ytterligare 976 miljoner kronor avseende stödet till Ukraina. Parallellt med anslagsöverföringen vidtogs en rad åtgärder för att forcera anskaffningen av materiel. Bland annat genom att tidigare lägga leveranser, inom till exempel ledningssystem och flygmateriel. Åtgärderna har gett resultat och det samlade utfallet på anslagsposten har i princip fördubblats 2024 jämfört med 2023, från 5 338 miljoner kronor till 10 506 miljoner kronor. Försvarsmakten nyttjar möjligheten till anslagskredit till ett belopp om strax under 800 miljoner kronor.

Anslag 1:4 Forskning och teknikutveckling

Utfallet för 2024 uppgick till 1 101 miljoner kronor vilket är närmare 160 miljoner högre än föregående år (motsvarande 17 procent). Utfallet ligger något högre än den utökade anslagstilldelningen, vilket återspeglas i genomförd och utökad verksamhet. Försvarsmakten nyttjar därför möjligheten till anslagskredit om 26 miljoner kronor.

För mer information avseende det ekonomiska utfallet per forskningsområde hänvisas till avsnittet Utveckling.

Utrikesdepartementets anslagspost 5:1.2.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet

Vid ingången av 2024 hade Försvarsmakten ett sparande om knappt två miljoner kronor att överföra från 2023 till anslagsposten vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 61 miljoner kronor. Utfallet uppgick till knappt 37 miljoner kronor vilket innebär ett underutnyttjande om 26 miljoner kronor, varav 24 miljoner återlämnas som inte ryms i anslagssparandet på tre procent.

För mer information avseende det ekonomiska utfallet i förhållande till ramar hänvisas till avsnittet Fredsfrämjande insatser

⁴¹ Skrivelse FM2024-2527:1 Framställan om överföring av anslagsmedel från anslagspost 1:3.2 till 1:1.1, 1:2.1 och 1:2.2, 2024-01-19

Totalförsvaret

Försvarsmakten ska enligt myndighetens instruktion ha en aktuell försvarsplanering⁴² och fortlöpande lämna upplysningar till berörda myndigheter om förhållanden i försvarsplaneringen som har betydelse för deras verksamhet.⁴³ Försvarsmakten ska samordna försvarsplaneringen inom myndigheten med motsvarande planering inom övriga delar av totalförsvaret och får ta del av planeringen för höjd beredskap hos de myndigheter som är beredskapsmyndigheter.⁴⁴

Försvarsmaktens operativa planering har under året fortgått tillsammans med berörda myndigheter. Samarbetet har utvecklats genom den löpande rapportering som genomförts och som har bidragit till att skapa och upprätthålla en samlad lägesbild, vilket i förlängningen skapat bättre förutsättningar för en stärkt förmåga att agera vid höjd beredskap och krig.

I syfte att ytterligare stärka och fördjupa samarbetet med den operativa planeringen planerades och genomfördes övningar med berörda myndigheter. Deltagandet vid övningarna var i stort i linje med tidigare år.

Övningsverksamheten bedöms ha bidragit till en fortsatt utveckling av totalförsvaret ur framförallt ett kunskaphöjande perspektiv och i mindre utsträckning till att pröva de olika ingående myndigheternas förmåga.

Samarbeten och övningsverksamhet har ökat på alla nivåer i totalförsvaret. Beredskapsmyndigheternas kunskap om det militära försvarets behov av stöd från det civila försvaret har ökat och bland de myndigheter som deltagit i Försvarsmaktens försvarsplanering bedöms kunskapen generellt vara god. Förändringen under ett enskilt år är dock begränsad, då utvecklingen går långsamt och framträder istället tydligare som trend sett över hela den föregående försvarsbeslutsperioden 2021-2024. Vid utgången av året kvarstod mycket arbete för civila aktörer att omsätta den ökade kunskapen till handling, inklusive att sprida information till de aktörer och delar av organisationer som behöver den för att genomföra nödvändigt arbete.

Haveriövning. (Foto: Kristoffer Olofsson/Försvarsmakten)

⁴² För verksamhetsåret 2025 har begreppet i förordningen ändrats till operationsplanering

⁴³ Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten, 3 §

⁴⁴ Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten, 7 §

Kraven på Sverige som allierad samt de civilområdesansvariga länsstyrelsernas uppgift att hålla samman planering och förberedelser för civila aspekter av världsstödd⁴⁵ är exempel på konkreta faktorer som har skapat struktur och kontext till totalförvarsarbetet. Det har underlättat för Försvarsmakten att beskriva det militära försvarets behov av stöd. Försvarsmakten bedömer att när behovet av stöd har visualiserats i scenarion som avgränsats i tid och rum har det skapat bättre förutsättningar för berörda aktörer att förstå vilken typ av planering, vilka åtgärder och prioriteringar som krävs för att faktiskt tillhandahålla sådant stöd.

De nordiska ländernas samarbete utvecklades genom ökat erfarenhetsutbyte om totalförvarsarbete. Bedömningen är att de aktiviteter som genomfördes under året på kort tid har ökat förmågan att hantera gränsöverskridande totalförvarsrelaterade frågor, då utvecklade kontaktvägar etablerades mellan de berörda ländernas operativa, regionala och taktiska staber, vilket kortar ledtider när samarbete behöver genomföras.

Arbetet med en sammanhängande planering

Regeringsuppdraget

Försvarsmakten har tillsammans med MSB och beredskapsmyndigheter i uppdrag att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025.⁴⁶ Arbetet med att verka för att försvarsmyndigheter, beredskapsmyndigheter, sektorsansvariga myndigheter, länsstyrelser, civilområdesansvariga länsstyrelser, kommuner och regioner stärker sin förmåga att hantera höjd beredskap och krig fortsatte under året.

Genomförd verksamhet

Liksom föregående år genomfördes totalförsvarets handläggarmöte, i enlighet med samordningsprocessen för civilt och militärt försvar i Handlingskraft.⁴⁷ Årets möte bidrog till att ytterligare förbättra förutsättningarna för en samordnad planering mellan civilt och militärt försvar, med utgångspunkt i ansvarsförhållandena inom och mellan beredskapssektorerna respektive civilområdena. Genom att samtliga myndigheter⁴⁸ fick möjlighet att i förväg diskutera förberedda frågor kunde beroenden mellan myndigheterna kartläggas och åtgärder identifieras för den fortsatta totalförvarsplaneringen. Identifierade behov av åtgärder omhändertogs därefter i respektive myndighets planering.

Totalförsvarets myndighetschefsmöte genomfördes i december med beredskapsmyndigheter, sektorsansvariga myndigheter, försvarsmyndigheter, länsstyrelser, civilområdesansvariga länsstyrelser och Riksbanken. Årets möte bidrog bland annat till en utvecklad kunskap och förståelse för det allvarliga säkerhetspolitiska läget samt den militärstrategiska kontext Sverige befinner sig i som allierad.

Det civila försvarets förmåga att stödja det militära försvaret

Regeringsuppdrag

Försvarsmakten arbetar med att delge berörda aktörer relevanta delar av försvarsplaneringen samt att tydliggöra behovet av stöd vid ett väpnat angrepp.⁴⁹ Beredskapsmyndigheterna ska årligen bedöma sin förmåga utifrån de sju delmålen för civilt försvar⁵⁰ och MSB ska årligen göra en samlad bedömning av förmågan inom civilt försvar.⁵¹ Försvarsmakten ansvarar för bedömningen av delmål 4 - det civila försvarets förmåga att bidra till det militära försvaret vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld. En sammanställning av Försvarsmaktens bedömning lämnas årligen till MSB i december.

⁴⁵ 8 § Förordning (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser

⁴⁶ Enligt regeringsbeslut 29 - Inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret, 2020-12-17 (Fö2016/00864, Fö2017/00850, Fö2019/01291 (delvis), Fö2020/01269 (delvis))

⁴⁷ Skrivelse FM2021-17683:2 MSB2020-16261-3 Handlingskraft – Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret.

⁴⁸ Deltagande var beredskapsmyndigheter, sektorsansvariga myndigheter, försvarsmyndigheter, länsstyrelser och civilområdesansvariga länsstyrelser.

⁴⁹ Regeringsbeslut - Försvarsmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025, 2020-12-17 (Fö nr 4) samt uppdrag 10 i regleringsbrevet för 2023.

⁵⁰ Regeringsbeslut II:14 - Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021-2025, 2020-12-17 (Ju2020/04658 (delvis)) samt uppdaterad anvisning 2021-03-29.

⁵¹ Regeringsbeslut II:2 - Ändring av uppdraget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att göra en samlad bedömning av förmågan inom det civila försvaret, 2023-03-30 (Fö2023/00750)

Genomförd och pågående verksamhet

Under året fortsatte arbetet med att tydliggöra det militära försvarets behov av stöd⁵² samt att utveckla och förbättra metoden för att bedöma det civila försvarets förmåga att bidra till det militära försvaret⁵³. Arbetet bedöms ha ökat det civila försvarets förståelse för det militära försvarets behov av stöd. Civila aktörer vidtog ett flertal åtgärder under året i syfte att öka förmågan att tillhanda efterfrågat stöd. Arbetet bedöms därutöver ha bidragit till att öka Försvarmaktens förståelse för det civila försvarets förutsättningar och begränsningar, till nytta bland annat för arbetet med Försvarmaktens försvarsplanering.

Annat arbete inom totalförsvaret

Nationell hantering av Natos nya krishanteringssystem

Försvarmakten och MSB fick i juni i uppdrag av Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) att ta fram ett gemensamt förslag på hur Natos nya krishanteringssystem (NRS) ska hanteras inom ramen för det svenska totalförsvaret.⁵⁴ I delredovisningen som Försvarmakten och MSB lämnade till Regeringskansliet den 2 december presenterades en modell för hantering av åtgärder, så kallade *Response Measures* (RM, tidigare CRM).⁵⁵ Genom modellen illustrerades beslutsfattandet som sker inom Regeringskansliet samtidigt som det tydliggjordes hur berörda myndigheter inom totalförsvaret bidrar i processerna för beslutsfattande och genomförande av *Response Measures*. Modellen ska övas i samband med Natos krishanteringsövning *Crisis Management Exercise 2025* (CMX25).

Förslag på hur övningsverksamheten kan utvecklas ur ett systemperspektiv mot bakgrund av Sveriges Natomedlemskap

Försvarmakten och MSB redovisade under året, enligt uppdrag i respektive myndighets regleringsbrev, ett förslag⁵⁶ på hur övningsverksamheten kan utvecklas ur ett systemperspektiv utifrån Sveriges medlemskap i Nato. Genom de synpunkter som inhämtades från bland annat myndigheter, kommuner och privata aktörer har utvecklade slutsatser kunnat dras om vad som krävs för att effektivisera övningsverksamheten inom totalförsvaret. Ett viktigt resultat av arbetet med uppdraget var att olika aktörer, bland annat inom näringslivet, involverades i diskussioner om hur de kan utveckla sin roll i totalförsvarets övningsverksamhet. Ytterligare en effekt av arbetet är att MSB, i linje med Försvarmaktens och MSB:s förslag i redovisningen av uppdraget, tar fram en övergripande övningsinriktning för totalförsvaret. Detta bedöms medföra bättre förutsättningar för Försvarmakten att vid kommande övningsverksamhet förmedla vilka förmågor det civila försvaret bör fokusera på för att stödja det militära försvaret.

Förslag på förbättringar beträffande kritisk undervattensinfrastruktur

Försvarmakten lämnade på uppdrag av Försvarsdepartementet myndighetens bedömning⁵⁷ beträffande befogenheter och ansvar med analys kring sårbarhet samt förslag till åtgärder beträffande kritisk undervattensinfrastruktur. Arbetet bedöms ha bidragit till en utvecklad förståelse för rådande brist i totalförsvarets förmåga, vad gäller övervakning och skydd av undervattensinfrastruktur och behovet av ökad medvetenhet och förmåga hos myndigheter och aktörer att identifiera och hantera sårbarheter i sjöterritoriet och de maritima zonerna. Den utvecklade problembeskrivningen med åtgärdsförslag bedöms kunna bidra till en bättre förståelse för hur befintliga strukturer inom totalförsvaret behöver utvecklas om satsningar för en ökad totalförsvarets förmåga ska kunna ge god effekt även inom den maritima domänen.

⁵² Hur Försvarmakten har utformat och delgett myndighetens behov av stöd från det civila försvarets vid höjd beredskap redovisas i skrivelse FM2024-4113 Försvarmaktens redovisning av uppgift 9 i regleringsbrevet för budgetåret 2024 – Samverkan utifrån ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar, 2025-02-11

⁵³ Skrivelse FM2024-11622:8 Bedömning av det civila försvarets förmåga att lämna stöd till det militära försvaret

⁵⁴ Remiss till Försvarmakten avseende krishanteringsåtgärder, 2023-02-22 (Fö2023/00467)

⁵⁵ Skrivelse FM2024-26242:2 Delredovisning av regeringsuppdrag Fö2023/00467, 2024-11-26

⁵⁶ Skrivelse FM2024-8199:2 Regleringsbrevsuppdrag – Övningsverksamhet i totalförsvaret, 2024-05-28

⁵⁷ Skrivelse FM2024-1870:3 Försvarmaktens bedömning avseende undervattensinfrastruktur, 2024-02-12

Nationella samarbeten - Myndighetsöverenskommelser

Försvarsmaktens överenskommelser med andra myndigheter följs löpande upp i syfte att utvärdera huruvida myndigheternas samarbete på det mest effektiva sättet främjar behoven hos respektive parter. En formalisering av samarbetet mellan utvalda prioriterade myndigheter ökar förståelsen för det militära försvarets behov, med effekten att berörda myndigheters processer och arbete stärks ur ett totalförsvarsperspektiv. Under 2024 följde Försvarsmakten upp överenskommelser med Sjöfartsverket och Lantmäteriet, vilket har stärkt myndigheternas samarbete.

Under året tog Försvarsmakten och Trafikverket fram en gemensam ramöverenskommelse⁵⁸ för att uppnå en högre grad av effektivitet i parternas verksamheter och ansvarsområden, i syfte att stärka det militära försvaret. Vidare tog Försvarsmakten fram nya uppdaterade ramöverenskommelser med Försvarets radioanstalt⁵⁹ och Totalförsvarets forskningsinstitut⁶⁰. Detta har medfört bättre förutsättningar för samarbetet mellan Försvarsmakten och de berörda myndigheterna, vilket på sikt stärker såväl Försvarsmaktens som totalförsvarets förmåga.

Samverkan utifrån ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar

Försvarsmakten ska i samband med årsredovisningen för 2024 redovisa hur samverkan avseende totalförsvarsplanering med aktörer inom den nya strukturen för samhällets krisberedskap och civilt försvar har utvecklats. Försvarsmaktens samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, de tio sektorsansvariga myndigheterna och de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna ska särskilt framgå. Försvarsmakten ska redovisa på vilket sätt myndigheten utformat och delgett Försvarsmaktens behov av stöd från det civila försvaret vid höjd beredskap. Framgångsfaktorer och utmaningar ska framgå.

RB p 9

Försvarsmakten bedömer att förmågan att verka inom ramen för strukturen för civilt försvar och krisberedskap har stärkts under det gångna året. Försvarsmakten har delgett ett stort antal myndigheter relevanta delar av myndighetens försvarsplanering. Trots detta noterar Försvarsmakten att det finns en stor efterfrågan på ytterligare information om såväl myndighetens nationella försvarsplanering som Natos operationsplanering. Försvarsmakten bedömer att informationen som delgavs civila aktörer inte spreds i den utsträckning som krävs inom respektive organisation, det vill säga till de aktörer som har behov av informationen för att kunna vidta åtgärder för att öka förmågan i det civila försvaret. Det är viktigt att det skapas förutsättningar för civila aktörer att öka sin omedelbara befintliga förmåga (och ha en aktuell beredskapsplanering), samtidigt som de bedriver arbete för att identifiera behov av mer långsiktig förmågeutveckling.

Försvarsmaktens arbete med regeringsuppdraget redovisas mer utförligt i Försvarsmaktens redovisning av uppgift nio i regleringsbrevet för budgetåret 2024.⁶¹

⁵⁸ Skrivelse FM2024-15682:1 TRV 2024/73004 Ramöverenskommelse om samarbete mellan Försvarsmakten och Trafikverket, 2024-08-15

⁵⁹ Skrivelse FM2024-10529:1 2024FRA531-1 Överenskommelse om samverkan mellan Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt, 2024-04-15

⁶⁰ Skrivelse FM2024-11483 FOI-2024-1018 Överenskommelse mellan Försvarsmakten och Totalförsvarets forskningsinstitut, 2024-12-01

⁶¹ Skrivelse FM2024-4113 Försvarsmaktens redovisning av uppgift 9 i regleringsbrevet för budgetåret 2024 – Samverkan utifrån ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar, 2025-02-11

Internationella samarbeten

Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa arbetet med Europeiska försvarsfonden och andra relevanta europeiska förordningsstyrda anskaffningsinitiativ såsom EDIRPA och ASAP.

RB p 5

Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa hur resultat från forskning, utveckling och innovation, inklusive internationella samarbeten och civil-militär samverkan, tillgodogörs till nytta för försvarsförmågan⁶².

RB p 8
(del av)

Försvarsmakten ska årligen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) i samband med myndighetens årsredovisning, redovisa aktuella styrkebidrag till Natos styrkemodell.⁶³

SRB I:1

Verksamhetsåret har främst präglats av Sveriges medlemskap i Nato med efterföljande verksamheter, inte minst integrering inom de tio funktionsområdena inom ramen för *Accession and Integration Working Group* (AIWG)/*National Integration Plan* (NIP) som fortgått i stort enligt plan, den fortsatta dialogen runt Nato operationsplanering, fortsatt utveckling och kunskap om *NATO Defence Planning Process* (NDPP) med tillhörande *Capability Targets* och en alltmer påtaglig bemanning inom *Nato Command Structure*. Det senare kommer att öka kunskapen om att agera inom Nato och dessutom stärka svensk påverkan. Det fördjupade försvarssamarbetet med USA, *Defence Cooperation Agreement* (DCA), och Sveriges, Försvarsmaktens medlemskap i *US State Partnership Program* (SPP). Samarbetena med Nato och USA kommer att stärka den svenska förmågan till bland annat *Host Nation Support* (HNS) och gemensamma operationer, men även att utveckla specifika förmågor. Områdena analyseras och utvecklas vidare med stor kraft och kommer sammantaget att efterhand stärka Försvarsmaktens förmåga.

Vidare fördjupades samarbetet med Storbritannien och *Joint Expeditionary Force* (JEF) och flertalet aktiviteter genomfördes som bidragit till en ökad operativ förmåga att hantera bland annat hybrida hot i vårt närområde. Därmed har förmågan att agera inom ramen för denna typ av aktiviteter stärkts och kunskapen om vilka utmaningar som måste hanteras ökat.

Försvarssamarbetet med Finland fortsatte att fördjupas, i enlighet med *FISE Joint Action Plan*, och planering har initierats för Försvarsmaktens ramnationsansvar för FLF Finland. Inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet, Nordefco, har det nordiska försvarskonceptet signerats och utgör nu grund för fortsatt operativ planering. De gemensamma operativa behoven bedöms utgöra en god grund för att fortsatt utveckla nordiskt samarbete avseende förmågeutveckling.

Det internationella samarbetet inom förmågeutvecklingen stärktes vidare med bland annat ett nytt multilateralt samarbete inom långräckviddig bekämpning (ELSA), ett nytt samarbete inom logistik (FNC), nya EDF-projekt samt ett antal slutredovisade projekt inom *Multinational Capability Development Campaign* (MCDC).

Sammantaget har Försvarsmaktens internationella samarbeten under 2024 bidragit till att öka Försvarsmaktens operativa förmåga, främst genom de aktiviteter som genomförts med prioriterade samarbetspartners i Sveriges operationsmiljö och vårt närområde. Så långt det kan bedömas, uppfylls i allt väsentligt de mål som är åsatta för 2024.

Utveckling av det internationella samarbetet

Sveriges säkerhet är beroende av internationella samarbeten. Dessa är av vikt både för att stärka den nationella militära förmågan och för att bidra till säkerhet och stabilitet i Sveriges närområde. Verksamheten inom det militära försvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra. Detta sker genom samarbete inom Nato, EU och FN, men också med andra bi- och multilaterala samarbeten. Myndigheten samarbetade fortsatt med prioriterade länder och organisationer under 2024. Sveriges medlemskap i Nato och åtaganden rörande exempelvis framtida styrkebidrag till Nato kompletterades under året av prioriterade bi- och multilaterala samarbeten med till exempel EU, det svensk-finska samarbetet (FISE), USA, *Joint Expeditionary Force* (JEF) och det nordiska försvarssamarbetet Nordefco.

⁶² Huvuddelen av återrapporteringskravet redovisas under avsnittet Utveckling

⁶³ Regeringsbeslut I:1 - Framställning från Försvarsmakten om uppdrag att anmäla in myndighetens krigsorganisation till Natos styrkemodell, 2024-05-16 (Fö2024/00921)

Bilaterala samarbeten

Finland

Samarbetet med Finland präglades av att Sverige blev fullvärdig medlem i Nato under året. FISE-samarbetet fyllde fortsatt en viktig roll. Den tillit och interoperabilitet som byggts upp inom ramen för samarbetet de senaste tio åren är unik och erfarenheterna från operationsplanering inom FISE-samarbetet bidrog fortsatt även till andra samarbeten med Nordefco och Nato.

Under 2023 utvärderades FISE:s interoperabilitetsnivå (IOL23) och den redovisades i januari 2024. I princip samtliga operativa målsättningar hade uppnåtts och samarbetet inriktades därför mot interoperabilitetsnivå 2027 (IOL27). Inga hinder för att uppnå de ställda målsättningarna kunde förutses under året. Under våren fokuserade den operativa nivån på uppdatering av befintliga planer. Därtill har typsituationer inom ramen för territoriell övervakning/territoriell integritet (TS/TI)⁶⁴ utvecklats, vilka nu kan utgöra grund för legal analys samt politiska och militära rundabordsdiskussioner och arbetsmöten.

Inför den politiska styrningen av FISE-samarbetet för perioden 2025–2030 (*Joint Action Plan 2025-2030*) fick respektive försvarsmakt uppgiften att ta fram ett FISE-gemensamt militärt råd. Denna uppgift överlämnades den 29 november 2024 till respektive försvarsdepartement.

FISE under Nordic Response 24. (Foto: David Kristiansen/Försvarsmakten)

Arbetet med att skapa förutsättningar för ökad militär rörlighet har fortsatt genom framtagandet av ett nytt värdlandsstödsavtal (MOU HNS TA). Underlaget överlämnades till den politiska nivån och prognosen är att avtalet kommer att vara färdigförhandlat våren 2025. Avtalet kommer avsevärt förbättra möjligheterna till ländernas militära mobilitet och att snabbt kunna stödja varandra i uppkomna situationer, men även minska administrationen vid gemensamma övningar och aktiviteter.

Finland och Sverige kom i september på politisk nivå överens om grunderna för ett framtida styrkebidrag till Natos förstärkta närvaro (FLF)⁶⁵ med basering i Finland. Sverige kommer att i egenskap av ramverksnation att ha huvudansvaret.

⁶⁴ Territorial Surveillance/Territorial Integrity (TS/TI)

⁶⁵ Forward Land Forces (FLF)

Danmark

Samarbete med Danmark bedrivs huvudsakligen inom ramen för Nordefco.

Utvecklingen av *Nordic Defence Concept* (NDC) fortsatte under året med koordinerad planering i nordisk kontext. Samarbetet på taktisk och regional nivå har gett militärregionsstaben gränsande till Danmark insyn i den danska operativa planeringen vilket underlättat koordinering av resurser.

Danmark hade under 2024 en samverkansofficer placerad vid Försvarsmaktens högkvarter. Sedan 2022 har Försvarsmakten ett regeringsuppdrag att placera en stabsofficer på danska *Forsvarskommandoen*. Personalutbytet vidmakthölls och bidrog fortsatt till att stärka det operativa samarbetet med Danmark samt det nordiska samarbetet.

Norge

Samarbetet med Norge bedrivs huvudsakligen inom ramen för Nordefco. Tyngdpunkten för det bilaterala samarbetet med Norge är ett nära utbildnings- och övningsutbyte på förbandsnivå, vilket återspeglats i utbytet även under 2024. Personalutbytet förväntas, likt utbytet med Danmark, bidra till det stärkta operativa samarbetet med Norge och det nordiska samarbetet. Norge har under 2024 fortsatt ha en samverkansofficer placerad vid Försvarsmaktens högkvarter. Samarbetet avseende en förenklad och snabb tillträdesprocess för genomflygningar av danskt, norskt och svenskt territorium, inklusive genomflygningar med incidentjakt fortsatte under året. Genomflygningar i svenskt luftrum genomfördes med specifika och förbestämda flygrutter vilket ökade försvarsmakternas handlingsfrihet.

Estland, Lettland och Litauen

Samarbetet med Estland, Lettland och Litauen fokuserade under 2024 på erfarenhetsutbyte samt utbildnings- och övnings-samarbete. Några exempel på genomförd verksamhet under året är sjukvårdsutbildning och erfarenhetsutbyte avseende värnplikssystemet med Lettland. Flertalet högnivåmöten genomfördes med de baltiska länderna bilateralt och inom olika samarbetsformat, exempelvis inom JEF, Nato samt de nordiska och baltiska staterna (NB8). Som en följd av det försämrade säkerhetsläget och Sveriges medlemskap i Nato slutförde Försvarsmakten förberedelser för ett bidrag med markstridskrafter till Natos framskjutna närvaro i Lettland.

Frankrike

Försvarsmaktens samarbete med Frankrike fortsatte att utvecklas under 2024. Med utgångspunkt i ett statsbesök, strategiskt stabssamtal och överbefälhavarens resa till Frankrike, allt under första kvartalet, har samarbetet fördjupats inom alla områden. Det bilaterala samarbetet skedde på såväl strategisk- som försvarsgrensnivå och berörde förmågeutveckling, materielutveckling, utbildning, övning och träning. Under våren 2024 genomfördes ett möte inom ramen för det bilaterala samförståndsavtalet (MoU-samtal), vilket i huvudsak avhandlade pågående och potentiella samarbeten inom försvarsmaterielområdet. Försvarsmakten deltog i arbetsmöten inom ramen för det av Frankrike initierade samarbetet *European Long-range Strike Approach* (ELSA), samt utvecklade arbetsformer för att diskutera förmågeutveckling tillsammans med Frankrike.

Vidare har samarbetet på armésidan fördjupats, inte minst när det gäller förmågeutveckling vilket under året bland annat lett till en avsiktsförklaring om fortsatt armésamarbete kring pansarvärnsförmåga.

Under året fortsatte den höga nivån av fransk marin verksamheten i Östersjön med örlogsbesök, uppkomna övningstillfällen och samövning inom ramen för flera Natoövningar. Flygvapnet har också tagit emot franskt stridsflyg som övat utflyttad basering. Sverige fortsätter att ha deltagare på flera franska militära utbildningar, såväl på kortare kurser som längre program.

Polen

Försvarsmakten har ett väl fungerande samarbete med Polen som utgör en viktig partner i främst Östersjöområdet. Försvarsmakterna förenades inte minst i ländernas gemensamma syn på det ryska hotet, Polens stora satsning på militära förmågor och landets centrala roll för samordning och basering för Försvarsmaktens stöd till Ukraina. Försvarsmakten arbetade och fortsätter arbeta kontinuerligt för att stärka och strukturera det bilaterala försvarssamarbetet med ramavtalet om ömsesidigt samarbete inom försvarsområdet från 2015 som grund.

Till stöd för detta fortsatte dialogen på militärstrategisk, operativ och taktisk nivå under året genom säkerhetspolitiska rundabordssamtal i Warszawa, marinstabssamtal i Stockholm och möte utifrån gällande MoU i Polen. Under 2024 togs också initiativ till utveckling av samarbetsformer på cyberområdet med Försvarsmaktens observatörer vid övningar och erfarenhetsutbyten. Försvarsmakten deltog även i *Warsaw Security Forum* i oktober 2024 där Sverige utgjorde partnernation.

Storbritannien

I april 2024 genomfördes bilateralt stabssamtal inklusive schemalagd uppdatering av det bilaterala samarbetsprogrammet. Den fortsatta inriktningen för samarbetet diskuterades i efterföljande bilaterala samtal på olika ledningsnivåer. Försvarsmakten deltog även i årliga MoU-samtal samt genomförande av därtill hörande verksamhet.

Under året koncentrerades samarbetet främst till verksamhet inom ramen för JEF och de gemensamma aktiviteter som genomförts med anledning av det försämrade omvärldsläget. Flertalet mindre övningar och aktiviteter på svenskt territorium med deltagande från Storbritannien genomfördes. Särskilt kan nämnas JEF-aktiviteten *Nordic Warden* som pågick under sommaren 2024 och var en koordinerad sjöövervakningsoperation till stöd för skydd mot hybridattacker. Hybridhot var också ett tema på den JEF-stabsövning som Försvarsmakten deltog på i Lettland under november.

Defence Futures (tidigare DCDC)

Samarbetet med Storbritannien vid *Defence Futures* var och kommer fortsätta vara ett prioriterat och strategiskt viktigt samarbete för Försvarsmakten. Samarbetet bidrog till myndighetens långsiktiga och strategiska analyser genom bidrag till Perspektivstudien och konceptutveckling vilka är viktiga ingångsvärden för den strategiska planeringen. Inom ramen för doktrinutveckling bidrog samarbetet till stöd för utveckling av egna doktriner och utgjorde även en viktig länk till det gemensamma arbetet med doktriner i Nato.

Tyskland

Försvarsmaktens samarbete med Tyskland fördjupades under 2024, inte minst med anledning av Sverige som allierad. Tyskland är en viktig partner i utvecklingen av det regionala samarbetet i Östersjöregionen. Under hösten genomfördes stabssamtal på militärstrategisk nivå i Stockholm och flera möten mellan företrädare på såväl strategisk och operativ och taktisk nivå. Försvarsmakten och den tyska försvarsmakten har ett gemensamt intresse av att utveckla samarbetet och identifiera möjligheter till framtida samarbeten, exempelvis inom ramen för övnings- och utbildningsverksamhet, i bidrag till Natos avskräckningsaktiviteter samt inom ramen för förmåge- och materielutveckling. Under året upprättades *CTF Baltic* i Rostock, till vilken Försvarsmakten avdelade cirka tio stabsofficerare över tid och för närvarande har rollen som stabschef. Vid *Berlin Security Conference* deltog Försvarsmakten under hösten brett på chefsnivå och framförde svenska prioriteringar i Nato-, EU- och försvarssamarbetet.

USA

Under 2024 genomfördes stabssamtal och arbetsmöten på olika ledningsnivåer, både vid *US Joint Staff* (US JS) och vid *US European Command* (US EUCOM). Utöver de bilaterala mötena genomfördes även fortsatt arbete inom ramen för det trilaterala samarbetet mellan Sverige, USA och Finland. Försvarsmakten har under 2024 även stått värd för flertalet högnivåbesök, där nyckelpersoner ur den amerikanska försvarsmakten besökt Sverige.

Under våren 2024 genomfördes ett bilateralt möte inom ramen för MoU-samarbetet i syfte att följa upp pågående och föreslagna samarbetsområden. Aktuella frågor och åtgärds punkter från mötet inkluderade bland annat fördjupat samarbete inom *Senior National Representatives* (SNR) forumen samt fortsatt framtagande av mandat (*Terms of Reference*) för arbetsgrupperna under principförklaringen (DoP).

Under året trädde avtalet om fördjupat försvarssamarbete (*Defense Cooperation Agreement, DCA*) i kraft, vilket skapade förutsättningar för ett mer kontinuerligt samarbete mellan våra länder och ökade möjligheten för amerikanskt stöd och förstärkning om säkerhetsläget så kräver. Utgående från DCA har även förhandlingar initierats för att utforma de underavtal som krävs för att implementera DCA och dess olika ingående delar.

Vidare blev Sverige och Försvarsmakten medlemmar i *US State Partnership Program* och matchades ihop med *New Yorks nationalgarde* (NYNG). Partnerskapet mellan Sverige och NYNG initierades och ett antal aktiviteter påbörjades inom ramen för det ömsesidiga utbytet.

Utöver ovanstående två milstolpar har övningsarbetet med USA, inom såväl bilaterala som multilaterala övningar, i Sverige och närområdet fortgått i enlighet med avsiktsförklaringen där övningar och aktiviteter såsom *Bomber Task Force* och övningen *Archipelago Endeavor* genomförts med den amerikanska marinkåren.

Övriga bilaterala samarbeten - Memorandum of Understanding (MoU)

Inom ramen för bilaterala samförståndsavtal om samarbete, *Memorandum of Understanding (MoU)*, samverkade Försvarsmakten, under Regeringskansliets ledning, med ytterligare 13 samarbetsländer, Australien, Brasilien, Colombia, Filippinerna, Polen, Schweiz, Singapore, Slovakien, Sydafrika, Sydkorea, Thailand, Tjeckien och Ungern. Under 2024 skedde detta genom deltagande i 14 möten. Samverkan inom ramen för MoU omfattade samtliga domäner och fokuserade på samarbete inom forskning, förmågeutveckling och försvarsmaterielområdet.

Nato

Nato Integration Conference.

(Foto: Amanda Gahm/Försvarsmakten)

Med Sveriges inträde som allierad i Nato 7 mars 2024 har Försvarsmaktens verksamhet präglats av verksamhet kopplat till alliansens uppgift om avskräckning och kollektivt försvar.

Under 2024 har de allierade försvarscheferna träffats två gånger i militärkommittéformatet. Ett genomgående tema har varit hur alliansen kan stärka förmågan till avskräckning och kollektivt försvar vilket beslutades vid toppmötet i Washington i juli 2024. Ett exempel på detta utgörs av det beslutade snabbspåret kopplat till *NATO Warfighting Capstone Concept* (NWCC). Därutöver deklarerades alliansens fortsatta ambition rörande stöd till Ukraina inklusive de nya strukturerna *NATO Security Assistance and Training for Ukraine* (NSATU) och *Joint Analysis and Education Training Centre* (JATEC).

Försvarsmakten deltog under året med flyg inom ramen för Natos luftövervakningsstruktur (*NATO Air Policing*) och deltog aktivt i Natos avskräkningsaktiviteter (*vigilance activities*), vilka har som syfte att med olika stridskrafter visa på Natos närvaro inom alliansens territorium.

Under året genomfördes en omfattande planeringsverksamhet kopplat till de styrkebidrag Sverige avser ställa till Natos förfogande, vilka bland annat utgörs av ett bidrag till den kanadensiskt ledda multinationella brigaden i *Lettland Forward Land Forces* (FLF) i början på 2025, svenska fortsatta bidrag till Natos luftövervakningsstruktur och bidrag till Natos stående sjögående styrkor.

Redovisning avseende aktuella styrkebidrag till Natos styrkemodell⁶⁶ samt bemanningsläget i Nato framgår av hemlig underbilaga 3.1.

EU

Sverige bemannar fem befattningar i EU:s militära stab (EUMS) och tre befattningar vid *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC). MPCC planerar och utövar militärstrategisk ledning av utbildnings- och träningsinsatser. MPCC utvecklades under året till att även kunna leda EU:s militära snabbinsatsförmåga. Deltagandet bidrog till EU:s stöd till Ukraina, den gemensamma utvecklingen av förmågan till krishantering samt förmåge- och konceptutveckling inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP).

⁶⁶ Regeringsbeslut I:1 - Framställning från Försvarsmakten om uppdrag att anmäla in myndighetens krigsorganisation till Natos styrkemodell, 2024-05-16 (F62024/00921)

Försvarsmakten har fortsatt en aktiv medverkan i Europeiska unionens militärkommitté (EUMC) samt deltagit med ämnesexperter i olika arbetsgrupper och seminarier. Sverige bemannade tillsammans med Polen en befattning som militärrådgivare vid EU-delegationen i Ukraina (Sverige under första och Polen det andra halvåret).

Försvarsmakten deltog i, eller bevakade, arbetet inom flertalet av Europeiska försvarsbyråns (EDA) arbetsorgan för förmågeutveckling liksom inom de arbetsorgan inom byråns teknologi- och innovationssamarbete som berör det bredare policyområdet energi och miljö. Tyngdpunkten var krav på harmonisering, utbildning och övningar. Regelbunden samordning genomfördes med Regeringskansliet, Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).

Försvarsmakten bidrog även aktivt till förberedelserna och genomförandet av den samordnade försvarsöversynen (*Coordinated Annual Review on Defence, CARD*) samt i arbetet med att förbereda arbetsprogram och projekt inom ramen för den Europeiska försvarsfonden (EDF), liksom berett beslut om medfinansiering för EDF arbetsprogram 2024. Därutöver stöttade Försvarsmakten Förvarsdepartementet inom ramen för de tre översyner som genomförts av EDA, Permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) samt EDF i syfte att tillföra militär expertis.

Försvarsmakten deltog fortsatt i sammanlagt nio projekt inom Pesco.

Förenta Nationerna (FN)

Försvarsmaktens engagemang inom FN-systemet syftar till att påverka processer, bibehålla kunskap och möjliggöra framtida styrkebidrag och högre befattningar inom FN-systemet. Under året har Försvarsmakten haft två individer vid FN-representationen i New York (en för UD:s räkning och en utsänd av Försvarsmakten) som del av sitt långsiktiga engagemang fortsatt bidragit med militärobservatörer till de FN-ledda observatörsgруппerna *United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO)* och *United Nations Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP)*. Försvarsmaktens internationella centrum *Swedish Armed Forces International Centre (SWEDINT)* och det nordiska centret för gender i militära operationer *Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM)* genomförde kursverksamhet med direkt koppling till FN:s verksamhet.

Övriga multilaterala samarbeten

European Intervention Initiative (EI2)

Under 2024 har aktiviteten inom EI2 arbetsgrupper fortsatt minska i omfattning och de arbetsgrupper som Försvarsmakten deltar i, *High North and Baltic* samt *Sahel and Western Africa*, genomförde inte några möten under året. *Military European Strategic Talks* genomfördes endast vid ett tillfälle, denna gång med Sverige som värdnation. Under 2024 pågick en diskussion om att överse framtida inriktning för arbetsgrupper, vilket får ses som en del i en naturlig utveckling av konceptet. Några övergripande förändringar bedöms inte som nödvändiga i nuläget.

Joint Expeditionary Force (JEF)

Samarbetet leds av Storbritannien och syftar till att utveckla förmågan att kunna genomföra gemensamma aktiviteter och vid behov, efter politiska beslut, genomföra operationer i en JEF-kontext. I samarbetet ingår Danmark, Estland, Finland, Island, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, och Sverige. Samarbetet har gått från operativa studier till operationsplanering och genomförande av operationer med en första aktivering av en *JEF Response Option* i december 2023. Under sommaren 2024 skedde ytterligare en JEF-aktivering betecknad *Nordic Warden* som syftade till att stödja skyddet av kritisk undervattensinfrastruktur. I november genomfördes stabsövningen *Joint Protector 24* som omhändertog lärdomar från Ukraina och övade en mindre och mer rörlig stab i att planera och genomföra koordinerade operationer för att bland annat hantera hybridhot. Avslutningsvis deltog Försvarsmakten i flertalet JEF-möten på operativ och militärstrategisk nivå där arbetet för den fortsatta operationaliseringen av JEF diskuterades.

Framework Nations Concept (FNC)

Samarbetet inom FNC leds av Tyskland och är ett multilateralt forum som syftar till att främja samarbete inom förmågeutveckling samt styrkegenerering. Under 2024 har Försvarsmakten gått med i *FNC Logistics*. Försvarsmakten deltar sedan tidigare i *Baltic Maritime Component Command (BMCC)*, *Multinational Coordination Centre-Europe (MMCC-E)*, *Geospatial, Meteorological and Oceanographic Support (Geo-METOC)*, *Chemical, Biological, Radiological, and Nuclear Protection (CBRN Protection)* och *Counter-RAM/Short Range Air Defence (C-RAM SHORAD)*. Deltagandet innefattade inga åtaganden och gav Försvarsmakten möjligheten att delta i projekt som bedöms gagna utvecklingen av den egna försvarsförmågan.

Nordic Defence Cooperation - Nordefco

Under det danska ordförandeskapet har samarbetet i huvudsak präglats av att samtliga nordiska länder nu är allierade och har samma försvarspolitiska grund. Under året nåddes ett flertal viktiga milstolpar för det nordiska försvarssamarbetets utveckling. Ett sådant exempel är den nya *Vision for Nordic Defence Cooperation* som antogs den 30 april 2024. Visionen beskriver att försvarssamarbetet ska fördjupas och operationaliseras inom åtta områden till 2030. Vision 2030 har en mycket hög ambitionsnivå där målsättningen är att länderna ska vara förberedda på och ha förmågan till att planera och genomföra gemensamma operationer för att hantera nuvarande och framtida utmaningar, i såväl nordisk ram som med övriga allierade inom ramen för Nato.

Ett ytterligare steg i det fördjupade samarbetet är *Nordic Defence Concept (NDC)* som signerades av de nordiska försvarshefarna i september 2024. NDC är en central del i att nå målen i Vision 2030 och beskriver de övergripande principerna för det nordiska samarbetet som stärker ländernas förmåga att agera tillsammans i alla säkerhetssituationer, över hela konfliktskalan.

Under 2024 påbörjades en revidering av Nordefcos struktur på både militär och politisk nivå då alla länder blivit allierade och att Nordefco har fått ett starkt operativt fokus till följd av Vision 2030. I september 2024 godkändes det första steget av en ny struktur av MCC som ska vara operativt driven, vara flexibel och möjliggöra implementeringen av Vision 2030.

För att implementera Vision 2030 på militär nivå påbörjades även arbetet med att ta fram en färdplan. Syftet är att bryta ner målen i Vision 2030 till effekter, för att sedan identifiera nödvändiga åtgärder som behöver vidtas för att uppnå dessa. Revideringen av Nordefcos struktur och utvecklingen av färdplanen sker parallellt för att omhänderta de nya kraven från Vision 2030.

Under året tog *Cooperation Area Capabilities (COPA CAPA)* fram ett förslag över en ny process för nordisk förmågeutveckling som ska säkerställa att förmågeutvecklingen utgår från nationella och regionala behov och mål. Processen avser även öka det nordiska samarbetets synkronisering med NDPP och harmonisering med processer inom EU.

Under året togs initiativ till att utveckla en nordisk industribas för att kunna skala upp produktion och därmed kunna åtgärda rådande brister på bland annat ammunitionssidan. Initiativet går under benämningen Nordefco++ ammunition initiative, och inkluderar ett antal andra länder som bjudits in att delta (Nederländerna, Storbritannien, baltiska staterna samt USA). Initiativet har satta målsättningar både på kort, medel och lång sikt.

Samarbete mellan Sverige, Finland och USA (TCC)

Det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Finland och USA (TCC) har under 2024 fortsatt i fyra spår; logistik, *Command, Control, Computer and Intelligence (C4I)*, Cyber samt träning och övning (TREX). Resultat från detta samarbete redovisas i anslutning med särskilda möten på Försvarsdepartementet.

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Försvarsmakten stödjer fortsatt Sveriges engagemang i OSSE genom att avdela en militär rådgivare till Sveriges permanenta delegation vid OSSE. Rådgivaren deltar främst vid de militärpolitiska mötena inom Forum för Säkerhetssamarbete där arbetet med förtroendeskapande och säkerhetsbyggande åtgärder bedrivs. Verksamheten inom OSSE är fortsatt kraftigt påverkad av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och de blockeringar detta medför. Verksamhet under Wiendokumentet och *Open Skies*-fördraget har dock kunnat fortsätta, om än i mycket begränsad omfattning. Försvarsmakten har kunnat genomföra några sådana aktiviteter (se vidare under avsnittet *Rustningskontroll*).

Internationell militär test, utbildning- och övningsverksamhet (ITÖ)

5 e § Försvarsmakten ska inom sitt verksamhetsområde kunna bedriva internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige. Försvarsmakten ska även, i Sverige och utomlands, kunna genomföra utbildning för svenska och utländska deltagare avseende internationell fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet.

SFS
2007:1266

ITÖ är internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet som genomförts i Sverige med utländska förband och/eller utländsk militär materiel. Ur ett svenskt perspektiv har syftet varit att öka nyttjandegraden av och kostnadstäckningen för befintlig infrastruktur för tester, utbildning och övning. Det är Försvarets materielverks (FMV) division Test och evaluering som marknadsför och säljer dessa resurser till andra länders försvarsmakter. I samband med marknadsföringen har Försvarsmakten bistått FMV med kontakter till andra nationers försvarsmakter. Vid genomförande av verksamheten har Försvarsmakten tillhandahållit tjänster vilka FMV betalat för. Under 2024 uppgick kostnaden för dessa tjänster i storleksordningen tio miljoner kronor som för 2025 förutses den bli lägre.

Verksamheten under 2024 bedrevs huvudsakligen på FMV:s provplats i Vidsel respektive Älvdalen.

Beteckning test	Testtillfälle under kvartal (Q)	Land	Beskrivning test
AJAX	Q1-2024	Storbritannien	Vinterkörning med stridsfordon & skjutprov
Enforcer	Q1-2024	Tyskland	Skarpskjutning med LVM 1800+
ART NUV	Q1-2024	Schweiz	Artilleri 155 mm, test av tändrör
AMRAAM	Q2 -2024	Schweiz	Robot-skjutning
Ultimate Dragon	Q3-2024	Nederländerna	Större övning med artilleriskjutning
SPEAR CAP3	Q3-2024	Storbritannien	Robotskjutning från flygplan
TAURUS	Q3-2024	Spanien	Flygtester
TAKSUS 24	Q4-2024	Schweiz	Telekripträning med helikopter

Tabell 12 Under 2024 genomförda internationell test-, utbildnings- och övningsverksamhet i FMV:s regi

För mer detaljerad redovisning gällande tjänster till andra länders försvarsmakter under 2024 hänvisas till FMV:s årsredovisning för 2024.

Rustningskontroll

Uppdrag till Försvarsmakten inom rustningskontroll samt förtroende- och säkerhetsskapande verksamhet återfanns i bilaga 3 till Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försvarsmakten och i Förordning (1995:336) med anledning av vissa åtaganden inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Inom ramen för Wiendokumentet genomfördes informationslämning inom angivna tidsförhållanden. Försvarsmakten arrangerade under året ett svenskt flygbas- och förbandsbesök för övriga OSSE-stater. Två inkommande områdesinspektioner från Spanien respektive Kanada samt en inkommande förbandsutvärdering från Tjeckien togs emot. Det genomfördes en utgående områdesinspektion i Belgien och en utgående förbandsutvärdering i Storbritannien. Vidare deltog Försvarsmakten med gästinspektör i en tjeckisk områdesinspektion i Irland, en luxemburgsk områdesinspektion i Bosnien- Hercegovina, en portugisisk förbandsutvärdering i Serbien och en belgisk förbandsutvärdering på Malta. Myndigheten deltog även vid observation av övningar i Polen, Estland och Lettland samt vid flygbas- och förbandsbesök i Belgien, Nederländerna, Luxemburg och Portugal. Försvarsmaktens mottagande, deltagande och genomförande av aktiviteter inom Wiendokumentet bedöms ha haft en förtroendeskapande effekt.

Inom fördraget om observationsflygningar genomfördes en utgående observationsflygning tillsammans med Tyskland, Storbritannien, Kanada och Lettland över Bosnien- Hercegovina samt en utgående observationsflygning tillsammans med Tyskland, Spanien och Storbritannien över Georgien. Två utgående övningsobservationsflygningar genomfördes, den första tillsammans med Tyskland och Frankrike över Kanada, den andra tillsammans med Tyskland, Norge och Danmark över Finland. Försvarsmaktens deltagande och genomförande av observationsflygningar bedöms ha haft en förtroendeskapande effekt.

Inom förhandlingsstöd lämnades underlag till den årliga rapporteringen inom 1980-års vapenkonvention, Ottawakonventionen och Klusterkonventionen. Vidare deltog Försvarsmakten vid och lämnade stöd till intersessionella möten och statspartsmöten inom 1980-års vapenkonvention, Klusterkonventionen, Ottawakonventionen samt möten avseende *Lethal Autonomous Weapon System*.

Inom vapenkontrollsprotokollet *Small Arms and Light Weapons* lämnades underlag för den årliga rapporteringen till OSSE angående identifierat överskott, samt beslagtagna och destruerade små lätta vapen. Underlag lämnades även för informationslämning till FN avseende militärt innehav av konventionella vapen samt till OSSE gällande dokumentet för uppförandekoden.

Underlags- och informationslämning skedde inom stipulerade tidsramar vilket möjliggjort för Sverige att kunna infria sina åtaganden vilka syftar till ökad säkerhet och förtroende länder emellan. Försvarsmaktens genomförande av åtaganden inom Wiendokumentet och Fördraget om observationsflygningar bedöms ha varit uppskattade av berörda parter och på ett positivt sätt bidragit till att Sverige på ett fortsatt stabilt sätt infriat sina åtaganden inom OSSE rörande förtroende och säkerhetsskapande åtgärder.

Exportstöd

Enligt förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten ska Försvarsmakten på uppdrag av Försvarets materielverk (FMV) bedriva exportstödande verksamhet inom försvarssektorn. Detta sker med full kostnadstäckning med undantag för avskrivningskostnader för JAS 39 C/D och E enligt anvisning i regleringsbrevet. Exportstödet ska innebära en försvarsnytta för Sverige.

Det ändrade omvärldsläget innebar ett ökat internationellt intresse för svensk försvarsmateriel vilket indikerades av fler förfrågningar till industrin och FMV, vilket ledde till ett ökat behov av exportstöd. Under året var omfattningen på uppdragen större jämfört med tidigare år. Genom större omfattande uppdrag och ett ökat intresse bidrog försvarsexport till förbättrade möjligheter för en kostnadseffektiv tillgång till materiel genom delning av kostnader med andra länder. En ökad export av försvarsmateriel bidrog även till att bevara högteknologisk kompetens i Sverige.

Därutöver värderas eventuella risker i samband med exportstöd. Utifrån ett ekonomiskt perspektiv innebär exportstöd inte nödvändigtvis möjligheter till kostnadsdelning och bidrag till försvarsnytta. De indirekta effekterna som en ökad försäljningsvolym har haft på industrins prissättning var fortsatt svåra att bedöma. Däremot innebär fler exportkunder framtida möjligheter till kostnadsdelning vid utveckling och vidmakthållande av berörda materielsystem.

Försvarsmakten genomförde på uppdrag av FMV och industrin förevisning och demonstration för presumtiva kunder till försvarsmateriel som används av myndigheten. Skjutfält och övningsterräng uppläts till industrin för verksamhet relaterad till export av försvarsmateriel.

Exportstöd till BAE Bofors avseende Archer inom ramen för Schweiz utvärdering av artillerisystem slutfördes under året. Försvarsmakten avdelade även sakkunnig personal som stöd vid förevisning av Archer vid andra tillfällen. Stöd lämnades även till Saab AB inom ramen för försäljning av radarflygplan AEW till Polen.

Under offertarbetet kopplat till förlängning av avtal JAS 39 C/D till Tjeckien och försäljning av fyra JAS 39 C till Ungern bidrog myndigheten med stöd till FMV.

Stöd till exportåtagande rörande JAS 39 Gripen för Tjeckien, Ungern och Thailand genomfördes kontinuerligt under 2024 med både materiellt stöd och utbildning. Stöd inom olika områden avseende införandet av JAS 39E i Brasilien genomfördes.

Klimat och miljö

I enlighet med förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten ska Försvarsmakten ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred, med beaktande av de krav som uppgifterna enligt 1 - 4 §§ i myndighetsinstruktionen ställer. Inom ramen för miljöarbetet ska myndigheten bidra till att generationsmålet för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som regeringen fastställt nås.⁶⁷

Försvarsmaktens inriktning för hållbarhet är att miljöarbetet ska integreras i ordinarie verksamhetsstyrning, där det är relevant och där åtgärder ger störst effekt. Arbete och åtgärder inom följande områden ska prioriteras, utifrån var det bedöms medföra störst nytta för myndighetens verksamhet eller för miljö och klimat; Begränsad klimatpåverkan, Anpassning till ett förändrat klimat samt Miljöhänsyn vid användning av mark- och vatten.

Under 2024 har arbete i syfte att integrera miljöfrågor i nu gällande lednings- och styrmodell fortgått. En översyn av det systematiska miljöarbetet var i fokus.

Begränsad klimatpåverkan

Arbetet med att kartlägga myndighetens direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser påbörjades under 2023 och fortlöpte under 2024. Årets arbete innefattade framtagande av metodik och identifiering av lämpliga datakällor.

Anpassning till ett förändrat klimat

Försvarsmaktens arbete med klimatanpassning utgår från förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete och redovisas separat.⁶⁸

Under 2024 togs beslutet att genomföra en studie, *GEM 252604S Vädrets framtida påverkan på genomförandet av multidoroperationer*. Utgångspunkten för studien är de operationstyper som bedöms som strategiskt viktiga, och arbetet med studien kommer bli en viktig del i integreringen i det övergripande strategiarbetet.

Miljöhänsyn vid användning av mark- och vatten

För att öka miljöhänsyn har miljöriskanalys genomförts, på och utanför övningsfält, vid större övningar och värdlandsstöd (VLS). I förekommande fall har anmälningsärenden, tillstånd och dispenser sökts vilket har resulterat i restriktioner och miljöannex (övningsorder) samt adekvata soldatinstruktioner. Mark- och miljöorganisationen i respektive övningsledning har ansvarat för att hantera eventuella avvikelser och skador.

Under året har 47 miljöavvikelser registrerats där majoriteten är diesel- och oljeläckage. Då verksamheten har rutiner för att omhänderta dessa spillolyckor och omfattningen varit ringa har inga direktanmälningsärenden registrerats. Det sker ett arbete inom Försvarsmakten att se över processen och systemet för avvikelshantering för att ytterligare kvalitetssäkra denna statistik.

Under året gav Försvarsmakten institutionen för akvatiska resurser på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag att genomföra två studier kopplat till verksamheten och risken att sprida invasiva arter och smitta vid övningar i skog och inlandsvatten samt den militära påverkan på akvatiska ekosystem. Dessa rapporter väntas första kvartalet 2025.

⁶⁷ §, Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

⁶⁸ Skrivelse FM2024-29672:1 Redovisning av Försvarsmaktens klimatanpassningsarbete, 2025-02-05

Samarbeten inom klimat och miljö

Miljödelegationen

Inom försvarssektorn sker ett samarbete avseende gemensamma utmaningar inom miljöområdet. Ledningsrepresentanter från respektive myndighet⁶⁹ träffas årligen inom ramen för Försvarssektorns Miljödelegation för att b.la diskutera inriktning av miljöarbete inom sektorn. Det praktiska arbetet sker i arbetsgrupper inom forumet med fokus på kemi, PFAS och klimat. Under 2024 skedde samverkan för att diskutera utmaningar och samarbetsmöjligheter inom försvarssektorns miljöarbete. Detta bidrog till en ökad förståelse för de utmaningar som försvarssektorn står inför men också för hur vi tillsammans kan arbeta för att nå framgång inom klimat- och miljöområdet.

Myndighetsnätverk för klimatanpassning

Försvarsmakten deltar i Myndighetsnätverket för klimatanpassning som leds av SMHI. Syftet med myndighetsnätverket är kunskapsöverföring mellan myndigheterna och det bidrar till ökade förutsättningar att anpassa verksamheten och vår operativa förmåga till ett förändrat klimat.

Representant för Försvarsmakten kommer under 2025 också representera i det nationella expertrådet för klimatanpassning som också leds av SMHI. Försvarsmakten deltar i systemområde Bebyggd miljö och infrastruktur.

Internationellt försvarsmiljösamarbete

Försvarsmakten deltar i flera internationella forum och samverkansgrupper inom bland annat EU och Nato i enlighet med Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Dessa forum har bidragit till en ökad kunskap och har möjliggjort erfarenhetsutbyte.

Amf 1 robotpluton samövar med US Marine Corps under Archipelago Endeavour 24. (Foto: Bezav Mahmod/Försvarsmakten)

⁶⁹ Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Fortifikationsverket, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt, Försvarshögskolan

Föreorenade områden

Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 21 februari 2025 redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit under 2024 för att minska spridningen av höglouerade ämnen, PFAS.

RB p 19

Hantering av prioriterade PFAS-föreningar

Berga

Försvarsmakten inledde under 2024 ett arbete med att rusta upp brandövningsplatsen så att PFAS-läckaget från hårdgjorda ytor och installationer minimeras. Arbetet är en inledande del med att minska spridningen av PFAS från brandövningsplatsen till Östersjön.

Karlsborg flygplats

Fortifikationsverket (FortV) fick under år 2022 uppdraget av Försvarsmakten att installera en reningsanläggning för vattnet som avrinner via Kärnebacken mot Bottensjön och Vättern. Under 2023 installerade FortV tre pilotanläggningar för att utvärdera vilken av dessa som bäst lämpar sig att nyttja i full skala på denna plats. Efter genomförd testperioden utvärderades resultaten som bedöms presenteras under första kvartalet 2025. Vidare påbörjades byggnationen av ett utjämningsmagasin som ska föregå reningsanläggningen.

Såtenäs

Försvarsmakten tog under 2022 fram en riskbedömning och åtgärdsutredning avseende ytvatten vid Såtenäs flygflottilj, F 7. Syftet med utredningen var att identifiera risker för människors hälsa och miljö samt att ta fram åtgärdsförslag för att minska spridning av PFAS till Vänern. Under 2023 vidtog Försvarsmakten åtgärder för att minska spridningen, bland annat genom sanering av en branddamm. Under 2024 genomfördes efterkontroll av dessa åtgärder samtidigt som underlag för en reningsanläggning för yt- och släckövningsvatten vid brandövningsplatsen togs fram.

Ängelholm

Under 2023 utförde RISE tester av reningsmetoder för att reducera PFAS i en damm belägen i anslutning till den före detta brandövningsplatsen. Under 2024 genomfördes en åtgärdsutredning syftande till att åtgärda PFAS-föreningen i dammen i anslutning till den före detta brandövningsplatsen.

Söderhamn

Under 2022 togs ett åtgärdsförslag fram för att minska spridningen av PFAS via dagvattennätet från napalmövningsplatsen vid före detta F 15 och under 2023 påbörjades åtgärdsförberedande undersökningar. Under 2024 fortgick förberedelser för åtgärder vid napalmövningsplatsen, bl.a. togs ett kontrollprogram fram för åtgärderna vid den f.d. napalmövningsplatsen.

Tullinge

Försvarsmakten fortsatte under 2024 med förberedelserna inför den planerade övertäckningen av den PFAS-föreorenade före detta brandövningsplatsen på f.d. F 18 flygflottilj.

Östersund

I slutet av 2023 upprättades förslag på tillfälliga åtgärder för att minska spridning av PFAS från f.d. F 4 på Frösön, Östersund. Under 2024 utvärderades föreslagna åtgärder inklusive planering av åtgärdsförberedande utredningar, bland annat tätning av en brunn. Utöver detta har en fördjupad riskbedömning påbörjats för Bynäset, där den bedömt största föreoreningskällan finns. För att kartlägga dagvattnets roll vid spridning av PFAS från flygplatsområdet utfördes provtagning av dagvatten under 2024.

Utfall kostnader och intäkter per verksamhet

Utfall (Mnkr)	2024			2023			2022		
	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Kostnad	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Kostnad	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Kostnad
1 Insatser									
07 Internationella insatser	132	1	-134	488	12	-500	947	1	-947
09 Nationella insatser	342	0	-342	312	0	-312	342	0	-342
<i>Totalt insatser</i>	<i>475</i>	<i>1</i>	<i>-476</i>	<i>800</i>	<i>12</i>	<i>-812</i>	<i>1 289</i>	<i>1</i>	<i>-1 289</i>
2 Uppbyggn. av IO och beredskap									
08 För Insatsorg. Gemensamt	9 361	514	-10 229	7 865	490	-8 514	8 637	266	-9 376
01 Arméförband	13 934	17	-15 940	11 634	21	-14 544	8 855	5	-11 045
02 Marinförband	8 500	19	-9 178	7 179	13	-8 472	6 235	15	-7 597
03 Flygvapenförband	11 753	343	-12 877	9 635	166	-11 006	9 219	137	-10 572
04 Lednings- och undförband	13 722	79	-13 466	10 678	74	-10 959	10 003	61	-10 328
05 Logistikförband	3 955	255	-3 922	3 543	231	-3 690	4 449	217	-4 571
06 Nationella skyddstyrkorna	1 477	3	-1 481	1 399	1	-1 402	1 345	0	-1 345
<i>Totalt IO/Beredskap</i>	<i>62 701</i>	<i>1 229</i>	<i>-67 093</i>	<i>51 933</i>	<i>995</i>	<i>-58 587</i>	<i>48 742</i>	<i>701</i>	<i>-54 834</i>
3 Utveckling									
10 Forskning och utveckling	1 043	3	-1 046	939	3	-942	841	5	-847
11 Materielutveckling	310	47	-357	272	42	-314	318	69	-387
<i>Totalt utveckling</i>	<i>1 353</i>	<i>50</i>	<i>-1 403</i>	<i>1 211</i>	<i>45</i>	<i>-1 256</i>	<i>1 159</i>	<i>75</i>	<i>-1 234</i>
4 Övriga verksamheter									
12 Övriga produkter	271	1 046	-1 317	222	736	-958	217	733	-950
5 Int. Fredsfrämjande verksamhet									
13 Fredsfrämjande verksamhet	35	0	-35	41	0	-41	47	0	-47
6 Stöd till samhället									
14 Lag Skydd Olyckor och stöd t civil vht	6	2	-8	7	18	-26	7	5	-12
Summa Försvarsmakten	64 841	2 329	-70 333	54 213	1 807	-61 679	51 462	1 514	-58 366

Tabell 13 Utfall kostnader och intäkter 2022-2024

I utfall för verksamhetsområde (produktgrupp 12) Övriga verksamheter ingår bl.a. statsceremoniell verksamhet (högvakt), säkerhetsinspektioner och studier, främst i utlandet.

Utfallet för verksamhetsområde (produktgrupp 09) Nationella insatser, avser del av den verksamhet som redovisas i avsnittet Nationella operationer. Inom ramen för verksamhetsområdet avses kostnader för nationella operationer, transiteringar, operativa transporter och beredskapskontroller/operationer – det vill säga verksamhet som genomförs i syfte att försvara Sverige och hävda territoriell integritet.

Utfallet som fördelats till verksamhetsområde (produktgrupp 08) Insatsorganisationen gemensamt, består av gemensamma utbildnings- och logistikkostnader samt övriga försvarsmaktsgemensamma kostnader. Exempelvis ingår kostnader för verksamheten som bedrivs inom utbildningsförbanden, HRC och Försvarshälsan.

Redovisning av övriga återrapporteringskrav

Rapportering enligt den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet

Försvarsmakten ska bidra till genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet i enlighet med regeringens beslut om Sveriges nationella handlingsplan på området (UD2023-04798). Försvarsmakten ska i samband med årsredovisningen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa resultatet av det arbete myndigheten bedrivit med utgångspunkt i de fyra övergripande målen i handlingsplanen och fokusera på resultat.

RB p 25

Försvarsmakten har under 2024 arbetat med att inkludera ett jämställdhetsperspektiv i sin försvarsplanering. I den nationella försvarsplaneringen arbetar myndigheten med att engagera en bredd av olika målgrupper och organisationer genom civil-militära samverkansfunktioner inom ramen för insatser och för totalförsvarsplaneringen. Utöver detta har myndigheten inkluderat ett jämställdhetsperspektiv i planeringen inför *Forward Land Forces* (FLF) i Lettland.

Försvarsmakten har inom ramen för SSR-samarbetet, genom *Nordic Centre for Gender in Military Operations* (NCGM), fortsatt att ge stöd till Moldavien, Georgien och Ukraina. Bland annat deltog ukrainska officerare på Natocertifierade kurser vilket bidragit till Ukrainas uppbyggnad av landets jämställdhetsrådstruktur. De utbildningar och kurser som NCGM har genomfört med deltagare från Ukraina bedöms ha bidragit positivt till att fler kvinnor frivilligt mobiliserat för att på olika sätt delta aktivt i kriget mot Ryssland. I februari 2024 deltog NCGM med personal vid ett forum för erfarenhetsdelning mellan aktiva officerare, veteraner, frivilligorganisationer och representanter från försvarsdepartementet inklusive den ukrainske vice försvarsministern. Bland det växande antalet veteraner är två procent kvinnor. Sammantaget under året genomfördes ett tjugotal webbmöten i syfte att dela sakkunskap med representanter från ukrainska försvarsdepartementet, Ukrainas delegation till Nato, frivilligorganisationer och militära utbildningscentrum.

Inom ramen för arbetet med att förebygga och hantera konfliktrelaterat sexuellt våld organiserade NCGM ett expertmöte i september med deltagare från FN:s generalsekreterares särskilda representant för sexuellt våld i konflikt, Ukraina, Irland, Storbritannien och Sverige. Mötet resulterade i en rekommendation om allmänna principer avseende militära aktörers roll i att rapportera och dokumentera krigsförbrytelser, inklusive sexuellt våld. NCGM kommer fortsätta utveckla expertkunskap och sina utbildningar för att jobba mot ett stärkt skydd av kvinnor och flickor i samband med väpnad konflikt. Under året fortsatte NCGM att erbjuda online kursen *Identifying, Preventing and Responding to Sexual Exploitation and Abuse* som ges via Natos webbportal.

NCGM har bidragit till integreringen av ett genderperspektiv i Natos övningsverksamhet på taktisk och operativ nivå vid övningarna *LoyaLeda*, *Steadfast Duel*, *Steadfast Dagger* och *Steadfast Deterrance*. Under året stöttade centret även Natos militärstrategiska högkvarter i Europa (SHAPE) som en del i utvärderingsteamet och som mentorssöd till genderrådgivare i övningarna. NCGM omhändertar observationerna från övningsverksamheten som lärdomar inför justeringar av kommande kurser/seminarier.

NCGM fortsatte att bidra till ökad samordning inom Natos *gender-community of practice* och centrets medlemsländer. Den alltmer internationella sammansättningen ger NCGM ännu mer intern expertis, vilket stärker de internationella samarbetena. Centret genomför även regelbundna synkroniserings- och koordineringsmöten med nyckelaktörer inom Natos *gender community of practice* på olika nivåer. Mötena har skapat utrymme för samordning av Natos jämställdhetsprioriteringar, aktiviteter och utbildningar på policy-nivå samt bland utbildningsleverantörer. Centret har även genomfört en utställning i samarbete med det ukrainska initiativet "Beväpna kvinnor nu" (*Arm Women Now*) med syftet att belysa utmaningar och lösningar relaterat till tillgången på uniformer och personlig skyddsutrustning för kvinnor.

Under 2024 fortsatte Försvarsmakten att, som en tillikauppgift, bemanna befattningen som *Primary Augmentee Gender & Human Rights Advisor* vid *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC) i Bryssel, vilka ansvarar för den operativa planeringen av EU:s militära insatser vad avser icke-exekutiva insatser det vill säga träningsinsatser, inklusive *EUAM Ukraine*. Under 2024 genomförde en svensk deltagare NCGM *Gender Advisor*-kursen, fem deltagare genomförde *Gender Focal Point*-kursen samt en svensk deltog i *NATO Key Leader Seminar*.

Under första halvåret 2024 var överbefälhavaren ordförande i *Women, Peace and Security (WPS) CHODs Network*, ett globalt nätverk för cirka 60 försvarsschefer och företrädare för multinationella organisationer med syfte att främja WPS-arbetet inom försvarsmakter och inom ramen för internationella operationer. Efter att Jamaica övertog ordförandeskapet i juni 2024, fortsätter överbefälhavaren som representant i *Executive Committee* som stödjer ordföranden. Under senare delen av 2024 påbörjades arbetet med att etablera en Natodoktrin där Sverige deltar i arbetsgruppen genom Försvaretsmakten.

Vid varje tillfälle som Försvaretsmakten sänder ut personal på en insats genomförs insatsförberedande utbildning. Kvinnor, fred och säkerhet ingår som en del av utbildningen vilket innebär att samtliga som ingår i en förbandsinsats eller i en enskild insats utbildas innan de skickas ut till insatsområdet. Under 2024 var Försvaretsmakten ordförande i undergruppen för WPS inom ramen för arbetet i fredsfrämjande rådet. Övriga myndigheter som deltar är Polisen, Folke Bernadotteakademin, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, SIDA och Domstolsverket. Under 2024 genomfördes två möten.

Fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter

[...] En gemensam redovisning av arbetet ska lämnas årligen till Regeringskansliet (Försvaretsdepartementet och Justitiedepartementet) i samband med att myndigheternas årsredovisning lämnas till regeringen. Redovisningen ska innehålla såväl en verksamhetsuppföljning som en ekonomisk redovisning.

SRB 8

De deltagande myndigheternas gemensamma redovisning

Försvarets radioanstalt, Försvaretsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Säkerhetspolisen har under året arbetat med samverkan på cybersäkerhetsområdet inom ramen för Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC). Arbetet har genomförts i nära samverkan med Försvarets materielverk, Polismyndigheten och Post- och telestyrelsen.

NCSC har under året arbetat utifrån regeringsuppdragen och den aktivitetsplan som beslutats. Ett flertal lägesbilder har levererats till Regeringskansliet och NCSC har även besvarat flera informationsförfrågningar ifrån uppdragsgivarna. Vidare har beredskap funnits för att koordinera större incidenter inom cyberområdet som en del i NCSC:s arbete med incidentkoordinering. Planerade insatser kring valet till Europaparlamentet och *Eurovision Song Contest* har genomförts.

Samverkan mellan privata och offentliga aktörer har fortsatt att utvecklas och förvaltas. Samverkan pågår inom fyra sektorer samtidigt som dialoger pågår med andra aktörer kring olika former av samverkan. En planering av utbildningar och övningar för de kommande åren har tagits fram baserat på en genomförd behovsinventering. Under året har ett flertal övningar genomförts. Dessa inkluderar MISP-övningar (*Malware Information Sharing Platform* övningar), övning inför valet till Europaparlamentet, *Cyber Challenge* och Natoövningen *Cyber Coalition*.

Verksamheten har under året präglats av den utredning som pågått kring ett nytt nationellt cybersäkerhetscenter och arbetet kring de stödjande förutsättningarna har som ett resultat av detta flyttats över till Försvarets radioanstalt. Under hösten fattade regeringen beslut om en ändrad instruktion för Försvarets radioanstalt som då gavs det formella ansvaret för NCSC från den 1 november 2024. På en strategisk nivå har diskussioner inletts om hur samverkan mellan myndigheterna ska utformas framöver.

Försvaretsmaktens verksamhet

Försvaretsmakten deltog i den huvudsakliga produktion som genomförts på centret inom ramen för uppdraget. Det omfattade bland annat framtagande av lägesbilder, incidenthantering och deltagande i den externa samverkan med privata och offentliga aktörer. Härutöver förstärkte Försvaretsmakten centret vid särskilda tillfällen med ytterligare bemanning och med personal i beredskap som exempelvis under valet till Europaparlamentet.

Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft

Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. Förordning (2010:650).

Myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft

Vindkraftverk och andra höga objekt

En vindkraftsetablering föregås i regel av en tillståndsansökan enligt miljöbalken (6 respektive 9. kap), eller i vissa fall en bygglovsprövning. Ansökan genomförs i samråd med Försvarsmakten som i egenskap av sektorsmyndighet yttrar sig över den föreslagna åtgärdens eventuella påverkan på riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Försvarsmaktens yttrande utgör en del av tillståndsprocessen och ger både sökande och den prövande myndigheten värdefull information, bland annat avseende potentiella konflikter, försvarsintressen eller nödvändiga åtgärder för att möjliggöra samexistens.

Under 2024 har Försvarsmakten analyserat och lämnat svar på 203 enskilda remisser inklusive 3 750 enskilda positioner och 142 områden gällande vindkraft på land och till havs. En stor andel av remisserna gällande vindkraft på land har varit förenliga med riksintressen för totalförsvarets militära del, antingen i sin helhet eller med en viss anpassning. Försvarsmakten kan konstatera att en större del av vindkraft remisserna till havs inte är förenliga med riksintressen för totalförsvarets militära del.

Andelen föreslagna etableringar till havs som riskerar att medföra skada på försvarsintressen är generellt större jämfört med de etableringar som föreslagits på land. Detta beror i viss mån på att remisserna gällande vindkraft till havs i regel omfattar mycket stora områden vilket innebär att Försvarsmakten måste utgå från att utbyggnad sker i hela området om ett tillstånd meddelas. Det finns stora utmaningar med att i dagens planerings- och tillståndsprocesser åstadkomma samexistens mellan en kraftigt utbyggd vindkraft och riksintressen för totalförsvarets militära del.

Vågkraft

Under 2024 inkom endast en remiss gällande vågkraft. Försvarsmakten lämnade i det ärendet ett yttrande utan erinran. Ärendet gällde en testanläggning för vågkraft på västkusten. Vågkraft kan beroende av placering vara i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del, exempelvis inom sjöövningsområden där fasta installationer kan utgöra hinder för fartygens möjligheter att fritt förflytta sig.

Samverkan i samhällsplaneringen

Försvarsmakten har under 2024 fortsatt bidra till samexistens med andra samhällsintressen inom samhällsplaneringen. Eftersom myndighetens möjligheter att effektivt bidra till samexistens är störst i planeringsprocessen, då mark- och vattenområdets lämplighet för olika ändamål utreds, prioriteras myndighetssamverkan samt planering på regional och nationell nivå. Försvarsmakten deltar exempelvis i regeringsuppdrag om nya områden för energiutvinning i havsplanerna och deltagande i regionala analyser gällande lämpliga områden för vindkraft i Dalarna och Värmland. Arbetena genomfördes i samverkan med berörda länsstyrelser, Statens energimyndighet och Havs- och vattenmyndigheten. Denna typ av arbeten syftar bland annat till att skapa förutsägbarhet för aktörer som avser att ansöka om tillstånd för etablering av vindkraft och att genomföra den vindkraftsutbyggnad som de energipolitiska målen kräver.

Försvarsmaktens stöd i regeringsuppdraget att identifiera ytterligare områden till havs, vilka kan pekas ut som lämpliga för energiändamål, består i att analysera hur utbyggnad av vindkraft i ett stort antal olika havsområden skulle påverka riksintressen för totalförsvarets militära del och att utifrån det identifiera områden där utbyggnad kan ske utan påtaglig skada på försvarsintressen.

Försvarsmakten har under 2022-2024 deltagit i Energimyndighetens projekt Regional analys – Potential för hållbar vindkraftsutbyggnad i Dalarnas och Värmlands län. Försvarsmakten och övriga myndigheter inom totalförsvarets militära del samverkade med länsstyrelserna i Värmland och Dalarna och Energimyndigheten för att kunna identifiera en säker metod för framtagande av planeringsunderlag som gagnar samhällsplaneringsprocesser. Problembild och erfarenheter relaterat att hantera försvarssekretess i samhällsplaneringsprocesser är nya frågor för länsstyrelsernas projektorganisationer. En annan faktor som gör planeringsarbetet svårare är avsaknaden av mer vägledande faktorer rörande var vindkraftsetablering är önskvärd ur ett energiproduktions- och energidistributionsperspektiv. Mer omfattande och utförliga slutsatser, lärdomar och utvärderingsresultat avses tas fram när utvärderingen är genomförd.

Avgiftsbelagd verksamhet

Försvarsmaktens avgiftsbelagda verksamhet omfattar avgifter för uppdragsverksamhet, avgiftsintäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen (1992:191) samt offentligrättsliga avgifter. Avgiftsintäkterna redovisas mot anslag och disponeras enligt regleringsbrevet av myndigheten.

Huvuddelen av intäkterna avser uppdragsverksamhet, där Försvarsmakten tar ut avgifter för varor och tjänster enligt bemyndigande i förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten (SFS 2024:143), regleringsbrev och andra lagar och förordningar. Verksamheten utgörs främst av försvarslogistik och verkstadsverksamhet avseende materiel, övnings- och utbildningsverksamhet som inkluderar exportstödjande tjänster, samt transporttjänster. Utöver detta sker uthyrning av lokaler och anläggningar, samt tillhandahållande av övriga varor och tjänster i anslutning till myndighetens ordinarie verksamhet.

Avgiftsintäkter i ovan nämnda uppdragsverksamhet kommer till största delen från Försvarets materielverk (FMV), men även från andra myndigheter, kommuner och regioner, samt andra länders försvarsmakter.

Uppdragsverksamheten omfattar även statsflyget, som regleras av Statsflygsförordningen (1999:1354) och stöd till samhället enligt förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet samt förordningen (2006:344) om Försvarsmaktens stöd till Polisen vid terroristbekämpning.

Enligt 3 kap. 2 § i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska utfallet av den avgiftsbelagda verksamheten kommenteras utifrån budget.

Tabell 14 redovisar intäkter, budget och utfall, för Försvarsmaktens avgiftsbelagda verksamhet, undantaget avgiftsintäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen (1992:191), enligt den indelning för återrapportering som framgår av budget för avgiftsbelagd verksamhet i Försvarsmaktens regleringsbrev. För 2024 ökade avgiftsintäkterna framförallt inom övning och utbildning kopplat till exportrelaterad verksamhet.

Uppdragsverksamheter (Tkr)	2024		2023		2022		Not
	Intäkter	Beräknad budget	Intäkter	Beräknad budget	Intäkter	Beräknad budget	
Försvarslogistik och verkstadsverksamhet	342 170	325 000	353 641	330 000	366 594	330 000	
Övning och utbildning	1 219 312	760 000	917 296	704 000	749 707	550 000	1
Transportverksamhet	109 871	85 000	89 419	14 000	14 059	14 000	
Statsflyget	5 764	7 000	8 472	7 000	7 608	7 000	
Stöd till civil verksamhet	1 393	4 000	19 074	4 000	4 209	1 500	2
Övrig uppdragsverksamhet	54 885	5 500	14 717	8 000	5 962	10 000	3
Summa	1 733 394	1 186 500	1 402 621	1 067 000	1 148 139	912 500	

Tabell 14 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2022-2024

- På grund av ökade kostnader för materielunderhåll som fakturerats vidare till Försvarets materielverk har intäkterna fortsatt ökat 2024 inom den exportrelaterade verksamheten.
- Intäkterna har minskat då Försvarsmakten 2023 lämnat omfattande stöd till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för stödsats efter jordbävning i Turkiet. Även efterfrågan av stöd från andra myndigheter var lägre under 2024 jämfört med tidigare år.
- Ökningen av intäkter från övrig uppdragsverksamhet avser främst ökat stöd till Försvarets materielverk vid prov, försök och utveckling av materiel för Försvarsmakten.

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp (tkr)	2024	2023	2022	2021	2020	Not
Låneram Riksgäldskontoret						
Beviljad låneram	2 319 000	2 029 000	2 932 200	2 630 000	2 650 000	
Utnyttjad låneram vid årets slut	1 591 607	1 318 771	1 252 749	1 249 168	2 290 920	
Kontokrediter hos Riksgäldskontoret						
Räntekontokredit	2 500 000	2 140 000	2 000 000	1 800 000	1 200 000	
Övriga kreditramar	0	0	0	0	1 000 000	
Maximalt utnyttjade kontokrediter	0	0	0	0	0	
Räntekonto Riksgäldskontoret						
Räntekostnader	0	0	0	0	377	1
Ränteintäkter	329 368	242 810	58 623	0	9	1
Avgiftsintäkter och andra ersättningar						
Avgiftsintäkter uppdragsverksamhet, beräknat belopp i regleringsbrev	1 186 500	1 067 000	912 500	853 300	878 400	
Avgiftsbelagd uppdragsverksamhet	1 733 394	1 402 621	1 148 139	1 139 463	1 053 328	
Övriga intäkter	147 293	99 926	267 337	294 360	325 415	2
Avgiftsintäkter som ej disponeras	70	68 970	0	0	0	
Anslagskredit						
Beviljad anslagskredit	4 390 063	5 732 615	5 023 422	1 414 126	1 373 697	3
Utnyttjad anslagskredit	787 404	487 904	1 249 629	5 602	13 594	3
Anslagssparande						
Summa utgående anslagssparande	4 113 965	1 052 099	289 295	1 234 595	1 070 193	3
Bemyndiganden						
Summa tilldelade bemyndiganden	60 536 577	49 064 000	43 051 751	22 500 000	21 500 000	4
Totalt gjorda åtaganden	47 739 968	34 268 374	38 851 362	19 371 301	12 506 684	4
Anställda						
Antalet årsarbetskrafter (st)	26 188	24 671	23 374	23 096	22 170	
Medelantalet anställda (st)	27 048	25 647	24 619	24 221	23 674	
Driftkostnad per årsarbetskraft	2 449	2 246	2 232	2 033	1 965	
Kapitalförändring						
Årets kapitalförändring	-3 723 055	-6 803 046	-5 859 310	-7 573 785	-7 548 422	
Balanserad kapitalförändring	-1 681 584	-1 799 868	-1 802 175	-655 390	-437 392	

- 2024 är ränteintäkter minskade med 4 995 tkr avseende återbetald ränta till Riksgälden hänförlig till återbetalning av anslagssparande från 2023. Genomsnittsräntan 2024 var 3,595 % och för tidigare år var den 3,475 % 2023, 0,758 % 2022, 0 % 2021 och -0,005 2020.
- I övriga intäkter ingår avgifter som myndigheten tagit ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen (1992:191) med 86 879 tkr.
- Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning – Finansiella villkor".
- Tilldelade bemyndiganden och gjorda åtaganden avser beställningsbemyndiganden för anslagen 1:1, 1:2 och 1:3. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning av beställningsbemyndigande".

Resultaträkning

Belopp (tkr)	2024	2023	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	64 841 371	54 213 369	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 880 687	1 502 547	2
Intäkter av bidrag	46 012	8 818	3
Finansiella intäkter	402 126	295 933	4
Summa Verksamhetens intäkter	67 170 195	56 020 666	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-23 633 175	-20 771 044	5
Kostnader för lokaler	-5 077 825	-3 807 862	
Övriga driftkostnader	-35 423 148	-30 843 757	6
Finansiella kostnader	-108 505	-85 742	7
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 090 837	-6 170 384	
Summa Verksamhetens kostnader	-70 333 490	-61 678 789	
Verksamhetsutfall	-3 163 295	-5 658 123	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	7 517	130 537	8
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-7 517	-130 537	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	4 337 868	1 520 093	
Lämnade bidrag	-4 897 628	-2 665 016	9
Saldo	-559 760	-1 144 924	
Årets kapitalförändring	-3 723 055	-6 803 046	10

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Utgående balans 2024-12-31	Utgående balans 2023-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	0	0	11
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	11
Summa Immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	205 549	246 937	12
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 421 502	1 359 975	12
Pågående nyanläggningar	652 479	520 456	12
Beredskapstillgångar	102 702 368	91 694 748	13
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	341 119	203 236	14
Summa Materiella anläggningstillgångar	105 323 018	94 025 352	
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	64 101	89 448	15
Summa Varulager m.m.	64 101	89 448	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	325 443	214 653	
Fordringar hos andra myndigheter	2 088 348	1 287 503	16
Övriga kortfristiga fordringar	30 218	22 450	17
Summa Kortfristiga fordringar	2 444 009	1 524 605	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	1 057 898	845 548	18
Övriga upplupna intäkter	152 584	208 545	19
Summa Periodavgränsningsposter	1 210 482	1 054 093	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	-3 299 501	-593 517	20
Summa Avräkning med statsverket	-3 299 501	-593 517	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14 866 561	10 278 353	21
Kassa och bank	1 665 280	348 190	
Summa Kassa och bank	16 531 841	10 626 544	
Summa Tillgångar	122 273 949	106 726 526	

Balansräkning

Kapital och skulder (tkr)	Utgående balans 2024-12-31	Utgående balans 2023-12-31	Not
Myndighetskapital			22
Statskapital	107 082 786	99 359 268	23
Balanserad kapitalförändring	-1 681 584	-1 799 868	22
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-3 723 055	-6 803 046	10
Summa Myndighetskapital	101 678 147	90 756 354	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	470 156	408 310	24
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador	1 669 773	1 698 823	25
Övriga avsättningar	572 311	769 751	26
Summa Avsättningar	2 712 241	2 876 883	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 591 607	1 318 771	27
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	3 601 630	2 831 656	28
Leverantörsskulder	7 487 263	4 513 812	
Övriga kortfristiga skulder	341 249	350 003	29
Summa Skulder m.m.	13 021 748	9 014 241	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	4 861 262	4 079 047	30
Oförbrukade bidrag	551	0	31
Summa Periodavgränsningsposter	4 861 813	4 079 047	
Summa Kapital och Skulder	122 273 949	106 726 526	
Ansvarsförbindelser			
Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador	6 Mdkr	6 Mdkr	32

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (Tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap								
1:1.1		-272 856	37 755 341	0	37 482 485	-37 198 907	1 924 911	2 208 490
1:1.2		1 331	195 278	0	196 609	-195 278	0	1 331
1:1.3	33	-207 504	23 384 493	0	23 176 989	-22 735 330	338 421	780 080
1:1.4		-7 544	1 653 487	0	1 645 943	-1 636 854	0	9 088
1:2.1	33	37 429	231 000	-14 479	253 950	-92 411	824	162 363
1:2.2	33	332 918	2 303 512	-303 112	2 333 317	-1 618 260	987	716 045
1:2.3	33	0	722 999	0	722 999	-697 813	0	25 186
1:2.4	33	0	1 000 000	0	1 000 000	-814 519	0	185 481
1:3.2	33	647 185	9 291 452	-194 162	9 744 475	-10 564 009	57 783	-761 752
1:4.1		8 548	1 074 905	-8 548	1 074 905	-1 100 557	0	-25 652
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan								
1:2.1	33	24 689	60 699	-22 779	62 609	-36 858	150	25 901
		564 195	77 673 166	-543 079	77 694 282	-76 690 797	2 323 077	3 326 561

Redovisning mot inkomsttitel (Tkr)

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
3312 Övriga inkomster av försäld egendom	-	70
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	-	7 447
Summa	-	7 517

Redovisning av beställningsbemyndigande (Tkr)

Anslag	Beslutat bemyndigande	Ekonomiska åtaganden vid årets början	Nya ekonomiska åtaganden	Utgifter mot anslag	Övriga förändringar	Ekonomiska åtaganden vid årets slut	Förväntad redovisning mot anslag				Slutår
							2025	2026	2027	2028-	
1:1.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar	37 023 689	23 396 085	14 584 486	10 173 386	1 701 590	29 508 775	14 609 790	7 182 942	5 099 361	2 616 682	2030
1:2.2 Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	200 000	0	200 000	0	0	200 000	200 000	0	0	0	2025
1:3.2 Anskaffning av materiel och anläggningar	23 312 888	10 872 290	11 442 922	5 813 291	1 529 272	18 031 193	9 254 698	3 752 681	3 244 934	1 778 880	2029

Fördelningen avser utestående åtaganden uppdelade på de år när infrianden (redovisning mot anslag) beräknas ske. Beräkningen är gjord med hänsyn tagen till de prognoser för leveranser (infrianden) som respektive leverantör lämnar till Försvarsmakten.

Finansiella villkor (Tkr)

Anslag		Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2024	Indrag av anslagsbelopp från 2023	Utnyttjad anslagskredit	Överdrag	Anslagssparande
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap							
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	1 087 780	3%	0	0	0	2 208 490
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	5 858	3%	0	0	0	1 331
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	2 254 149	3%	0	0	0	780 080
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	49 604	3%	0	0	0	9 088
1:2.1	Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt	600	3%	-14 479	0	0	162 363
1:2.2	Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	1 470	3%	-303 112	0	0	716 045
1:2.3	Natoavgifter	20 190	Inget	0	0	0	25 186
1:2.4	Europeiska fredsfaciliteten	30 000	Inget	0	0	0	185 481
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	906 045	453 023	-194 162	-761 752	0	0
1:4.1	Forskning och teknik-utveckling	32 247	Inget	-8 548	-25 652	0	0
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan							
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, Försvarsmakten	2 120	3%	-22 779	0	0	25 901
Summa		4 390 063		-543 079	-787 404	0	4 113 965

Redovisning av utfall mot villkor i regleringsbrev och regeringsbeslut för 2024

Nr	Villkor för anslag	Utfall (tkr)
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap		
1:1 ap.1 Förbandsverksamhet och beredskap		
4	Högst 2 500 tkr får användas till stöd för utländskt deltagande vid Partnerskap för fred-aktiviteter samt aktiviteter i andan av Partnerskap för fred och motsvarande i Sverige och utlandet.	0
5	Högst 175 000 tkr får användas för uppdragsättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet, inklusive ungdomsverksamhet.	171 766
6	Högst 90 000 tkr får användas till organisationsstöd enligt 5 § förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Av dessa medel får högst 1 700 tkr användas för bidrag till Försvarets civila idrottsförbund och till vissa militära tidskrifter.	88 300 1 700
7	Högst 30 000 tkr får användas till statsbidrag till frivilliga veteransoldat- och anhörigorganisationer för verksamhet som stödjer Försvarsmaktens personal före, under och efter tjänstgöring i internationella militära insatser samt anhöriga till sådan personal.	26 225
8	Högst 1 500 tkr får användas för stöd till organisationer som informerar och ökar kunskapen om totalförsvaret och Sveriges anslutning till Nato.	1 350
9	Försvarsinspektören för hälsa och miljö ska tilldelas högst 32 000 tkr. Av dessa medel ska lägst 2 500 tkr användas för dess kontroll och tillsynsverksamhet exklusive lönekostnader. ¹⁾	25 726 1 868
10	Försvarsmakten får använda högst 94 531 tkr som abonnemangsvgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.	94 531
11	Högst 5 000 tkr får användas för förtroende- och säkerhetskypande verksamhet i enlighet med bilaga 3.	3 210
14	25 000 tkr får användas för att finansiera kostnader i syfte att stärka cybersäkerheten inom ramen för ett nationellt cybersäkerhetscenter.	23 657
1:2 ap.1 Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Europeiska fredsfaciliteten och Athena		
1	Uppföljning personal i internationella insatser, högsta belopp 20 000 tkr.	8 290
1:4 ap.1 Forskning och teknikutveckling		
2	Högst 25 000 tkr får användas för flygteknisk forskning inom NFFP i enlighet med de beslut som fattas inom programmet.	25 000
4	Högst 60 000 tkr får användas till Innovationsprogrammet för civil-militära synergier med syfte att höja den militära förmågan	59 762
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan		
1:2 ap.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet		
	Av medlen får 56 000 tkr användas för personalbidrag inom ramen för EU-delegationer samt FN:s och andra organisationers insatser enligt specifikation.	34 225
	Av medlen får 2 800 tkr användas för annan insatsnära verksamhet i form av t.ex. insatsförberedande utbildning.	1 038
	200 tkr får användas för att stödja en utbildningsinsats för kvinnliga militärobservatörer inom ramen för UNMOC	0

- Med anledning av högt vakansläge (på 20%) samt ökning av händelsestyrda ärenden har årets planerade verksamhet inte kunnat genomföras fullt ut, tillsynsresor har skjutits på framtiden. Det har medfört ett underutnyttjande av verksamhetens tilldelade medel.

Finansieringsanalys

Belopp (tkr)	2024		2023		Not
DRIFT					
Kostnader		-64 326 435		-55 116 310	34
Finansiering av drift:					
Intäkter av anslag	64 841 371		54 213 369		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 880 687		1 502 547		-
Intäkter av bidrag	46 012		8 818		
Övriga intäkter	402 126		295 933		
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		67 170 195		56 020 666	
Minskning (+) av lager		25 348		5 329	
Ökning (-) av beredskapsvaror i lager		-2 167 224		390 989	
Ökning (-) av kortfristiga fordringar		-1 075 792		-331 295	35
Ökning (+) av kortfristiga skulder		4 100 525		49 766	36
Kassaflöde från drift		3 726 617		1 019 146	
INVESTERINGAR					
Investeringar i materiella tillgångar	-5 845 772		-3 791 238		
Investeringar i immateriella tillgångar	0		0		
Summa investeringsutgifter		-5 845 772		-3 791 238	
Finansiering av investeringar:					
Lån från Riksgäldskontoret	512 471		318 651		
- amorteringar	-239 634		-252 629		
Ökning av statskapital med medel som erhållits från/tillförts statens budget	5 188 481		3 260 921		
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		5 461 317		3 326 943	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		416 912		-107 868	
Kassaflöde från investeringar		32 456		-572 163	
UPPBÖRDSVERKSAMHET					
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	7 517		130 537		
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		7 517		130 537	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-7 517		-130 537	
Kassaflöde uppbördsverksamhet		0		0	
TRANSFERERINGSVERKSAMHET					
Lämnade bidrag	-4 897 628		-2 665 016		
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-4 897 628		-2 665 016	
Finansiering av transfereringsverksamhet:					
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	4 337 868		1 520 093		
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		4 337 868		1 520 093	
Kassaflöde till transfereringsverksamhet		-559 760		-1 144 924	
Förändring av likvida medel		3 199 313		-697 941	
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL					
Likvida medel vid årets början		10 033 026		10 730 967	
Ökning (+) av kassa och bank	1 317 089		323 093		
Ökning (+) av tillgodohavande RGK	4 588 208		549 432		
Minskning (-) av avräkning med statsverket	-2 705 984		-1 570 466		
Summa förändring av likvida medel		3 199 313		-697 941	
Likvida medel vid årets slut		13 232 340		10 033 026	

Tilläggsupplysningar

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma vid manuella summeringar.

Allmänt

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Om det är en lördag eller söndag blir närmast föregående vardag brytdag. Som periodavgränsningspost bokförs huvudsakligen belopp överstigande 100 tkr.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Värdering av anläggningstillgångar

Försvarsmakten redovisar tillgångar i balansräkningen när det kan säkerställas att tillgången kontrolleras av myndigheten, d.v.s. när underlag inkommit och kontroll av leverans kunnat genomföras.

Komponentredovisning

Försvarsmakten gör en bedömning i samband med anskaffningen om en anläggningstillgång ska delas upp i komponenter: om anläggningstillgångens totala anskaffningsvärde överstiger 100 mnkr, komponentens värde är mer än tio procent av huvudanläggningens totala anskaffningsvärde samt nyttjandeperioden är mindre än 50 procent gentemot huvudanläggningen. För att en tillgång ska vara föremål för uppdelning i komponenter ska samtliga dessa tre kriterier vara uppfyllda.

Under 2024 har Försvarsmakten inte redovisat några objekt som komponenter till huvudanläggningar då bedömningen är att det inte funnits några objekt som uppfyllt dessa tre kriterier.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar består av programvaror, licenser för datorprogram och utveckling som är av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Programvaror och licenser aktiveras i de fall anskaffningsutgiften överstiger 50 tkr. Utveckling aktiveras om de sammanlagda utgifterna överstiger 1 000 tkr.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar som består av anskaffningar (undantaget beredskapstillgångar) med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde av minst 50 tkr, redovisas som anläggningstillgång.

Beredskapstillgångar

Beredskapstillgångar är tillgångar som anskaffats för att klara landets försörjning i ett krisläge eller för att genomföra uppgifter i krig. Försvarsmakten delar in beredskapstillgångar i beredskapsinventarier och beredskapsvaror. För beredskapsinventarier är gränsen för aktivering 250 tkr.

Beredskapsvaror i lager värderas enligt principer för lagerredovisning. Försvarsmakten beräknar anskaffningsvärdet enligt principen genomsnittligt anskaffningsvärde. Försvarsmakten bedriver löpande ett kvalitetsarbete i syfte att löpande redovisa ett rättvisande lagervärde. Detta kan föranleda omvärdering av lagret.

Avskrivningstider

Avskrivningar enligt plan beräknas linjärt på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde med avskrivningstider som fastställs efter bedömning av tillgångarnas ekonomiska livslängd.

Verksamhetsinventarier	
3 år	Licenser till datorprogram
3-5 år	Egenutvecklade it-system
3 år	Persondator med kringutrustning
5 år	Lätta transportmedel, kommunikationsmedel, minidator, kontorsapparater, djur och övrigt
10 år	Verkstads- och tillverkningsutrustning, telefonväxlar, utbildningsanläggningar, simulatorer, tävlingsvapen, viss köksutrustning, tyngre transportmedel, förbättring på annans fastighet, datornät, stordatorer, möbler och inredning
15 år	Båtar
Beredskapsinventarier	
3-10 år	Övriga beredskapsinventarier
10 år	Modifiering av materiel
15-25 år	Stridsfordon, fartyg, flygplan och helikoptrar (individredovisade materielsystem)

Avskrivningstiden kan variera inom en anläggningsklass beroende på att individuella bedömningar gjorts i samråd med sakkunniga.

Varulager

Varulager har värderats till genomsnittligt anskaffningsvärde.

Fordringar

Fordringar värderas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas i bokslutet omräknade till balansdagens kurs. Valutakursdifferenser redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader.

Avsättningar

Avsättningar för pensioner

Försvarsmakten omfattas som statlig myndighet av det statliga tjänstepensionsavtalet PA 16. Avtalet reglerar tjänstepension, sjukpension och efterlevandepension.

För yrkesofficerare, som har möjlighet att gå i ålderspension vid 61 års ålder, betalar Försvarsmakten dessutom en engångsavgift om 6,9 procent av lönen eller pensionsunderlaget för kalenderåret före det år individen uppnår pensionsåldern.

Gällande tjänstekategorin flygförare födda före 1988, vilka har möjlighet att gå i ålderspension vid 55 års ålder, erlaggs vid nyttjande av denna tjänsteförmån även en kompensatorisk engångspremie för att individens ålderspension ska vara fullt finansierad från och med 61 års ålder.

Flygförare som är födda 1988 eller senare och som påbörjade anställning eller flygutbildning före 2016 har fått ett personligt beslut om förmånligare pensionsvillkor av Arbetsgivarverket, vilket innebär att de kan gå i pension vid 55 års ålder. Uttag av övriga tjänstepensioner beräknas kunna ske tidigast vid 66 års ålder.

Försvarsmakten tillämpar arbetsgivarverktyget ”Enskild överenskommelse YO” (FM2019-14207:2) vilket innebär att av arbetsgivaren identifierade yrkesofficerare med nyckelkompetens som väljer att kvarstå i anställning efter uppnådd pensionsålder vid 61 år (55 år för flygförare) får tjänstepensionsavsättning om 30 procent av grundlönen, placerad inom valbar del enligt pensionsavtalet PA 16. Beslut fattas av arbetsgivaren och gäller i normalfallet för en tid om två år, med möjlighet till förlängning med ett år i taget.

Avsättningar för pensionsförpliktelser gällande delpensioner och flygförarpension före 61 års ålder skuldförs och redovisas till det försäkringstekniska värdet av pensionsåtagandena i enlighet med vad SPV fastställt och på årsbasis tillkännagivit.

2024 använde SPV ett ränteantagande på 0,5 procent (-1,5 procent för 2023) som diskonteringsränta för beräkningen.

De centrala parterna i det statliga avtalsområdet beslutade 5 maj 2023 om förändringar i det statliga tjänstepensionsavtalet PA 16 från 1 januari 2024. De största förändringarna gäller civilanställd personal födda före 1988 där inbetalning till de premiebestämda pensionerna blir högre samt att inbetalningen sker vid fortsatt arbete fram till 69 år.

Yrkesofficerare födda före 1988 får också högre inbetalning till de premiebestämda pensionerna samt att inbetalningen sker vid fortsatt arbete fram till 69 år. För yrkesofficerare födda före 1988 finns också en möjlighet att teckna enskild överenskommelse med Försvarmakten om att skjuta upp uttaget av officerspensionen före 65 år, vilket kan göras som längst i 48 månader.

Prognosen visar att pensionskostnaden ökar för de flesta statliga arbetsgivare. Kostnaderna för premiebestämd pension följer löneutvecklingen hos Försvarmakten. Att kostnaderna för förmånsbestämd pension och kollektiva premier ökar för 2024 beror framför allt på den höga inflationen tidigare år och den medföljande stora höjningen av prisbasbeloppet som driver upp pensionsnivåerna.

Löneutvecklingen för de anställda och avtalets regler för beräkning av pensionsunderlagen har stor betydelse för pensionskostnaden. Vid beräkning av pensionsunderlagen har prisbasbeloppet stor påverkan.

Genom att värdesäkringspremien sänks från 2,8 procent till 2,0 procent av pensionsunderlaget blir dock ökningen av kostnaderna för förmånsbestämd pension mindre än den skulle ha blivit annars. Höjningen av premieräntan från -0,6 procent till -0,1 procent bidrar till att hålla ner nivån på sparpremien.

Avsättningar för miljöåtgärder

Försvarmakten redovisar avsättningar för sanering av förorenade områden utifrån det register som finns över förorenade områden i den takt tillförlitliga kostnadsbedömningar görs för objekten. Försvarmakten redovisar också avsättningar för de tvister som uppstår med tredje part rörande föroreningar som har eller kan ha orsakats av Försvarmaktens verksamhet. Principen för bokföring är att avsättning sker då tvisten bedöms rendera i en förlikning eller en lagakraft vunnit dom och när en preliminär bedömning kan göras av belopp och tidpunkt. Vid de fall beloppen inte är möjliga att uppskatta har försiktighetsprincipen tillämpats och hela skadeståndsanspråket bokförts.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

Enligt regleringsbrevet för 2024 gäller följande undantag från ekonomiadministrativa regelverket:

1. Försvarmakten undantas från 12 § anslagsförordningen (2011:223) enligt nedan.

a) Försvarmakten får, vad avser förstagångsanskäffning (dvs. första lageruppbyggnad) för ny materiel, anskaffa beredskapsvaror under anslaget 1:3 ap.2 Anskaffning av materiel och anläggningar. Försvarmakten får under anslaget 1:1 ap.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar återanskaffa beredskapsvaror. Efter hand som förbrukning av beredskapsvaror sker i förbandsverksamheten ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:1 ap.1 Förbandsverksamhet och beredskap och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslaget 1:3 ap.2 Anskaffning av materiel och anläggningar eller anslaget 1:1 ap.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar.

Denna princip får även tillämpas vad gäller förnödenheter, inklusive drivmedel, anskaffade före 1 januari 2008.

b) När Försvarmakten förbrukar ammunition m.m. vid insatser internationellt ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:2 Försvarmaktens insatser internationellt och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslagen 1:1 ap.1 Förbandsverksamhet och beredskap eller 1:1 ap.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar.

2. Försvarmakten behöver inte finansiera investeringar i anläggningstillgångar som används eller kommer att användas i samband med internationella insatser med lån i Riksgäldskontoret enligt 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210).

3. Försvarmakten undantas från kravet att redovisa enbart samhällsinvesteringar i myndighetens verksamhet enligt 9 kap 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Undantaget gäller för Försvarets materielverks samhällsinvesteringar avseende försvarets ägande vid industrin (FÄVI).

Ledande befattningshavare i Försvarsmakten

Lön och andra ersättningar har av Försvarsmakten utbetalats till ledande befattningshavare under 2024 enligt nedanstående tabell. I tabellen redovisas även uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag och stiftelser.

Titel	Namn	Lön och andra ersättningar (kr)	Förmåner (kr)	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Överbefälhavare	Micael Bydén ¹⁾	1 694 810	8 940	Ledamot i styrelsen för Arbetsgivarverket Ledamot i styrelsen för Bydén OPS AB
Överbefälhavare	Michael Claesson ²⁾	1 670 539	14 332	Ledamot i styrelsen för Arbetsgivarverket Ledamot i Försvarsinnovationsrådet
Generaldirektör	Mikael Granholm	1 577 448	4 020	Ledamot i insynsrådet för Plikt- och prövningsverket Ledamot i styrelsen för Kungliga Musikhögskolan Ledamot i insynsrådet vid Länsstyrelsen i Gotlands län Ledamot i Riksdagsdirektörens råd
Chef för försvarsstaben	Carl-Johan Edström ³⁾	1 622 826	0	Ledamot i styrelsen för FMV
Chef för operationsledningen	Ewa Skoog Haslum ⁴⁾	1 294 042	0	Ledamot i styrelsen för Sjöfartsverket Suppleant i styrelsen för Stefan Haslum kontor AB
Chef för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	Thomas Nilsson	1 412 816	0	
Sveriges Militära representant Bryssel	Jonas Haggren	1 448 912	33 778	Ledamot i styrelsen för Teracom Group AB
Chefsjurist	Carin Bratt	1 374 049	0	Ledamot av Totalförsvarets Folkkrättsråd Ledamot i Statens Överklagandenämnd Ledamot av Transportstyrelsens styrelse
Personaldirektör	Kim-Lena Ekvall Svedenblad	1 269 332	0	

- Överbefälhavare till och med 30 september 2024.
- Chef för Försvarsstaben till och med 30 september 2024, därefter överbefälhavare.
- Chef för Operationsledningen till och med 30 september 2024, därefter chef för Försvarsstaben
- Chef för Operationsledningen från och med 15 november 2024

Ledamöter i insynsrådet vid Försvarsmakten

Regeringen har utsett följande personer att vara ledamöter i insynsrådet vid Försvarsmakten.

Namn	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
<i>Från och med den 14 juli 2022 till och med den 31 maj 2025</i>	
Niklas Karlsson	Ledamot i styrelsen Hillehöggs Företagspark AB
Åsa Söderström Winberg	Ordförande i Infotain & Infobooks Sweden AB Styrelseledamot i OEM International AB, Skanska AB, Currentum och AB Fibo AS
<i>Från och med den 7 juli 2023 till och med den 31 juli 2026.</i>	
Jörgen Berglund	Ledamot i Riksdagsstyrelsen, ledamot i insynsrådet för Myndigheten för psykologiskt försvar, suppleant i Riksdagens överklagandenämnd
Micael Säll Lindahl	Ledamot i insynsrådet för Länsstyrelsen Västerbotten
Johanna Sandwall	
Magnus Önnestig	
Klas Balkow	
<i>Från och med den 14 december 2023 till och med den 31 juli 2026.</i>	
Mikael Oscarsson	Ledamot i insynsrådet för Myndigheten för psykologiskt försvar

Inga ersättningar har utgått under 2024.

Noter till resultaträkningen

Riksdagen har beslutat att forcera försvarssektorns tillväxt jämfört med Försvarsbeslut 2020 och har därför tilldelat Försvarsmakten en anslagsökning på 29 % 2024 jämfört med 2023. Detta återspeglar sig i princip i hela resultaträkningen och kommenteras inte ytterligare under respektive not.

1. Intäkter av anslag

(tkr)	2024	2023
Intäkter av anslag i resultaträkningen	64 841 371	54 213 369
Netto utgifter/inkomster i anslagsredovisningen	-74 367 720	-58 994 383
Summa	-9 526 349	-4 781 014
Skillnaden beror på:		
- utgiftsmässiga anslag som räknas av mot statskapital	-5 188 481	-3 260 921
- redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av lämnade bidrag	-4 337 868	-1 520 093
Summa	-9 526 349	-4 781 014

2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

(tkr)	2024	2023
Intäkter av avgifter och andra ersättningar, varav: ¹⁾	1 880 687	1 502 547
avgiftsbelagd uppdragsverksamhet	1 733 394	1 402 621
avgifter som tagits ut med stöd av 4§ avgiftsförordningen (1992:191)	86 879	71 097
offentligrättsliga avgifter	39	30
intäkter från försäljning av övertalig materiel	57 948	17 538
intäkter enligt 6 kap. 1§ kapitalförsörjningsförordningen (2011:210)	2 406	11 184
intäkter av övriga ersättningar	19	76

1. Försvarsmakten bedriver inte tjänsteexport, men lämnar stöd till FMV.

3. Intäkter av bidrag

(tkr)	2024	2023
Lönebidrag, bidrag för nystartsjobb och anställningsstöd från Arbetsförmedlingen samt sjuklönebidrag från Försäkringskassan	2 617	2 870
Ersättning för kostnader EUMAM UA (stöd Ukraina)	20 447	0
Omställnings- och kompetensbidrag	21 809	4 988
Övriga bidrag	1 139	959
Summa	46 012	8 818

Belopp från föregående år är omräknade då noten har fått en ny uppställning.

4. Finansiella intäkter

(tkr)	2024	2023
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret ¹⁾	334 364	244 151
Valutakursvinster på fordringar och skulder	40 505	51 394
Övriga finansiella intäkter	27 257	388
Summa	402 126	295 933

1. Genomsnittsräntan 2024 var 3,595 % (2023 3,475%)

5. Kostnader för personal

(tkr)	2024	2023
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-14 570 097	-13 116 915
Varav arvoden	-47 723	-46 513
Sociala avgifter enligt lag och avtal samt pensionskostnader	-8 239 737	-7 095 598
Övriga personalkostnader	-823 341	-558 531
Summa	-23 633 175	-20 771 044

6. Övriga driftkostnader

(tkr)	2024	2023
Reparationer och underhållsarbeten mark och krigsanläggningar	-5 109 774	-3 947 979
Rekryter, officersaspiranter och hemvärnet	-1 654 912	-1 443 270
Varor och förändring av varulager	-4 214 749	-5 520 542
Materiellnära tjänster	-12 116 105	-9 644 407
Datatjänster	-1 113 539	-1 215 782
Övriga tjänster	-8 447 280	-5 571 625
Övrigt ¹⁾	-2 766 790	-3 500 152
Summa	-35 423 148	-30 843 757

1. Vissa hyreskostnader som tidigare år redovisats som driftskostnader redovisas från och med 2024 som lokalkostnader. Jämförelsebeloppet har inte räknats om.

7. Finansiella kostnader

(tkr)	2024	2023
Ränta på lån i Riksgäldskontoret ¹⁾	-48 961	-45 464
Valutakursförluster på fordringar och skulder	-52 366	-35 757
Övriga finansiella kostnader	-7 178	-4 521
Summa	-108 505	-85 742

1. Genomsnittsräntan 2024 var 3,595 % (2023 3,475%)

8. Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras

(tkr)	2024	2023
Övriga inkomster av försäld egendom	70	68 970
Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	7 447	61 567
Summa	7 517	130 537

9. Lämnade bidrag

(tkr)	2024		2023	
	Lämnat	Regleringsbrev	Lämnat	Regleringsbrev
Frivilliga försvarsorganisationer	-88 300	-88 300	-73 300	-73 300
Militära tidskrifter och idrottsförbund	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Statsbidrag Veteranstöd	-26 225	-30 000	-25 350	-30 000
Kunskapspridning rörande anslutning till Nato	-1 350	-1 500	0	0
VINNOVA och FOI	-82 270	-85 000	-25 000	-25 000
Övrigt	-6 110	0	-22	0
Nato	-702 590	-722 999	0	0
United Nation	-15 458	0	-14 124	0
NATO GLOBAL NAF	0	0	-15 000	0
European peace facility	-813 419	-1 000 000	-293 888	-330 000
Bidrag till Ukraina	-3 160 206	0	-2 216 633	0
<i>Varav:</i>				
<i>Finansiellt stöd Ukraina</i>	<i>-1 536 790</i>	<i>0</i>	<i>-600 000</i>	<i>0</i>
<i>Överlämnad materiel Ukraina¹⁾</i>	<i>-1 007 760</i>	<i>0</i>	<i>-1 144 924</i>	<i>0</i>
<i>Försörjningslösning Ukraina</i>	<i>-221 095</i>	<i>0</i>	<i>-13 271</i>	<i>-520 000</i>
<i>Utbildning Ukraina</i>	<i>-260 359</i>	<i>0</i>	<i>-357 161</i>	<i>0</i>
<i>Transporter och övriga tjänster</i>	<i>-134 202</i>	<i>0</i>	<i>-101 277</i>	<i>0</i>
Summa	-4 897 628	0	-2 665 016	0

1. Bokfört värde för materiel som lämnats till Ukraina.

10. Årets kapitalförändring

(tkr)	2024	2023
Förändring av beredskapsvaror i lager	2 726 984	753 935
Beredskapsmateriel, överlämnade till Ukraina ¹⁾	-559 760	-1 144 924
Av- och nedskrivningar på beredskapsinventarier och anslagsfinansierade investeringar	-5 852 099	-5 921 039
Avyttring av beredskapsinventarier	-64 798	-594 495
Förändring av avsättning för avhjälpande av miljöskador	26 618	103 477
Summa	-3 723 055	-6 803 046

1. Bokfört värde för materiel som lämnats till Ukraina.

Noter till balansräkningen

11. Immateriella anläggningstillgångar

(tkr)	Balanserade utgifter för utveckling		Rättigheter och andra immateriella tillgångar	
	2024-12-31	2023-12-31	2024-12-31	2023-12-31
IB Anskaffningsvärde	3 632 298	3 633 443	107 942	107 942
Årets anskaffningar	0	0	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	0	-1 145	0	0
UB Anskaffningsvärde	3 632 298	3 632 298	107 942	107 942
IB Ackumulerade avskrivningar	-3 632 298	-3 632 298	-107 942	-107 942
Årets avskrivningar	0	0	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-3 632 298	-3 632 298	-107 942	-107 942
Restvärde	0	0	0	0

12. Materiella anläggningstillgångar

(tkr)	Förbättringsutgifter på annans fastighet		Maskiner, inventarier, installationer m.m.		Pågående nyanläggningar	
	2024-12-31	2023-12-31	2024-12-31	2023-12-31	2024-12-31	2023-12-31
IB Anskaffningsvärde	1 416 397	1 340 664	7 469 595	7 302 927	520 456	416 553
Årets anskaffning	31 513	10 427	156 991	171 368	330 108	192 394
Omföring från pågående nyanläggningar till färdigställda	794	65 864	197 291	21 876	-198 085	-87 740
Årets försäljningar/utrangeringar	-37 722	-558	-87 303	-26 576	0	0
UB Anskaffningsvärde	1 410 984	1 416 397	7 736 574	7 469 595	652 479	521 207
IB Ackumulerade avskrivningar	-1 169 460	-1 074 743	-6 109 620	-5 789 869	0	0
Årets avskrivningar	-73 660	-95 275	-291 533	-346 001	0	-751
Årets försäljningar/utrangeringar	37 685	558	86 082	26 250	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-1 205 435	-1 169 460	-6 315 071	-6 109 620	0	-751
Restvärde	205 549	246 937	1 421 502	1 359 975	652 479	520 456

13. Beredskapstillgångar

Beredskapstillgångar består både av överförda tillgångar från Försvarets materielverk och anskaffade tillgångar som redovisas mot anslagen. Avskrivningar på beredskapsinventarier ingår i årets kapitalförändring. De omsätts i varierande grad i förbandsverksamheten och hanteras därför som omsättningstillgång i den löpande redovisningen. Årets lagerförändring ingår i årets kapitalförändring och omförs i början av nästa år till statskapital.

(tkr)	Beredskapsinventarier		Beredskapsvaror i lager	
	2024-12-31	2023-12-31	2024-12-31	2023-12-31
IB Anskaffningsvärde	185 219 814	180 917 718	0	0
IB Bokfört värde lager	0	0	39 035 783	35 468 018
IB Överförd anläggningstillgång till annan myndighet	0	-416 279	0	0
Årets anskaffning inventarier	1 950 901	1 062 648	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	-1 130 333	-3 556 611	0	0
Årets överföring av inventarier från Försvarets materielverk	7 837 367	7 212 338	0	0
Årets anskaffning lager ¹⁾	0	0	3 238 376	2 151 165
Årets invärdering lager ²⁾	0	0	115 679	-223 436
Årets lagerändring ³⁾	0	0	2 167 224	-390 989
Årets överföring av lager från Försvarets materielverk	0	0	1 488 515	2 031 024
UB Anskaffningsvärde	193 877 749	185 219 814	46 045 577	39 035 783
IB Ackumulerade avskrivningar	-132 560 849	-129 838 110	0	0
IB Överförd anläggningstillgång till annan myndighet	0	44 253	0	0
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-5 725 644	-5 729 108	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	1 065 536	2 962 116	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-137 220 957	-132 560 849	0	0
Restvärde	56 656 792	52 658 965	46 045 577	39 035 783

1. Avser de lager som redovisas i system PRIO. Lager som hanteras utanför system PRIO ingår i posten årets lagerändring.
2. Årets invärdering av lager avser korrigerig av lagervärdet anskaffade beredskapsvaror. Årets invärdering av lager har bokförts direkt mot balansposten statskapital (se även not 23 – Statskapital).
3. I årets lagerändring ingår uttag från lager i PRIO samt lagersaldoförändringar utanför system PRIO.

14. Förskott avseende materiella anläggningstillgångar

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Förskott avseende beredskapslager	341 119	203 236
Summa	341 119	203 236

15. Varulager och förråd

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Trycksaker	15 541	39 818
Drivmedel	33 322	35 052
Övrigt	15 238	14 578
Summa	64 101	89 448

16. Fordringar hos andra myndigheter

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Kundfordringar	448 119	276 417
Skattefordringar	1 804	6 509
Ingående moms	1 638 424	1 004 577
Summa	2 088 348	1 287 503

17. Övriga kortfristiga fordringar

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Fordringar på personalen	23 548	14 821
Deposition utlandshyror	6 670	4 384
Övriga fordringar	0	3 246
Summa	30 218	22 450

18. Förutbetalda kostnader

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda hyror	27 112	7 947
Licenser	628 451	349 204
Pågående arbete hos FMV	72 078	84 692
Exportstöd från FMV	0	170 000
SAC-kostnader	68 997	73 035
Återbetalning drivmedelsskatt	105 710	54 087
Övriga förutbetalda kostnader	155 549	106 583
Summa	1 057 898	845 548

19. Övriga upplupna intäkter

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Exportåtagande (FMV)	124 702	98 422
Pågående arbete i Försvarsmaktens verkstäder	26 522	37 909
Försäljning av materiel mot inkomsttitel	0	68 970
Övriga upplupna intäkter	1 360	3 244
Summa	152 584	208 545

20. Avräkning med statsverket

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-68 970	0
Redovisat mot inkomsttitel	-7 517	-130 537
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	76 487	61 567
Fordringar/skulder avseende uppbörd	0	-68 970
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	-30	1 552
Redovisat mot anslag	36 708	40 785
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-35 520	-42 367
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	1 159	-30
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-524 506	975 403
Redovisat mot anslag	74 331 012	58 953 598
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-77 627 467	-60 668 778
Återbetalning av anslagsmedel	520 301	215 271
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 300 660	-524 506
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	-12	-7
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	76 546	63 217
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-35 568	-44 021
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	-40 967	-19 200
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	0	-12
Utgående balans statsverket	-3 299 501	-593 517

21. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14 866 561	10 278 353
<i>Belopp att reglera för december mellan räntekontot och statens centralkonto</i>	1 737	656
Räntekontokredit	2 500 000	2 140 000
Maximalt utnyttjad kredit	0	0

22. Myndighetskapital

Förändring av myndighetskapitalet (tkr)	Statskapital	Balanserad kapitalförändring	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2023	99 359 268	-1 799 868	-6 803 046	90 756 354
A Ingående balans 2024	99 359 268	-1 799 868	-6 803 046	90 756 354
Justering av IB - överföring av beredskapsinventarier/-varor	0	0	0	0
Föregående års kapitalförändring	-6 906 524	103 477	6 803 046	0
Årets anskaffning av anslagsfinansierade investeringar	-796	0	0	-796
Årets anskaffning beredskapsinventarier	1 950 901	0	0	1 950 901
Årets anskaffning beredskapsvaror i lager	3 238 376	0	0	3 238 376
Årets överföring av beredskapsinventarier från FMV	7 837 367	0	0	7 837 367
Årets överföring av beredskapsvaror från FMV	1 488 515	0	0	1 488 515
Årets invärdering beredskapsvaror i lager	115 679	0	0	115 679
Årets försäkringstekniska omvärdering av pensionsavsättning	0	14 806	0	14 806
Årets kapitalförändring	0	0	-3 723 055	-3 723 055
B Summa årets förändring	7 723 518	118 284	3 079 992	10 921 793
C Utgående balans 2024	107 082 786	-1 681 584	-3 723 055	101 678 147

23. Statskapital

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
IB statskapital		
Anslagsfinansierade investeringar	940 908	1 151 101
Beredskapsinventarier	58 982 568	56 741 306
Beredskapsvaror i lager	39 426 772	35 411 512
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier	9 020	9 020
Summa IB statskapital	99 359 268	93 312 939
Årets förändring		
Justering av IB - överföring av beredskapsinventarier/-varor	0	-372 026
Årets anskaffning av anslagsfinansierade investeringar	-796	47 108
Årets anskaffning beredskapsinventarier	1 950 901	1 062 648
Årets anskaffning beredskapsvaror i lager	3 238 376	2 151 165
Årets överföring från FMV beredskapsinventarier	7 837 367	7 212 338
Årets överföring från FMV beredskapsvaror i lager	1 488 515	2 031 024
Årets invärdering beredskapsvaror i lager ¹⁾	115 679	-223 436
Avskrivningar och avyttringar föregående år	-6 515 535	-5 918 999
Förändring beredskapsvaror i lager föregående år	-390 989	56 506
Summa Årets förändring	7 723 518	6 046 329
UB statskapital²⁾		
Anslagsfinansierade investeringar	748 180	940 908
Beredskapsinventarier	62 447 233	58 982 568
Beredskapsvaror i lager	43 878 352	39 426 772
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier	9 020	9 020
Summa UB statskapital	107 082 786	99 359 268

1. Årets invärdering av lager avser korrigerigering av lagervärdet för anskaffade beredskapsvaror. Årets invärdering av lager har bokförts direkt mot balansposten statskapital (se även not 13 – Beredskapstillgångar).
2. Utgående balans motsvarar inventariernas bokförda värde i föregående årsbokslut med tillägg av årets anskaffning, årets invärdering och med avdrag för inventarier som under året, utan ersättning, överförts till annan myndighet. Avskrivningar och avyttringar bokförs mot statskapital först påföljande år.

24. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
IB avsättningar för pensioner	408 310	386 112
Periodens pensionskostnad	205 375	150 999
Periodens pensionsutbetalningar	-143 528	-128 801
UB avsättningar för pensioner	470 156	408 310
	2024	2023
Beräknat av Statens Pensionsverk för de personer där utbetalning har påbörjats	334 615	397 053
Beräknat av Försvarsmakten för fattade beslut utan påbörjad utbetalning	135 541	11 257
Antal personer där utbetalning har påbörjats	187	191
Antal personer där utbetalning ännu ej har påbörjats	51	9
Summa antal personer	238	200

25. Avsättningar för avhjälpande av miljökador

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31	
Ammunitionsrester	319 285	328 935	
Deponier och vrak	109 400	110 400	
Drivmedel och olja	435 725	461 625	
Övriga föroreningar	188 300	191 400	
Pågående rättsliga tvister miljöärenden	617 063	606 463	
Summa	1 669 773	1 698 823	
(tkr)	Årets förändring	2024-12-31	2023-12-31
Del av avsättningen som ej redovisats mot anslag	-26 618	1 669 773	1 696 391
Del av avsättningen som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelse	-2 432	0	2 432
Summa	-29 050	1 669 773	1 698 823

Belopp som ännu inte har anslagsavräknats och som avser saneringsåtgärder beräknas belasta anslaget med 17 300 tkr år 2025, 39 800 tkr år 2026 och 39 800 tkr år 2027.

26. Övriga avsättningar

(tkr)	Beräknas regleras under 2025	Årets förändring	2024-12-31	2023-12-31
Ändamål:				
Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder	30 000	8 998	259 019	250 021
Avveckling materiel enligt beslut	80 000	-166 438	313 292	479 730
Återställande av hyrd materiel, Minusma	0	-40 000	0	40 000
Summa	110 000	-197 440	572 311	769 751

27. Lån i Riksgäldskontoret

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
IB	1 318 771	1 252 749
Nya lån	512 471	318 651
Amorteringar	-239 634	-252 629
UB	1 591 607	1 318 771
Beviljad låneram	2 319 000	2 029 000
Utnyttjad låneram	1 591 607	1 318 771

28. Kortfristiga skulder till andra myndigheter

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Leverantörsskulder	2 892 944	2 312 523
Arbetsgivaravgifter	389 069	349 011
Utgående moms	319 616	170 122
Summa	3 601 630	2 831 656

29. Övriga kortfristiga skulder

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Personalens källskatt	336 941	303 226
Övriga skulder	4 308	46 777
Summa	341 249	350 003

30. Upplupna kostnader

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Ledighetsskuld och övrig upplupen lön	1 846 360	1 642 411
Sociala avgifter på ledighetsskuld och övrig upplupen lön	974 509	837 929
Pågående arbete hos FMV	1 093 168	797 766
Övriga upplupna kostnader	947 225	800 941
Summa	4 861 262	4 079 047

31. Oförbrukade bidrag

(tkr)	2024-12-31	2023-12-31
Naturvårdsverket	551	0
Summa	551	0

Bidraget förväntas tas i anspråk inom tre månader.

32. Ansvarförbindelser för avhjälpande av miljöskador

Åtagandet för avhjälpande (sanering/ efterbehandling) av de av PFAS förorenade områden som Försvarmaktens verksamhet gett upphov till är svårbedömt. Det beror på att en tillförlitlig uppskattning av kostnaden för att sanera dessa områden inte är möjlig, bland annat för att det i dagsläget inte finns några tillämpbara efterbehandlingsmetoder för PFAS. Till detta kommer även att föroreningarnas utbredning inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet för att redovisas som en skuld. En uppskattning av de större kända PFAS-föroreningarna har dock gjorts som uppgår till mellan två till sex miljarder kronor.

Åtagandet för efterbehandling av Försvarmaktens målområden kan inte beräknas med tillräcklig tillförlitlighet och beloppet för dessa objekt går därför inte att redovisa som skuld. Inte heller kostnaden för sanering av oexploderad ammunition (OXA) kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet för att redovisas som en skuld. I dagsläget redovisas därför ingen kostnadsuppskattning för varken målområden eller OXA.

Noter till anslagsredovisningen

33. Kommentarer till anslagsutfall

(tkr)	Kommentar	Årets tilldelning - årets nettoutgifter ¹⁾	Avvikelse
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap			
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	1 496 mnkr har tillförts i ändringsbudget, varav 895 mnkr avsett för stöd till Ukraina. Lägre utfall beror bland annat på att genomförda aktiviteter kopplat till stödet till Ukraina kunnat genomföras till en lägre kostnad, sena kostnadsutfall kopplat till rekrytering och utbildning av personal, lägre kostnad för flygutbildning och en kreditering från Luftfartsverket. Av medlen som är avsedda för stöd till Ukraina har 411 mnkr nyttjats.	2 481 346 7%
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	843 mnkr har tillförts i ändringsbudget, varav 543 mnkr avsett för stöd till Ukraina. Lägre utfall beror bland annat på leveransförseeningar. Av medlen som är avsedda för stöd till Ukraina har 496 mnkr nyttjats.	987 584 4%
1:2.1	Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt	211 mnkr har tillförts i ändringsbudget. Underutnyttjandet beror främst på lägre kostnader för avvecklingen av insatsen i Mali, ledningssystem samt uppföljning av personal internationella insatser.	139 413 60%
1:2.2	Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	2 254 mnkr har tillförts i ändringsbudget, varav 2 201 mnkr avsett för stöd till Ukraina. Av medlen som är avsedda för stöd till Ukraina har 1 537 mnkr nyttjats.	686 239 30%
1:2.3	Natoavgifter	50 mnkr har tillförts i ändringsbudget. Lägre utfall beror på lägre avgifter än tilldelade medel.	25 186 3%
1:2.4	Europeiska fredsfaciliteten	Lägre utfall beror på lägre avgifter än tilldelade medel.	185 481 19%
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	Det högre utfallet beror på aktivt arbete med att tidigarelägga leveranser. Av medel är avsedda för stöd till Ukraina har 176 mnkr nyttjats.	-1 214 775 -13%
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan			
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, Försvarsmakten	Lägre utfall beror till stor del på svårighet att bemanna insatserna.	23 991 40%

1. Årets tilldelning definieras som årets tilldelning i regleringsbrev och omdisponerade belopp.

Noter till finansieringsanalysen

34. Kostnader

(tkr)	2024	2023
Kostnader enligt resultaträkning	-70 333 490	-61 678 789
Justering för ej likviditetspåverkande poster		
Avskrivningar och nedskrivningar enligt resultaträkning	6 090 837	6 170 384
Realisationsförluster	5 272	4 944
Överlämnade anläggningar, Ukraina	60 782	589 877
Nedskrivning pågående anläggningar	0	1 896
Förändring avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	76 653	21 322
Förändring övriga avsättningar	-226 490	-225 945
Summa likviditetspåverkande poster	-64 326 435	-55 116 310

35. Ökning/minskning av kortfristiga fordringar

(tkr)	2024	2023
Förändring av fordringar	-919 404	19 007
Förändring av periodavgränsningsposter	-156 389	-350 302
Summa	-1 075 792	-331 295

36. Ökning/minskning av kortfristiga skulder

(tkr)	2024	2023
Förändring av skulder m.m.	4 007 507	401 153
Justering för investeringslån	-272 836	-66 022
Justering för leverantörsskulder avseende anläggningstillgångar	-416 912	107 868
Förändring av periodavgränsningsposter	782 766	-393 233
Summa	4 100 525	49 766

Revision, granskning, kontroll och tillsyn

Försvarmaktens internrevision

Försvarmaktens internrevision är direkt underställd överbefälhavaren och självständig i förhållande till den granskande verksamheten. Baserat på analys av verksamhetens risker granskar och utvärderar internrevisionen myndighetens interna styrning och kontroll.

Enligt fastställd revisionsplan för 2024 har granskningen särskilt inriktats på materielprocessen och slutförande av tidigare granskning av militärregionsstaberna. Vidare har åtgärdsuppföljning gjorts på tidigare granskningar av Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC), Tredje sjöstridsflottiljen, Högkvarteret, Militärhögskolan Karlberg, Försvarmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS), P 7, P 4 samt på Militärregion Syd. Granskning enligt revisionsplanen av konsulthanteringen och infraprocessen samt försvarsgrensstaberna påbörjades under 2024.

I enlighet med lagen om (2021:890) skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, mottog Försvarmaktens visseblåsarfunktion 30 ärenden under 2024. Detta är ett färre jämfört med 2023.

I internrevisionens uppgifter ingår att ge råd och stöd till myndighetsledningen eller till verksamheten. Rådgivningen genomfördes främst i form av medverkan som föreläsare på olika interna utbildningar. Vidare genomfördes samverkan med myndighetsinterna kontrollfunktioner samt med internrevisionsfunktioner inom totalförsvaret och då främst med Försvarets materielverk (FMV), där en parallell granskning av materielprocessen gjordes. Internrevisionen samverkade även med internrevisorer inom andra statliga myndigheter samt var aktiv inom totalförsvarnätverket i den svenska delen av den globala organisationen *The Institute of Internal Auditors*, IIA.

Internrevisionens arbete har dialogiserats löpande till myndighetsledningen samt redovisats i rapporter. Antalet rapporter var 2024 något färre än under 2023. Resultatet av arbetet har bidragit till överbefälhavarens bedömning om myndighetens interna styrning och kontroll i årsredovisningen.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) utövade under 2024 tillsyn och kontroll i enlighet med uppdraget i 21 § förordningen med instruktion för Försvarmakten och i huvudsak i enlighet med beslutad tillsyns- och kontrollplan. Resultaten från genomförd tillsyn och kontroll redovisas i särskild ordning till regeringen i (FIHM verksamhetsberättelse 2024).

Antalet anmälningsärenden fortsatte att öka under 2024. Ärendena gällde primärt ändring av miljöfarlig verksamhet, arbeten i förorenade områden, naturskydd och vattenverksamhet. Ökningen bedömdes vara en följd av Försvarmaktens förmågetillväxt. För att kunna möta detta ökade behov fokuserades årets verksamhet särskilt på samverkan med berörda organisationsenheter inom Försvarmakten (bland annat Flygstaben, Marinstaben och Arméstaben) samt med Fortifikationsverket.

Avseende finansiella villkor och ekonomiskt utfall för verksamheten hänvisas till avsnittet Redovisning av utfall mot villkor i regleringsbrev i den finansiella redovisningen.

Flygsäkerhetsinspektören

Militära flyginspektionens uppgifter utgörs i huvudsak av tillsyn respektive regelutveckling, vilka inom ramen för luftfartsförordningen (2010:770) löses på uppdrag av flygsäkerhetsinspektören respektive överbefälhavaren. Flygsäkerhetsinspektören utövade under 2024 instruktionsenligt sin tillsynsfunktion över militär luftfart enligt luftfartslagen (2010:500) och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Genomförd tillsynsverksamhet och dess resultat redovisas årligen i särskild ordning till regeringen (försvarsdepartementet samt landsbyggs- och infrastrukturdepartementet). På uppdrag av överbefälhavaren utvecklades regelverket (FFS 2019:10 och FFS 2020:4), i syfte att komplettera med nya delar och allmänt förbättra kvaliteten.

Chefen för säkerhetsinspektionen

Säkerhetsinspektionen har genomfört inspektioner, besiktningar, tillsyn och revisioner i Försvarets materielverk (FMV), Fortifikationsverket (FortV) och civila utbildningsanstalter i normal omfattning och påbörjat tillsynen av Försvarets radioanstalt (FRA). Regelomläggningsarbetet fortgick under året och ett antal bestämmelser omarbetades till föreskrifter. Vidare fortsatte arbetet med framställan om föreskriftsrätt för Sjösäkerhetsinspektionen.

Marksäkerhetsinspektionen har inspekterat verksamhetssäkerheten i Försvarets materielverk (FMV). Viss tillsyn av hantering av brandfarliga och explosiva varor gjordes på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), i Försvarets materielverk (FMV) och myndigheter (enligt ovan). Resultaten visar att arbetet genomförts på ett effektivt sätt och ligger på godtagbar nivå. Tempot i förmågetillväxten innebar dock utmaningar i att genomföra tillsynsverksamhet och avsyningar i önskvärd omfattning. Den långsiktiga trenden för verksamhetssäkerheten visade på en stegvis positiv utveckling, med några undantag. Det rådde ett bra samarbete med Statens haverikommission (SHK) i deras utredningsarbete. Vad avser området systemsäkerhet, det vill säga att materieln uppfyllde ställda verksamhetssäkerhetsmässiga krav, genomfördes arbete för att utveckla och förbättra processen. Vissa större brister kvarstår fortfarande för hanteringen av brandfarliga varor och transporter av farligt gods. Avseende brister vid hantering av brandfarliga varor vid FortV genomfördes dialog tillsammans med MSB.

Sjösäkerhetsinspektionen har genomfört revision av FM Redares sjösäkerhetsledningssystem inklusive reviderade organisationsenheters system. Revisionen, tillsammans med genomförda besiktningar och inspektioner, visade att myndighetens verksamhet planeras och genomförs på ett godtagbart sätt i förhållande till regelverk vilket sammantaget visar på en fortsatt långsiktig positiv trend. Regelverket är under omarbetning, ett arbete som tar betydligt längre tid än planerat vilket innebär att gällande regelverk riskerar att bli inaktuellt. Med nuvarande process avseende uppdatering av Försvarets interna bestämmelser eller andra styrande dokument försvåras detta arbete. Genomförd tillsyn visar återigen på fortsatta brister i samband med ny- och ombyggnationer samt varvsbundna översyner. Trenden är svagt positiv men bedöms fortsatt utgöra en sjösäkerhetsrelaterad utmaning.

Sammanfattningsvis bedömer säkerhetsinspektionen att verksamheten vid granskade förband i allt ökande grad är välplanerad och att riskhantering ingår som en naturlig del i planering och genomförande i syfte att förebygga tillbud och olyckor.

Militära säkerhetstjänsten och tillsyn av säkerhetsskyddet

Militära säkerhetstjänsten

Den militära säkerhetstjänstens uppgift är att förebygga, upptäcka och motverka säkerhetshot som riktas mot Försvarets materielverk (FMV) och dess intressen i Sverige och utomlands. Säkerhetstjänsten genomför även kontroll av säkerhetsskyddet inom Försvarets materielverk (FMV), tillsyn av säkerhetsskyddet inom försvarssektorn samt leder och samordnar signalskyddet inom totalförsvaret.

Säkerhetsunderrättelsetjänsten analyserar och motverkar säkerhetshot från utländska underrättelsetjänster och andra aktörers försök att inhämta information från Försvarets materielverk (FMV) och dess säkerhetsintressen. Utländska underrättelsetjänsters aktiviteter ligger på en konstant hög nivå. Bedömningen är att det är en flerårig trend som fortsätter.

Försvarets materielverk (FMV) har, tillsammans med Säkerhetspolisen, lämnat stöd till åklagarmyndigheten avseende förundersökningar rörande hot mot rikets säkerhet. Försvarets materielverk (FMV) ser allvarigt på och beaktar det underrättelsehot som riktas mot verksamheten.

Inom ramen för militär säkerhetstjänst bedrevs en stor mängd aktiviteter inom cyberområdet. Aktiviteterna inkluderar exempelvis kravställning och säkerhetsutlåtanden inför ackreditering och driftsättning av nya IT-system till de säkerhetsåtgärder som vidtas för att skydda information och system genom tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder i hela Försvarets materielverk (FMV).

Säkerhetstjänsten har också ingått som en del av Försvarets operativa verksamhet i det nationella cybersäkerhetscentret (NCSC) där samarbetet med ett flertal myndigheter inom samhällskritisk verksamhet utvecklats. Vidare bedrevs även hantering samt utredning av säkerhetsändelser i cyberdomänen.

Säkerhetstjänsten ansvarar för att granska och godkänna signalskyddssystemen för totalförsvaret. Vidare ingår i ansvaret att försörja signalskyddssystemen inom totalförsvaret med kryptonycklar. Det förändrade säkerhetsläget har lett till att flera aktörer har identifierat ett utökat behov av signalskyddssystem, vilket resulterade i en större efterfrågan på kryptonycklar. Säkerhetstjänsten har svarat upp mot den ökade efterfrågan.

Försvarets skyddsvärden inom industrin

Vid upphandling och vidmakthållande av försvarsmateriel förekommer sekretessbelagda uppgifter och säkerhetsskyddsklassificerad information såväl hos Försvarets materielverk som inom industrin. För att identifiera sårbarheter som kan påverka Försvarets skyddsvärden samt bidra till ett likformigt säkerhetsskydd initierade och koordinerade Försvarets ett gemensamt säkerhetsskyddsarbete mellan Försvarets (Must och försvarsgrensstab) samt valda delar av industrin.

Stöd till andra myndigheter

Under 2024 bidrog den militära säkerhetstjänsten till samhällets säkerhetsskydd genom rådgivning och stöd till andra myndigheter, främst inom ramen för ledning av säkerhetsskydd avseende utveckling av totalförsvaret. Stödet resulterade i att förbättra vissa myndigheters förmåga att hantera säkerhetskänslig information. Säkerhetstjänsten identifierade fyra särskilt viktiga sektorer att adressera i stödet, nämligen elförsörjning, transport och logistik, telekommunikationer samt grunddataförsörjning. Även bank- och finanssektorn har en särställning i sammanhanget.

Tillsyn av säkerhetsskyddet

Försvarets är tillsynsmyndighet med samordningsansvar och ska enligt säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) utöva tillsyn av säkerhetsskyddet vid de myndigheter som hör till Förvarsdepartementet samt Förvarshögskolan och Fortifikationsverket. Under 2024 har Försvarets övertagit tillsynsansvaret för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Myndigheten för psykologiskt försvar samt Statens haverikommission. I tillsynsuppdraget ingår att besluta i samråd vid exponering av säkerhetskänslig verksamhet samt besluta om förelägganden och eventuella vite och sanktionsavgifter vid tillsyn. Vidare syftar tillsynsuppdraget till att ge vägledning inom säkerhetsskydd.

Under 2024 initierades tillsyn av nytillkomna tillsynsobjekt genom begäran att inkomma med underlag avseende status för säkerhetsskyddet. Underlagen ska analyseras och resultatet kommer delvis ligga till grund för närmare inriktning av tillsynsverksamheten under 2025 och framåt.

Försvarets och Säkerhetspolisen har som samordningsmyndigheter inom säkerhetsskyddsområdet gemensamt anordnat samarbetsforum för övriga tillsynsmyndigheter i syfte att uppnå en likvärdig och effektiv tillsyn. Vidare uppdaterade myndigheterna i samverkan med övriga tillsynsmyndigheter metodstöd för tillsyn och samråd.

Försvarets ska kontrollera säkerhetsskyddet i den egna myndigheten enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585). Kontroll av säkerhetsskyddet genomförs för att identifiera eventuella behov av nya eller kompletterande säkerhetsskyddsåtgärder. Chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must), tillika Försvarets säkerhetsskyddschef, ansvarar för kontrollen av säkerhetsskyddet. Under 2024 genomfördes cirka 30 säkerhetsskyddskontroller. Resultatet från säkerhetsskyddskontrollerna analyserades och de brister i säkerhetsskyddet som identifierats utgör underlag för Försvarets säkerhetsskyddsplan samt inriktning för kontrollverksamheten framöver.

Försvarmaktens interna styrning och kontroll

3§ i myndighetsförordningen (2007:515) och förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll

Försvarmakten bedömer att den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under 2024.

Myndigheten har inhämtat underlag från överbefälhavarens direkt underställda chefer som redovisar att de planerat, lett och följt upp verksamheten och dess ekonomi på ett sådant sätt att verksamheten bedömts ha bedrivits med rimlig säkerhet i enlighet med lagar, förordningar, regler, bestämmelser och fastställda arbetsätt. Mot bakgrund av den genomförda mandatförskjutningen har motsvarande underlag även inhämtats från försvarsgrenschefer som en del i arbetet med att stärka intern styrning och kontroll. Chefer har under året rapporterat identifierade risker, genomförda kontrollaktiviteter och eventuella avvikelser inom sina respektive ansvarsområden och inga väsentliga brister identifierades. Vidare har under året iakttagelser från Riksrevisionen och interna granskningsfunktioner hanterats.

Försvarmakten har under 2024 fortsatt anpassat verksamheten till det försämrade omvärldsläget. Efter att Sverige blivit medlem i Nato har arbete genomförts för att integrera Försvarmakten i Nato. Under året har Försvarmakten arbetat med att stärka förmågetillväxten genom ytterligare utveckling av ändamålsenligt ansvar och mandatfördelning i myndigheten och utvecklad samverkan mellan Försvarmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket. Inom det förebyggande arbetet har det även under året genomförts olika typer av utbildningar, informationsinsatser, kontroller och uppföljningar. Försvarmakten genomförde i mitten av mars 2024 en konferens i syfte att höja myndighetens generella kompetens gällande intern styrning och kontroll. Fokus för konferensen 2024 var riskhantering och korruption i krig. Därutöver genomfördes regelbundna möten och utbildningstillfällen löpande under året för att öka medvetenheten inom myndigheten avseende regelfosterlevnad och oegentligheter.

Operation Mastermind, Utö. (Foto: Carl Nyman/Försvarmakten)

Försvarsmakten har under året arbetat med följande riskområden:

Intern rapportering

Under året har arbetssättet avseende uppföljning, rapportering och omsättning av internrevisionens åtgärdsplaner utvecklats. Försvarsmakten har stärkt kvartalsrapporteringen genom att inkludera risklistor. Försvarsmaktens genomförandeplan utvecklades ytterligare vad gäller uppföljning och rapportering. Arbeta genomfördes med att etablera en kvalitetssäkrad lägesbild avseende krigsorganisationens nuvarande status inklusive prognos mot 2025 och 2030. Därför anser myndigheten att rapporteringen ur ett riskperspektiv har varit betryggande under 2024.

Personalförsörjning

Personal- och kompetensförsörjning är utmanande för hela organisationen. Antalet tjänster som kräver kvalificerad kompetens ökar och rekryteringen av medarbetare med rätt kvalifikationer sker i konkurrens med andra aktörer. Försvarsmakten har under året vidtagit åtgärder, bland annat genom att se över fördelning av personal för att optimera produktionsförutsättningarna samt genom att öka antalet civila medarbetare.

Materieförsörjning

I takt med ökade materielanslag ökar också risken för att det uppstår komplikationer i investeringsplanen. Bland annat på grund av att utvecklingen av industrins produktionskapacitet inte utvecklas i den takt efterfrågan på krigsmateriel ökar. Försvarsmakten hanterar riskerna i materielanskaffningen genom ett nära samarbete och dialog mellan myndigheter och industrin.

Infrastruktur

Tillgång till lokaler och anläggningar är avgörande för Försvarsmaktens pågående förmågetillväxt och begränsningar kan försena tillväxten. Försvarsmakten hanterar området genom fortsatt översyn av prioriteringarna mellan behov av åtgärder i befintligt bestånd, ny infrastruktur och övriga tillväxtåtgärder.

Försvarsmakten har vid uppföljning och bedömning av riskerna inte identifierat brister i den interna styrningen och kontrollen som är av en sådan art att de bedöms utgöra ett väsentligt underlag för regeringens uppföljning, prövning och budgetering av verksamheten.

Bilagor

Informationsklassificerade bilagor (sekretessklassificerad, hemlig och kvalificerat hemlig) utsänds i separata handlingar.

Bilaga 1 (öppen) Personalberättelse

Bilagan är en detaljerad redovisning av personalområdet.

Bilaga 2 (öppen) Materielberättelse

Bilagan omfattar detaljerad redovisning av materieförsörjningsområdet

I underbilaga 2.1 (hemlig) redovisas i förekommande fall hemlig information avseende resultatet av planerade och beställda materielinvesteringar.

I underbilaga 2.2 (sekretessklassificerad) redovisas ekonomiskt resultat av planerade och beställda materielinvesteringar.

Bilaga 3 (hemlig) Hemlig resultatredovisning

Bilagan kompletterar den öppna resultatredovisningen i huvuddokumentet och redogör för effekterna av den verksamhet som väsentligt påverkat Försvarets operativa förmåga samt krigsorganisationens utveckling.

I underbilaga 3.1 (hemlig - NS) Internationella samarbeten, redovisas styrkebidrag Nato och bemanningsläget i Nato.

Bilaga 4 (kvalificerat hemlig) Kvalificerat hemlig resultatredovisning

I bilagan redovisas resultatet av genomförda åtgärder för att utveckla och vidmakthålla krigsorganisationen.

I bilagans underbilagor 4.1 och 4.2 (hemliga) redovisas uppfyllnadsgrad av krigsplacerad personal i krigsförbanden och i reserver (personalplanering) samt en beskrivning av infrastrukturförsörjningens slutna bestånd.

Bilaga 5 (öppen) Förtroende för Försvaretsmakten

I bilagan redovisas resultat av mätningar kopplade till förtroendet för Försvaretsmakten.

Sökregister återrapporteringskrav

Av tabell 15 på nästföljande sidor framgår ställda krav på återrapportering i årsredovisning 2024 och följer numrering i regleringsbrev 2024 (RB) och särskilda regeringsbeslut är angivna som SRB. Längst ner i tabell återfinns hänvisning till avsnitt som är reglerat i förordningar.

Av tabell 16 framgår särskilda redovisningar som skett under verksamhetsåret 2024 och följer kronologisk ordning i regleringsbrev 2024 (RB), särskilda regeringsbeslut är angivna som SRB.

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument - öppen redovisning
1	Mål för Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen		
	Krigsorganisationens utveckling		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa resultatet av genomförda åtgärder för att utveckla och vidmakthålla krigsorganisationen. Redovisning ska ske per krigsförband. I det fall det föreligger avvikelser från planerat resultat 2024 enligt myndighetens budgetunderlag 2022 ska orsakerna till detta redovisas.</i>	Hemlig bilaga 4	
	Personalplanering		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa utvecklingen i förhållande till redovisad plan och den planerade utvecklingen av krigsorganisationen som inkom i myndighetens budgetunderlag för 2023. Av redovisningen ska framgå uppfyllnadsgrad av krigsplacerad personal i krigsförbanden och i reserver samt en analys med slutsatser med fokus på avvikelser.</i>	Hemlig underbilaga 4.1	
	Infrastruktur		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen utgående från regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarsmakten 2021-2025 (Fö nr 30) och Försvarsmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025 den 17 december 2020 (Fö nr 4) övergripande redovisa resultatet av myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på den återinrättade organisationsenheten Bergslagens Artilleriregemente (A 9) samt uppföljande redovisning av Dalregementet (I 13), Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21), Norrlands dragonregemente (K 4), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Upplands flygflottilj (F 16) som ska nå full kapacitet under perioden 2026-2030. Eventuella avvikelser eller risk för avvikelser och hur de bedöms ska framgå av redovisningen. [En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 14 juni 2024.]. Redovisningarna ska lämnas in efter samverkan med Försvarets materielverk och Fortifikationsverket</i>	Huvuddokument Hemlig underbilaga 4.2	Redovisning av pågående återetablering av nya organisationsenheter start sid 33
	Försörjningstrygghet		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit för att utveckla försörjningstryggheten i materieförsörjningen. Redovisningen ska göras med utgångspunkt i kraven på operativ förmåga och krigsorganisationens uthållighet. Redovisningen ska inkludera vilka åtgärder som Försvarsmakten vidtagit för att öka robusthet och uthållighet i försörjningen av ammunition samt organisations- och effektbestämmande materiel. Redovisningen ska vidare omfatta samverkan med industrin i alla beredskapsnivåer och den långsiktiga finansieringen av denna verksamhet. Av redovisningen ska även framgå hur Försvarsmakten samverkat med Försvarets materielverk i arbetet med att utveckla försörjningstryggheten. Redovisningen ska lämnas in efter att underlag och synpunkter har inhämtats från Försvarets materielverk</i>	Huvuddokument	Försörjningstrygghet start sid 28

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument - öppen redovisning
2	Övningar <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa viktiga övningar och hur dessa bidrar till att inta den beslutade krigsorganisationen och Försvarsmaktens förmågeutveckling</i>	Hemlig bilaga 3	Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap start sid 6
3	Internationella militära insatser <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa resultat och erfarenheter från genomförda internationella militära insatser. Försvarsmakten ska redovisa hur insatserna påverkat utvecklingen av krigsorganisationen och den operativa förmågan. Även resultatet av genomförda insatser inom säkerhetssektorreform ska redovisas. Utfall i förhållande till budget ska redovisas i enlighet med särkostnadsmodellen.</i>	Huvuddokument Hemlig bilaga 3	Internationella militära insatser start sid 37
4	Övriga internationella insatser <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter om freds- och säkerhetsfrämjande samt konfliktförebyggande verksamhet och hur erfarenheterna tas om hand inom myndigheten.</i>	Huvuddokument	Övriga internationella insatser - fredsfrämjande start sid 42
5	Internationellt samarbete <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa arbetet med Europeiska försvarsfonden och andra relevanta europeiska förordningsstyrda anskaffningsinitiativ såsom EDIRPA och ASAP.</i>	Huvuddokument Hemlig bilaga 3	Internationella samarbeten start sid 63
6	Personalförsörjning Personalberättelse <i>Försvarsmakten ska till årsredovisningen lämna en personalberättelse.</i>	Bilaga 1	
	Jämställdhet och likabehandling <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.</i>	Bilaga 1	
7	Materieförsörjning Investeringsplaner och objektsredovisningar <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen följa upp investeringsplanerna för vidmakthållande och anskaffning.</i>	Bilaga 2	
8	Forskning och utveckling <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa hur resultat från forskning, utveckling och innovation, inklusive internationella samarbeten och civil-militär samverkan, tillgodogörs till nytta för försvarsförmågan.</i>	Huvuddokument	Utveckling start sid 49
19	Föreorenade områden <i>Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 21 februari 2025 redovisa vilka konkreta åtgärder myndigheten har vidtagit under 2023 för att minska spridningen av högfloreterade ämnen, PFAS.</i>	Huvuddokument	Hantering av prioriterade PFAS-föreningar start sid 74
25	Rapportering Enligt den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet <i>Försvarsmakten ska bidra till genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet i enlighet med regeringens beslut om Sveriges nationella handlingsplan på området (UD2023-04798). Försvarsmakten ska i samband med årsredovisningen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa resultatet av det arbete myndigheten bedrivit med utgångspunkt i de fyra övergripande målen i handlingsplanen och fokusera på resultat</i>	Huvuddokument	Rapportering enligt den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet sid 76

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument - öppen redovisning
SRB I:16	Rambeslut avseende Försvarsmaktens deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet under 2024 och 2025 (2023-12-14) Fö2023/01808		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd internationell utbildnings- och övningsverksamhet samt till den kopplade erfarenheter i årsredovisningen.</i>	Huvuddokument Hemlig bilaga 3	Uppbyggnad av krigsorganisationen och beredskap start sid 6
SRB 8	Uppdrag om fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter (Fö2019/01330 utfärdat 2020-12-10)		
	<i>En gemensam redovisning av arbetet ska lämnas årligen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet) i samband med att myndigheternas årsredovisning lämnas till regeringen. Redovisningen ska innehålla såväl en verksamhetsuppföljning som en ekonomisk redovisning.</i>	Huvuddokument och särskild handling	Fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter sid 77
SRB I:1	Framställning från Försvarsmakten om uppdrag att anmäla in myndighetens krigsorganisation till Natos styrkemodell (Fö2024/00921 utfärdat 2024-05-16)		
	<i>Försvarsmakten ska årligen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) i samband med myndighetens årsredovisning, redovisa aktuella styrkebidrag till Natos styrkemodell.</i>	Hemlig underbilaga 3.1	
SRB I:4	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Ukraina under 2024. (Fö2023/01585) (delvis), 2023-12-20	Huvuddokument	Insatser för säkerhetssektorreform (SSR) start sid 39
SRB I:2	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Georgien under 2024. (Fö2023/01585) (delvis), 2023-12-20	Huvuddokument	Insatser för säkerhetssektorreform (SSR) start sid 39
SRB I:3	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Moldavien under 2024. (Fö2023/01585) (delvis), 2023-12-20	Huvuddokument	Insatser för säkerhetssektorreform (SSR) start sid 39
Förordningsstyrt			
5 B §	Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten - Vind- och vågkraft		
	<i>Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. Förordning (2010:650)</i>	Huvuddokument	Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft start sid 78
Kap 3, 3 §	Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)		
	<i>Kompetensförsörjning Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)</i>	Bilaga 1	

Tabell 15 Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisning 2024

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
2 (RB 24)	Övningar <i>Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) kvartalsvis inkomma med redovisning avseende genomförda övningar med internationellt förbandsdeltagande. Av respektive redovisning ska även framgå planerade övningar med internationellt förbandsdeltagande i fråga om kommande tolv månadersperiod. Redovisningarna ska innefatta deltagande länder samt en kort beskrivning av det svenska och de utländska bidragen i respektive övning.</i>	2024-01-19 2024-04-12 2024-08-16 2024-10-23	FM2023-9190:27 (vht Q4 2023) FM2024-4113:15 (vht Q1 2024) FM2024-4113:31 (vht Q2 2024) FM2024-4113:34 (vht Q 3 2024)
SRB 8	Uppdrag om fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter (Fö2019/01330 utfärdat 2020-12-10) <i>En gemensam redovisning av arbetet ska lämnas <u>ärligen</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet) i samband med att myndigheternas årsredovisning lämnas till regeringen. Redovisningen ska innehålla såväl en verksamhetsuppföljning som en ekonomisk redovisning.</i>	2024-02-06	NCSC redovisning 2024-02-06 med diarienummer 3.1:3122/24 är registrerad i Försvarsmaktens IT-stöd för dokument- och ärendehantering 2024-02-09 med beteckning FM2024-4792:2
27 (RB 24)	Prognoser <i>Försvarsmakten ska redovisa prognoser för 2024-2026 vid nedanstående prognostillfällen. Prognoseerna ska kommenteras per anslagspost. Av kommentarerna ska framgå bakomliggande antaganden, osäkerhetsfaktorer samt ekonomiska och verksamhetsmässiga orsaker till eventuella förändringar. Prognoseerna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Vid väsentliga avvikelser mot tilldelade medel och gällande planering ska myndigheten ange vilka åtgärder som har vidtagits eller som planeras. Prognoseerna lämnas i informationssystemet Hermes senast den: <u>5 februari</u>, <u>23 april</u>, <u>26 juli</u> och den <u>21 oktober</u>.</i>	2024-02-05 2024-04-23 2024-07-26 2024-10-18	Registreras direkt i Hermes utan FM-beteckning
19 (RB 23)	Statens behov av it- och teletjänster med höga säkerhetskrav <i>Försvarsmakten ska under perioden 2022-2025 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa hur arbetet fortskrider avseende statens behov av it- och teletjänster med höga säkerhetskrav. Redovisningarna ska inkomma <u>den 22 februari från och med år 2023 och sedan varje år fram till att uppdraget slutredovisas den 22 februari 2026</u>. Av den årliga redovisningen ska Försvarsmaktens förbrukning av tilldelade medel framgå.</i>	2024-02-19	FM2024-6132:1 (sekretessklassad redovisning)
Bilaga 3 (RB 24)	Uppdrag till Försvarsmakten avseende förtroende- och säkerhetsskapande verksamhet <i>Försvarsmakten ska lämna underlag till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) för den årliga rapporteringen till OSSE gällande dokumentet för uppförandekod senast den <u>1 mars 2024</u> och senast <u>den 8 maj 2024</u> för informationslämning till FN avseende militärt innehav av konventionella vapen och till OSSE angående identifierat överskott, samt beslagtagna och destruerade små och lätta vapen (SALW).</i>	2024-02-22 2024-05-03 2024-05-03	FM2024-6511:1 OSSE Uppförandekod FM2024-12272:1 Informationslämning FN 2024 FM2024-12276:1 Försvarsmaktens bidrag informationslämning OSSE SALW 2024
1 (RB 24)	Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen Cyberförsvar		

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
	Försvarsmakten ska senast den <u>1 mars</u> lämna en samlad redovisning och analys av arbetet med cyberförsvarsförmågan inklusive förmågan att genomföra defensiva och offensiva operationer i cyberdomänen. Redovisningen ska även innehålla ekonomi uppdelat per anslagspost och en analys av hur samarbetet med Försvarets radioanstalt fortskrider.	2024-02-22	Hemlig bilaga till Försvarsmaktens årsredovisning 23 FM2024-6527:1
30 (RB 24)	Etablera en Nato interoperable nordisk ledningsförmåga inom luftstridsdomänen Försvarsmakten ska i <u>samband med budgetunderlaget för 2025</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) inkomma med en redovisning över hur myndighetens arbete fortskrider för att etablera en Nato interoperabel nordisk ledningsförmåga inom luftstridsdomänen.	2024-02-29	FM2024-4113:5 (Sekretessklassad)
1 (RB 24)	Vidmakthållande av materiel Försvarsmakten ska senast den <u>1 juli 2024</u> redovisa hur myndigheten har planerat utförandet av vidmakthållande och underhåll för planerad respektive befintlig materiel i syfte att öka tillgängligheten på materielen. [Myndigheten ska i <u>samband med budgetunderlaget för 2025</u> delredovisa arbetet. Av redovisningen ska framgå både krigs- och grundorganisationens behov bl.a. avseende: <ul style="list-style-type: none"> • organisering av t.ex. verkstäder, upphandlat stöd, personal t.ex. tekniker, • infrastruktur t.ex. förråd, • resurssättningen och rådighet av genomförandet. I det fall det kvarstår att göra underhållsberedningar ska detta redovisas.]	2024-03-01 2024-06-26	FM2024-4113:6 (Sekretessklassad) FM2024-4113:26 (Sekretessklassad)
28 (RB 24)	MQ-9B International Cooperative Programme (MICP) Försvarsmakten ska i <u>samband med budgetunderlaget för 2025</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) analysera och redovisa behov och konsekvenser av att med observatörsstatus ingå i det internationella samarbetsprogrammet MQ-9B International Cooperative Programme (MICP), i syfte att inom de nordiska länderna etablera en gemensam obemannad spaningsförmåga, Joint Intelligence, Surveillance Reconnaissance (JISR).	2024-03-04	FM2024-6824:1 (Sekretessklassad) Expedierad 2024-03-05
29 (RB 24)	Multinational MRTT Fleet (MMF) Försvarsmakten ska i <u>samband med budgetunderlaget för 2025</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) Försvarsmakten har i uppdrag att analysera och redogöra för behovet och konsekvenserna av att ingå i det multilaterala kombinerade samarbetsprogrammet för lufttankning och flygtransporter Multi Role Tanker Transport (MRTT) och dess internationella förbandsenhet Multinational Multirole Tanker Transport UNIT (MMU), i syfte att inom de nordiska länderna etablera en gemensam lufttankning och flygtransportförmåga.	2024-03-04	FM2024-6704:1 (Sekretessklassad) Expedierad 2024-03-05

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
SRB I:1	Uppdrag till Försvarsmakten och Verket för innovationssystem att initiera och genomföra ett innovationsprogram för civil-militära synergier (Fö2024/00021) <i>Försvarsmakten och Verket för innovationssystem (Vinnova) uppdras att gemensamt initiera, planera för, genomföra och följa upp ett innovationsprogram med syfte att utnyttja civil-militära synergier inom forskning och utveckling. Utvecklingen av innovationsprogrammet ska ske i samverkan med Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och andra relevanta myndigheter och aktörer. Vidare ska innovationsprogrammet dra nytta av pågående initiativ och satsningar. Innovationsprogrammet ska primärt bidra till att höja den svenska militära förmågan, och ska genomföras så att det stärker svenska företags konkurrenskraft inklusive möjligheterna att delta i och dra nytta av internationella innovationssatsningar. Försvarsmakten och Vinnova ska senast den 29 mars 2024 inkomma med en första redovisning till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) [samt årligen särskilt redovisa uppdraget i samband med årsredovisningen - Redovisas inte i denna tabell då andra redovisningstillfället blir under februari 2025]. Kostnaderna för innovationsprogrammet ska tas inom Försvarsmaktens ekonomiska ramar i enlighet med myndighetens reglerings brev.</i>	2024-03-25	FM2024-4113:10
SRB I:5	Uppdrag till Försvarsmakten att redovisa materieluppfyllnad (Fö2023/01574) <i>Regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att redovisa uppfyllnadsgrad och tilldelning av personlig utrustning och gruppmateriel i grund- och krigsorganisationen. Redovisningen ska ske i förhållande till myndighetens fastställda reglementerade utrustning. Redovisningen ska även omfatta en beskrivning över hur Försvarsmakten arbetar med frågan inklusive vidtagna och planerade åtgärder. Redovisningen ska göras kvartalsvis under 2023 och 2024. [Den första redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) den 6 november 2023]</i>	2024-03-26 2024-06-18 2024-09-23 2024-12-16	FM2024-4113:13 FM2024-4113:25 FM2024-4113:32 Delredovisning 4 (5) FM2024-4113:40 Delredovisning 5 (5) (Sekretessklassade handlingar)
7 (RB24)	Materieförsörjning Investeringsplaner och objektsredovisningar <i>Försvarsmakten ska senast den 1 april lämna in objektsredovisningar i enlighet med redovisad investeringsplan.</i>	2024-03-28	FM2023-24770:13 (Sekretessklassad)
SRB I:3	Uppdrag till Polismyndigheten och Försvarsmakten om fördjupat samarbete (Ju2023/02208) <i>Polismyndigheten och Försvarsmakten ska delredovisa åtgärder och eventuella hinder i uppdraget till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 2 april 2024 och slutredovisa uppdraget senast den 15 oktober 2024. Uppdraget ska genomföras inom ramen för befintligt regelverk och finansiella ramar. Eventuella förslag ska beakta vilka åtgärder myndigheterna kan genomföra inom befintliga ekonomiska ramar.</i>	2024-04-02 2024-10-07	FM2024-9748:1 Expedierad 2024-04-05 FM2024-9748:2 Expedierad 2024-10-08
24 (RB 24)	Underlag för internationell rapportering <i>Försvarsmakten ska senast den 11 maj 2024 inkomma med underlag till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) för den årliga rapporteringen till OSSE och till FN avseende dels export och import av konventionella vapen, dels militärt innehav av konventionella vapen.</i>	2024-05-03 2024-05-03	FM2024-12272:1 Informationslämning FN 2024 FM2024-12276:1 Försvarsmaktens bidrag informationslämning OSSE SALW 2024

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
Bilaga 3 (RB 24)	Uppdrag till Försvarsmakten avseende förtroende- och säkerhetsskapande verksamhet		
	<i>Försvarsmakten ska senast <u>den 15 maj 2024</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa preliminär planering avseende 2025 års observationsflygningar inom ramen för Fördraget om observationsflygningar.</i>	2024-05-30	FM2024-14445:1
14 (RB 24)	Övningsverksamhet i totalförsvaret		
	<i>Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska gemensamt redovisa ett förslag på hur övningsverksamheten inom totalförsvaret kan utvecklas ur ett systemperspektiv mot bakgrund av Sveriges kommande Natomedlemskap. Förslaget ska bygga vidare på den kartläggning av övningar som Försvarsmakten och MSB redovisade till Regeringskansliet den 27 juni 2023. I uppdragets genomförande ska MSB och Försvarsmakten inhämta synpunkter från sektorsansvariga myndigheter, civilområdesansvariga länsstyrelser, representanter från regional och kommunal nivå samt frivilliga försvarsorganisationer och näringslivet. Redovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast <u>den 1 juni 2024</u>.</i>	2024-05-28	FM2024-8199:2 (MSB 2024-02456)
SRB I:5	Uppdrag till Försvarsmakten om erfarenheter och lärdomar från kriget i Ukraina (Fö2023/01323)		
	<i>Försvarsmakten ska inkomma med en redovisning av erfarenheter och lärdomar från kriget i Ukraina och hur dessa kan tas tillvara i Försvarsmaktens verksamhet och i den fortsatta utvecklingen av det militära försvaret. [...] Försvarsmakten ska i samband med myndighetens redovisning av underlag inför kommande försvarsbeslut senast den 6 november 2023 lämna en delredovisning till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). En slutredovisning av uppdraget ska lämnas senast <u>den 7 juni 2024</u>. Försvarsmakten ska löpande hålla Regeringskansliet uppdaterat under arbetets gång.</i>	(2023-11-02) 2024-05-31	(FM2023-2379:9) FM2023-2379:18 (delar är sekretessklassad)
1 (RB 24)	Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen Infrastruktur		
	<i>[Försvarsmakten ska i årsredovisningen utgående från regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarsmakten 2021-2025 (Fö nr 30) och Försvarsmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025 den 17 december 2020 (Fö nr 4) övergripande redovisa resultatet av myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på den återinrättade organisationsenheten Bergslagens Artilleriregemente (A 9) samt uppföljande redovisning av Dalregementet (I 13), Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21), Norrlands dragonregemente (K 4), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Upplands flygflottilj (F 16) som ska nå full kapacitet under perioden 2026-2030. Eventuella avvikelser eller risk för avvikelser och hur de bedöms ska framgå av redovisningen.] En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast <u>den 14 juni 2024</u>. Redovisningarna ska lämnas in efter samverkan med Försvarets materielverk och Fortifikationsverket</i>	2024-06-10 exp. 2024-06-13	FM2024-14941:1

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
12 (RB 24)	Totalförsvarsgemensamma resurser <i>Försvarsmakten ska senast <u>den 15 juni 2024</u> till Regeringskansliet (Försvarsvarsdepartementet) redovisa hur verksamheten vid de totalförsvarsgemensamma resurserna Totalförsvarets ammunition- och minröjningscentrum (SWEDEC), Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC) och Totalförsvarets signalskyddsskola kan merutnyttjas. Av redovisningen ska det framgå om det finns behov av justerade förutsättningar och om alternativa finansieringsformer mellan det militära- och det civila försvaret kan leda till ökad synergi. Försvarsmakten ska i arbetet samverka med relevanta myndigheter.</i>	2024-06-17	FM2024-11941:1
15 (RB 24)	Redovisning av behov av officerare <i>Myndigheten ska <u>den 1 juli 2024</u> redovisa kommande behov av officerare, eventuella utmaningar i försörjningen av nya officerare samt åtgärder som vidtas för att minska riskerna med en för liten officerskår utifrån krigs- och grundorganisationens behov. Uppdraget ska i tillämpliga delar genomföras tillsammans med Försvarshögskolan.</i>	2024-06-27	FM2024-4113:27
27 (RB 24)	Prognos för beställningsbemyndiganden <i>Myndigheten ska redovisa en prognos för de förslag om beställningsbemyndiganden som lämnats i budgetunderlaget och för de åtaganden som ingåtts med stöd av äldre beställningsbemyndiganden. Prognosen ska lämnas senast <u>den 26 juli 2024</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) och utformas enligt närmare anvisningar från Regeringskansliet.</i>	2024-07-26	Redovisades i anslutning med myndighetsprognosen och registrerades direkt i Hermes utan FM-beteckning
SRB I:1	Framställning från Försvarsmakten om att genomföra verksamhet inom ramen för Natos incidentberedskap (Fö2023/00083 (delvis)) <i>[...] Försvarsmakten uppdras vidare att planera och förbereda för ett utökat svenskt deltagande inom ramen för Natos incidentberedskap och att senast <u>den 20 augusti 2024</u> redovisa vidtagna åtgärder och eventuella behov av beslut till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).</i>	2024-08-28	FM2024-11553:2 (Sekretessklassad) Redovisning har föregåtts av dialog med uppdragsgivaren.
13 (RB 24)	Veteranstrategin <i>Försvarsmakten ska implementera Sveriges veteranstrategi 2024-2030 som fastställts efter regeringens beslut den 14 december 2023 (Fö nr I:15) och ta fram handlingsplaner som ska kunna genomföras inom ekonomisk ram för vart och ett av delmålen i strategin. Veteranstrategin kommer att utvecklas. Möjligheterna till en vidgad definition av begreppet veteran, och därmed vilka som är berättigade till stöd, ska ses över. Försvarsmakten ska senast <u>den 1 september 2024</u> redovisa resultatet av arbetet till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).</i>	2024-10-15	FM2024-23262:2

RB p/SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
18 (RB24)	Effektiva arbetssätt och processer <i>Försvarsmakten ska senast <u>8 november 2024</u> redovisa åtgärder för att utveckla effektiva och ändamålsenliga arbetssätt och processer mellan försvarsmyndigheterna, i syfte att förkorta ledtider och säkerställa en koordinerad förmågetillväxt utifrån försvarsbeslutet. Arbetet ska genomföras i samarbete med Försvarets materielverk och Fortifikationsverket. Till budgetunderlaget för 2026 ska myndigheterna gemensamt identifiera prioriteringar som bedöms som viktigast för totalförsvaret 2025 för att genomföra försvarsbeslutet och föreslå leverabler för var och en av myndigheterna kopplat till de prioriteringarna.</i>	2024-11-04	FM2024-4113:36
31 (RB 24)	Förenklade regelverk och processer <i>Försvarsmakten ska, i syfte att påskynda Försvarsmaktens tillväxt på kort och lång sikt, arbeta för att effektivisera och förenkla Försvarsmaktens interna regelverk och processer t.ex. avseende materiel-, personal- och infrastrukturförsörjning. Arbetet ska avse regelverk och processer som ligger inom ramen för myndighetens beslutsmandat. Försvarsmakten ska senast <u>den 8 november 2024</u> redovisa vilka åtgärder för påskyndad tillväxt som myndigheten har vidtagit och planerar att vidta, vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens förenklingsarbete, samt vilka effekter som vidtagna och planerade förenklingsåtgärder bedöms ha Försvarsmaktens tillväxt.</i>	2024-11-04	FM2024-4113:35
32 (RB 24)	Ersättningsanskaffning <i>Försvarsmakten ska redovisa en uppföljning av stödpaketen till Ukraina. Redovisningen ska innehålla en lista med stödpaketen och alla åtgärder i respektive stödpaket. För varje åtgärd ska framgå tilldelad ekonomi per år samt tid för genomförande, lagda beställningar och leverans av ersättningsanskaffningar. Vidare ska det per åtgärd framgå bedömda totalkostnader och eventuella avvägningar i hittills fattade beslut. Försvarsmakten ska redovisa uppdraget senast den <u>13 december 2024</u>.</i>	2024-12-16	FM2024-4113:39 (Delar av redovisning är sekretessklassad)

Tabell 16 Särskilda redovisningar som skett under 2024

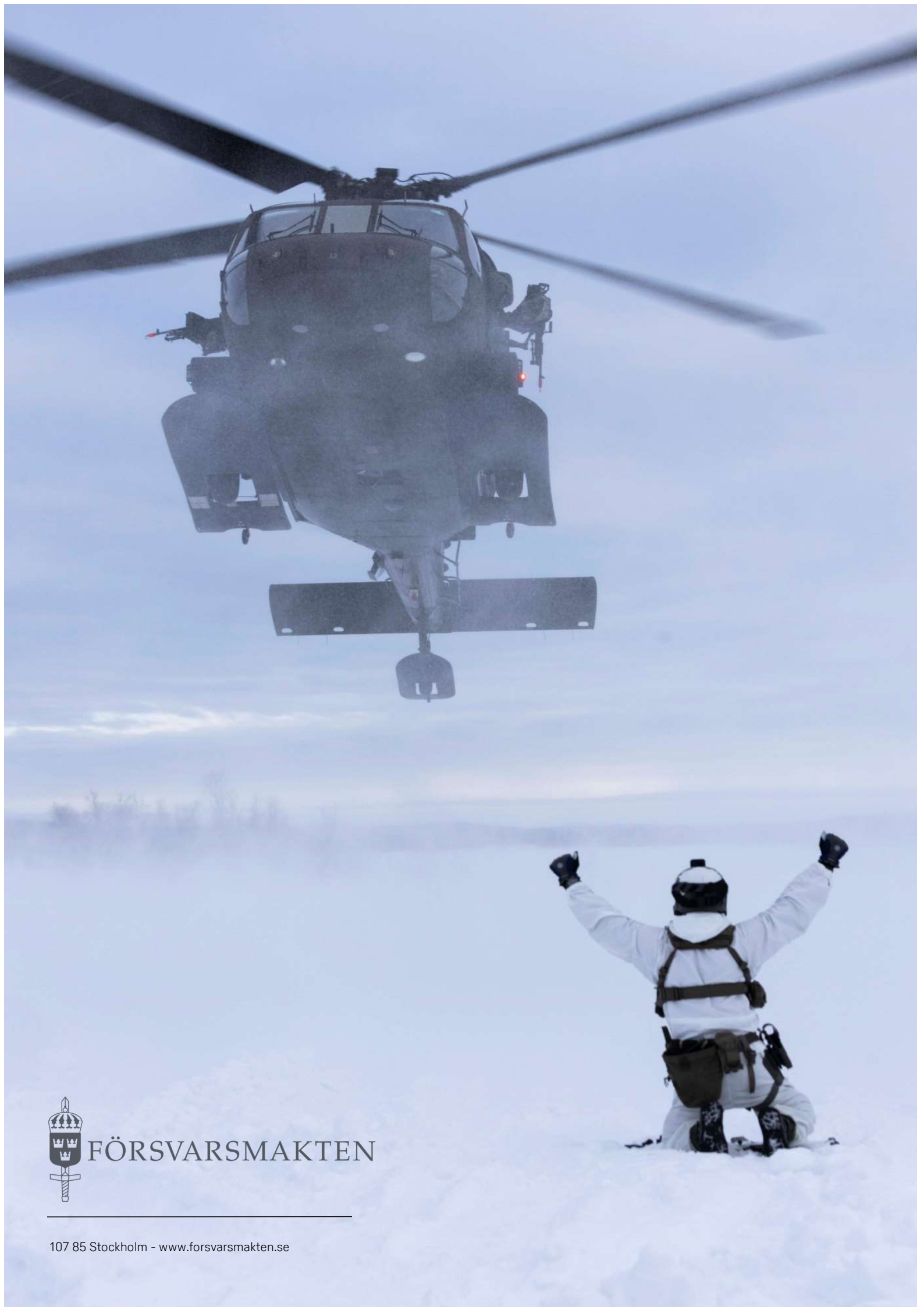
Överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Michael Claesson

FÖRSVARSMAKTEN